

Notat

*****
MILJØMINISTERIET

Departementet

J.nr. SNS-704-00004
Ref. Jhg/lmk
Den 16. februar 2007

Notat vedrørende høringssvar til forslag til lov om ændring af lov om råstoffer

Lovudkastet blev sendt i høring den 2. november 2006 med frist for at afgive høringssvar den 15. december 2006.

Udkastet blev sendt til høring hos en bred kreds af myndigheder, brancheorganisationer og erhvervsudøvere samt organisationer.

Miljøministeriet har modtaget i alt 23 høringssvar, hvoraf 10 myndigheder og organisationer oplyser, at man ikke har bemærkninger til lovforslaget.

Følgende organisationer har sendt bemærkninger til lovforslaget:

Foreningen af Danske Ral- og Sandsugere, Advokatrådet, Danske Havne, KL, Dansk Beton, Gorrissen Federspiel Kierkegaard, Dansk Industri, Transport- og Energiministeriet, Kromann Reumert, Aros Marin Consulting, Økonomi- og Erhvervsministeriet, WWF Verdensnaturfonden, Dansk Land- og Strandjagt.

Høringssvarene har især vedrørt følgende punkter:

1. Aftale med tidligere regering om tostrengt system.
2. EU-lovgivning.
3. Ophævelse af § 19 – ekspropriation.
4. Tilladelserne i konverteringsområderne bør gælde i 10 år.
5. Behovet for længere/ kortere overgangsordninger for så vidt angår fartøjsgodkendelsesordningen.
6. Utilstrækkelig rammelov uden bekendtgørelse.
7. Miljøvurdering.
8. Tildeling af eneret.
9. Initiativet til forundersøgelse/efterforskning og indvinding.
10. Andre landes lovgivning.
11. Ejerskab til konverteringsområdernes værditilvækst.
12. Klageadgang.
13. Tilbagevirkende kraft.
14. Leverancepligt til geografisk område.
15. Habitatdirektivet.
16. Opfyldning bør gøres til særligt indvindingsformål.
17. Miljømæssig ulempe.

I det følgende gennemgås de væsentligste høringssvar til ovenfor nævnte punkter. Kommentarer hertil er angivet i kursiv.

Det skal bemærkes, at høringssvarene kun er gengivet i hovedtræk. Ønskes detaljerede oplysninger om svarenes indhold, henvises der til de fremsendte høringssvar.

Foruden de ændringer, der fremgår af dette notat, er der af Miljøministeriet i høringsperioden foretaget yderligere supplerende forklaringer, uddybninger og korrektioner i lovforslaget, herunder justeringer efter lovteknisk drøftelse med Justitsministeriet.

1. Aftale med tidligere regering om tostrengt system

Foreningen af Danske Ral- og Sandsugere påpeger, at foreningen under møder med den daværende regering i forbindelse med revisionen af råstofloven i 1996 fik indført det nuværende 2-strengede tilladelsessystem som et fremtidigt grundlag for branchens udvikling og investeringer i et åremål, som rækker meget længere ud end de forløbne 10 år.

Med ændringen af råstofloven i 1996 blev der, som anført af branchen, efter forhandlinger mellem regeringen og råstofbranchen indført et 2-strengt godkendelsessystem, hvorefter råstofindvinding på havet forudsætter dels godkendelse af indvindingsfartøjet efter § 19 og dels tilladelse til indvinding - i et geografisk afgrænset og miljøvurderet område - efter § 20.

Baggrunden for lovforslaget er, at forudsætningerne for det tostrengede tilladelsessystem ikke længere er til stede.

Dels har Konkurrencerådet anbefalet, at reglerne i § 19 om fartøjsgodkendelse ophæves, og tilsvarende har EU-kommissionen den 18. oktober 2006 fremsendt åbningsskrivelse om uforenelighed mellem administrationen af fartøjsgodkendelsesordningen og EF-traktatens artikel 49.

Dels har reglerne i § 20 om tilladelse til efterforskning og indvinding vist sig ikke i praksis at kunne administreres således, at der i tilstrækkeligt omfang er incitament for erhvervet til efterforskning af nye indvindingsområder. I forbindelse med behandlingen af 1996-loven blev Folketinget i lovbetænkningerne oplyst om, at branchen ville samarbejde om udlægning af nye indvindingsområder på baggrund af en af branchen finansieret efterforskning og miljøvurdering - en finansiering muliggjort af den 10-årige frie adgang til indvinding frem til 2007, som samtidig blev gennemført med loven. Efter ønske fra branchen blev der indført et princip om lige adgang til nye indvindingsområder, såfremt flere virksomheder udtrykte interesse i og kunne blive enige om at investere i efterforskning og miljøundersøgelser m.v.

Årene efter 1996-lovens vedtagelse har været præget af, at kun enkelte virksomheder er gået i gang med at investere i udlægning af nye indvindingsområder. Der er opstået uenighed mellem flere af virksomhederne om gennemførelse af efterforskningen, og der har i de statsligt udlagte indvindingsområder indtil videre været tilstrækkeligt med råstoffer til at dække efterspørgslen. De virksomheder, der har ønsket at udvide deres aktiviteter, har været begrænset i deres muligheder, dels fordi fartøjsgodkendelsesreglerne har begrænset deres mulighed for at udvide indvindingskapaciteten, dels fordi de ikke har haft sikkerhed for eneret til de råstofressourcer, som de måtte ønske at investere i efterforskning og miljøundersøgelser af.

Uden en ændring af reglerne om indvinding af råstoffer på havet, er det Miljøministeriets vurdering, at der er risiko for, at forsyningen af havindvundne råstoffer til landbaserede formål på sigt ikke vil være tilstrækkelig. Det skønnes at kunne medføre prisstigninger på råstoffer til bygge- og

anlægsformål og må samtidig forventes at kunne få negative økonomiske konsekvenser for dele af den danske ral- og sandsugerbranche.

2. Afvente EU-lovgivning

Foreningen af Danske Ral- og Sandsugere og Gorrissen Federspiel Kierkegaard mener, at ændringer i den danske råstoflov bør afvente, at man på EU-plan bliver enige om ensartede regler for råstofindvindingen i hele EU-området.

En lovændring kan ikke afvente en eventuel genhæftelse af ensartede regler for råstofindvinding i EU. Råstofindvinding på havet er ikke omfattet af fællesskabsregler, og hverken EU-kommissionen, Konkurrencerådet eller de virksomheder, der ønsker adgang til lige konkurrence på det danske marked kan afvente, at der opnås EU-harmonisering af reglerne.

Samtidig er det som beskrevet under punkt 1 nødvendigt at ændre reglerne for indvindingstilladelser og fartøjsgodkendelse, såfremt den fremtidige indvinding til forsyning af råstoffer til land skal sikres. Alternativet er, at fartøjsgodkendelsesordningen fortsat begrænser virksomhedernes muligheder for vækst, og at der heller ikke i de kommende år udlægges nye indvindingsområder.

3. Ophævelse af § 19 – ekspropriation

Advokatrådet og Gorrissen Federspiel Kierkegaard mener, at ophævelse af § 19 vil udgøre ekspropriation.

Spørgsmålet om hvorvidt indehavere af fartøjsgodkendelser efter råstoflovens § 19 vil have krav på erstatning efter grundlovens § 73 om ekspropriation, hvis bestemmelsen i råstoflovens § 19 ophæves, har været forelagt Justitsministeriet, som har oplyst følgende:

"Miljøministeriet har over for Justitsministeriet rejst spørgsmål om, hvorvidt indehavere af godkendelser efter råstoflovens § 19 vil have krav på erstatning efter grundlovens § 73 om ekspropriation, hvis bestemmelsen i råstoflovens § 19 ophæves. Overvejelserne om ophævelse skal ses i lyset af, at Konkurrencerådet har gennemført en undersøgelse af bl.a. bestemmelsen i § 19 og anbefalet en ophævelse af bestemmelsen. En ophævelse af § 19 vil i overensstemmelse hermed i givet fald varetage konkurrencemæssige hensyn.

Det følger af råstoflovens § 19, stk. 1, at der til efterforskning og indvinding af råstoffer på søterritoriet og kontinentalsoklen kun må anvendes indvindingsmateriel, der er godkendt af miljøministeren. Det er oplyst, at der ud fra hensynet til at sikre en bæredygtig udvikling i forhold til den samlede indvinding af naturlige ressourcer kun er udstedt ca. 50 § 19-godkendelser svarende til en samlet lastekapacitet på omkring 25.000 kubikmeter.

Indehavere af en § 19-godkendelse vil efter det oplyste fortsat kunne anvende det godkendte indvindingsmateriel, selv om bestemmelsen i § 19 ophæves. Ophævelsen vil imidlertid have den virkning, at de pågældende risikerer at blive udsat for konkurrence fra flere end den begrænsede kreds, som i dag har en § 19-godkendelse.

Det er på det foreliggende grundlag Justitsministeriets opfattelse, at en sådan virkning af ophævelsen af § 19 ikke vil indebære ekspropriation i forhold til indehavere af godkendelser efter råstoflovens § 19."

I høringsvarene anføres ligeledes, at lovforslaget indebærer, at de tilladelser, der i henhold til råstoflovens § 19 i dag er udstedt med et 10-årigt opsigelsesvarsel, nu opsiges uden varsel, og at opsigelse uden varsel medfører ekspropriation.

Spørgsmålet er allerede behandlet i forbindelse med behandlingen af 1996-loven. Følgende fremgår af besvarelsen af udvalgsspørgsmål nr. 1 til miljø- og energiministeren (Folketingsåret 1995-96, L153 - bilag 3): "Overgangsordningen vil blive udformet med respekt af de rettigheder, som indehavere af § 19-tilladelser har i dag. Det fremgår også af bemærkningerne til lovforslagets § 22. Når overgangsordningen er fastsat til 10 år, skyldes det netop, at de 10 år svarer til den opsigelsesfrist, der er fastsat i § 24 i den nuværende råstoflov.

Efter de 10 år har branchens rettigheder ændret sig. Vedtagelsen af det nye tilladelsessystem - med en områdetilladelse "oven på" § 19-tilladelse - får således reelt virkning som en formel opsigelse pr. 1. januar 1997 af de nuværende indvindingstilladelser med det 10-årige varsel, som råstofloven kræver.

Det kan i øvrigt bemærkes, at det ved indsættelsen af det 10-årige opsigelsesvarsel i råstofloven af 1977 udtrykkeligt blev fremhævet, at der uanset dette opsigelsesvarsel til enhver tid - med henblik på at opfylde lovens formålsparagraf - kunne gribes ind i allerede meddelte tilladelser og foretages begrænsninger eller standsning af indvindingen i bestemte havområder. Bestemmelserne herom er videreført i den gældende råstoflov.

Branchen har således efter de gældende bestemmelser intet krav på uhindret - og så længe ressourcer rækker - at kunne foretage indvinding i de områder, som branchen har "tilvejebragt for den danske råstofforsyning".

Spørgsmålet er indgået i Justitsministeriets vurdering.

4. Tilladelserne i konverteringsområderne bør gælde i 10 år.

Foreningen af Danske Ral- og Sandsugere foreslår, at de konverterede områder sikres en løbetid på 10 år, og at indvindingsmængden gives som en samlet mængde, der ikke knyttes op på perioder.

For at sikre fortsat forsyning af råstoffer fra havet er der i forbindelse med ophøret af den frie indvindingsret i statsligt udlagt områder med udgangen af 2006 gennemført en omfattende konvertering af de hidtidige overgangsområder, således at virksomhederne efter ansøgning med tilhørende miljøreddegørelse har fået meddelt indvindingstilladelser i en stor del af de områder, hvor den hidtidige indvindingsaktivitet har fundet sted.

Der er tale om en overgangsordning, indtil det i lovforslaget foreslåede nye tilladelsessystem fungerer, og derfor er tilladelserne begrænset til udgangen af 2009. I de klagesager, hvor Naturklagenævnet har truffet afgørelse, er Skov- og Naturstyrelsens afgørelser blevet stadfæstet, herunder også at tilladelserne er meddelt for 3 år.

Efter lovforslaget vil erhvervet have mulighed for at søge om udvidelse af områderne og af mængderne i konkrete områder efter de ændrede regler. Er der flere virksomheder, der ansøger om indvindingstilladelse i samme område, vil de nye regler betyde, at det bliver muligt at vælge den ansøger, til hvem en tilladelse meddeles. Når den foreslåede udbudsordning er på plads i begyndelsen af 2008 vil det endvidere være muligt at udbyde de nye områder, som erhvervet måtte

udvise interesse i. Som følge af høringssvarene er det i bemærkningerne til lovforslaget præciseret, at tilrettelæggelsen af statens udbud af områder sker i tæt dialog med erhvervet.

Bag Foreningen af Danske Ral- og Sandsugeres ønske om, at de konverterede områder sikres en løbetid på 10 år, kan ligge et ønske om, at erhvervet også efter 2010 skal have adgang til et større antal indvindingsområder, der kan dække indvindingsbehovet hos virksomheder, der primært indgår mindre leveringskontrakter til landbaseret anvendelse, eller hvor havindvinding indgår sammen med virksomhedens landbaserede indvinding.

Disse virksomheder har en meget varierende kundekreds og har behov for i højere grad at kunne sikre sig adgang til differentierede indvindingsområder, der samlet set dels kan dække en større variation i råstoffernes art og kvalitet, dels geografisk kan sikre, at indvindingsfartøjerne kan udnyttes effektivt, så vidt muligt også uafhængigt af vind- og vejrforhold. Det er med til at sikre virksomhederne hurtige og effektive leverancer samt bidrager til en effektiv udnyttelse af materiel og medarbejdere.

Med lovforslaget er det hensigten, at udbudet af områder vil blive tilpasset erhvervets efterspørgsel efter nye indvindingsområder, og således vil både tidspunktet for udbud, den geografiske lokalisering af områder, der udbydes, og antallet af områder blive drøftet med branchen forud for de statslige udbudsrunder. Som følge af høringssvarene er det i bemærkningerne til lovforslaget præciseret, at tilrettelæggelsen af statens udbud af områder sker i tæt dialog med erhvervet.

Samtidig vil der i de første år som supplement hertil blive udlagt et betydeligt antal statslige indvindingsområder, hvorfra virksomhederne kan supplere deres forsyning med råstoffer i den fase, hvor virksomhederne udbygger deres egne indvindingsområder. Det er på baggrund af høringsvarene præciseret, at de statslige indvindingsområder vil komme til at bestå af hovedparten af de områder, der i dag udgør de såkaldte konverteringsområder, jf. ovenfor.

Formålet med de statslige indvindingsområder er i den indledende fase efter lovforslagets vedtagelse at fungere som supplement til de områder, som erhvervet har fået udlagt ved udbud. Herefter får virksomhederne alene eller sammen den fornødne tid til at investere i opbygningen af det netværk af indvindingsområder, som kan dække virksomhedernes behov for råstoffer og behov for spredning af indvindingsområder i forhold til, hvor råstofferne skal afsættes. De statslige indvindingsområder giver således i en årrække virksomhederne valgfrihed og øger virksomhedernes forsyningsfleksibilitet.

Der vil i praksis være tale om, at staten fra de statslige indvindingsområder sælger råstofferne i "løssalg" til en markedsbestemt pris. Tilladelserne vil blive givet til tidsbegrænsede opgaver, f.eks. til udnyttelse inden for en måned eller til udnyttelse til færdiggørelse af en anlægsopgave. Der vil ikke blive fastsat en generel øvre grænse for, hvor store mængder der i en enkelt tilladelse kan gives tilladelse til at indvinde, idet mængden vil afhænge af en konkret vurdering.

I takt med at erhvervet udbygger sit netværk af indvindingsområder, og råstofferne i de statslige områder udnyttes, vil de statslige områder med årene indskrænke sig til at fungere som forsyningsområder til havne med lav sejldybde, små øer og mindre lokalsamfund samt til mindre anlægsarbejder på kysten og kystbeskyttelsesformål i de indre danske farvande.

5. Behovet for længere/kortere overgangsordning for så vidt angår fartøjsgodkendelsesordningen

Foreningen af Danske Ral- og Sandsugere og Gorrissen Federspiel Kierkegaard har anført ønske om en afviklingsperiode på mindst 10 år for udfasningen af 2.000 m³-grænsen for skibes lastekapacitet, jfr. praksis vedrørende råstoflovens § 19. Foreningen af Danske Ral- og Sandsugere anfører i den forbindelse, at denne grænse har været gældende for den danske branche siden fremkomsten af den første råstoflov i 1972 og har således været grundlaget for branchens investeringer gennem mere end 30 år. En pludselig ophævelse af begrænsningen af det enkelte skibs lastekapacitet vil stille den danske tonnageringere i konkurrencen med de større udenlandske fartøjer om de danske anlægsopgaver.

Endvidere har Gorrissen Federspiel Kierkegaard anbefalet, at et 10-årigt opsigelsesvarsel af § 19-godkendelserne fortsat må gælde som overgangsregel. I opsigelsesperioden ønskes nuværende administrationspraksis opretholdt.

Aros Marin Consulting har anført, at opretholdelse af tonnagebegrænsningen på 2.000 m³ frem til 2010 er helt uacceptabel og åbenlyst stridende mod EU-traktatens artikel 49 og mod Konkurrencestyrelsens anbefalinger. En fortsat opretholdelse af tonnagebegrænsningen vil medføre endnu 3 år uden reel konkurrence på området.

Endvidere har Kromann Reumert givet udtryk for, at der ikke foreligger nogen dokumentation for, at der reelt er behov for en overgangsordning i forbindelse med den forestående lovændring. Hverken med henblik på beskyttelse af den daglige råstofforsyning eller med henblik på at overvåge og beskytte miljøet.

En fastholdelse af administrationen af godkendelser efter § 19 i yderligere 10 år vil være i modstrid med Konkurrencerådets anbefaling om ophævelse af reglerne og vil ikke imødekomme EU-Kommissionens åbningsskrivelse. Som følge heraf kan virksomheder, der på grund af reglernes administration bliver begrænset i deres mulighed for at udøve indvindingsvirksomhed i Danmark, vælge at anlægge erstatningssag mod staten.

Ophævelsen af fartøjsgodkendelsesreglerne forventes især at påføre de virksomheder, der i dag beskæftiger sig med kystbeskyttelse og anlægsarbejder på kysten, øget konkurrence. Det drejer sig særligt om den dansk-baserede virksomhed, der har opnået en dominerende stilling på det danske marked for kystbeskyttelse og anlægsarbejder på kysten, og konkurrencen forventes at komme fra især to meget store udenlandske virksomheder, der hidtil kun i begrænset omfang har udført opgaver på det danske marked. Alle 3 virksomheder konkurrerer i forvejen på det internationale marked. Det er på den baggrund meget vanskeligt at vurdere, hvorvidt og i hvor stort omfang konkurrenceudsættelse vil betyde tab for virksomheden.

Den øvrige del af den danske ral- og sandsugerbranche, som overvejende beskæftiger sig med forsyning af råstoffer til land, forventes ikke umiddelbart udsat for konkurrence på indvindingsopgaverne, idet indvindingen er tæt forbundet med afsætningsmulighederne i land, adgangen til landingspladser og tilladelse til indvinding. Afskaffelsen af fartøjsgodkendelsesordningen ophæver begrænsningen i anvendelsen af indvindingsfartøjer og vil derfor give denne del af erhvervet mulighed for at øge kapaciteten og dermed udnytte det potentiale, som den enkelte virksomhed måtte have for vækst.

Lovforslagets overgangsordning er udformet, så den imødekommer EU-Kommissionens krav.

Overgangsordningen er på baggrund af høringsrunden justeret, således at overgangsordningens længde nu er knyttet til længden af de tilladelser, der er meddelt efter de hidtil gældende regler. Det betyder i praksis, at i de områder, hvor flere har indvindingsret til samme ressource, gælder overgangsordningen, indtil tilladelserne udløber 1. januar 2010, og for eneretstilladelser gælder overgangsordningen, indtil de enkelte tilladelser udløber i henholdsvis 2011 og 2014.

I de indvindingsområder, hvor en indehaver af tilladelsen har eneret, og hvor forsyningshensynet ikke gør sig gældende, kan der efter en konkret miljøvurdering gives dispensation fra overgangsordningen, således at større indvindingsmateriel kan anvendes.

6. Utilstrækkelig rammelov uden bekendtgørelse

Foreningen af Danske Ral- og Sandsugere og Gorrissen Federspiel Kierkegaard indvender mod lovforslaget, at det forudsætter, at fremtidige regler for indvinding i vidt omfang skal fastlægges ved endnu ikke udstedte bekendtgørelser.

Med lovforslaget bliver reglerne i §§ 20-22 om tilladelse til efterforskning og indvinding betydeligt udbygget, og med bemærkningerne til lovforslagets enkelte bestemmelser er der detaljeret redegjort for, hvordan reglerne vil blive udmøntet i en kommende "tilladelsesbekendtgørelse" og en kommende bekendtgørelse om udlægning af statslige indvindingsområder. På baggrund af høringsvarene er lovforslaget udbygget med flere bestemmelser om udbudsordningen, og beskrivelsen af den kommende tilladelsesordning er i det reviderede lovforslag blevet udbygget.

En midlertidig tilladelsesbekendtgørelse vil blive udarbejdet og drøftet med branchen med henblik på ikrafttrædelse umiddelbart i forlængelse af lovens ikrafttrædelse, og den endelige tilladelsesbekendtgørelse, der også vil indeholde de nærmere regler om afholdelse af udbud, forventes drøftet med branchen i løbet af efteråret 2007 med henblik på at træde i kraft i begyndelsen af 2008.

I forhold til den usikkerhed om udlægning af nye indvindingsområder, som i de senere år har hersket på grund af de eksisterende regler, vil branchen således inden udgangen af dette år kunne imødesee en afklaring af vilkårene for opnåelse af indvindingstilladelser.

7. Miljøvurdering

Kromann Reumert ønsker nærmere kriterier for, hvornår det kræves, at en ansøger efter offentligt udbud eller en bygherre efter ansøgning foretager en miljøvurdering i forbindelse med efterforskning og indvinding, og for hvilket omfang en sådan miljøvurdering skal have.

Der vil med lovforslaget ikke ske ændringer i de regler, der i 1996 blev indført for at sikre, at råstofindvindingen på havet foregår under den fornødne hensyntagen til havets miljø- og naturmæssige værdier. Reglerne herom fremgår af bekendtgørelse nr. 126/1999 om miljømæssig vurdering af råstofindvinding på havbunden.

8. Tildeling af eneret.

Foreningen af Danske Ral- og Sandsugere og Dansk Industri finder det afgørende, at en indvindingstilladelse gives med eneret til at udnytte ressourcerne i en så tilpas lang periode, at man som ansøger kan få dækket de udgifter, der er affoldt forud og under behandlingen af ansøgningen og oplyser, at eneretslængder i Tyskland, England, Holland og Belgien er på mellem 10 og 30 år.

Gorrissen Federspiel Kierkegaard anfører modsat, at muligheden for at opnå eneret bør udgå af lovforslaget.

Økonomi- og Erhvervsministeriet gør opmærksom på, at tildeling af eneret kan virke konkurrencebegrænsende. Der bør derfor i loven være mulighed for, at udbud i visse situationer tilrettelægges med henblik på at sikre flere eller alle virksomheder lige adgang til indvinding fra forekomsten.

Transport- og Energiministeriet og herunder Kystdirektoratet henstiller til, at der i bemærkningerne til de enkelte bestemmelser under § 1, nr. 9, foretages en konkret tilføjelse om eneretstilladelse til kystbeskyttelsesaktiviteter.

Spørgsmålet om eneret er en central forudsætning for virksomhedernes incitament til at investere. For at imødegå de konkurrencebegrænsende og monopolskabende situationer, som eneret kan medføre, vil udbud efter lovforslaget kunne tilrettelægges således, at en råstofforekomst opdeles i flere områder, således at virksomhederne vil kunne byde på forskellige delområder af den samme forekomst.

Miljøministeren har – med udgangspunkt i den gældende lovgivning – i sit svar til Konkurrencerådets udtalelse af den 9. november 2005 tilkendegivet, at en eventuel eneret til enhver tid fastlægges konkret på baggrund af de kriterier, som bl.a. er fremført af Konkurrencerådet, og at længden af den tildelte eneret kun i helt særegne tilfælde vil kunne overstige 5 år.

De nærmere regler om fastsættelse af enerettens længde vil blive fastsat i tilladelsesbekendtgørelsen efter forhandling med erhvervet og Erhvervs- og Økonomiministeriet, herunder Konkurrencestyrelsen. Oplysninger om enerettens længde i nabolandende, afskrivningshorisonten for investeringerne og forhindring af monopoldannelse vil indgå heri.

Eneret er et centralt element for virksomhedernes vilje til at investere både i udlægning af indvindingsområder, i indvindingsfartøjer og landingspladser og i det nødvendige behandlingsanlæg på land. Såfremt muligheden for eneret ved indvindingsstilladelser udgår af lovforslaget, vil det forringe rammevilkårene for de virksomheder, der primært indvinder til forsyning af råstoffer til land. Den manglende mulighed for opnåelse af eneret i den nuværende lov har vist sig at vanskeliggøre udlægning af nye indvindingsområder, idet de virksomheder, der investerer i efterforskning, undersøgelser og miljøvurderinger ønsker sikkerhed for, at denne investering udmønter sig i en indvinding, der sikrer, at investeringen kan tjenes hjem. Samtidig er det væsentligt for Kystdirektoratet og for bygherrerne til anlægsarbejder på kysten, at den råstoffressource, som de har investeret i efterforskning, undersøgelser og miljøvurdering af, også er til rådighed for det pågældende anlægsarbejde.

Som anført ovenfor vil et udbud efter lovforslaget kunne tilrettelægges således, at en råstofforekomst opdeles i flere områder, således at virksomhederne vil kunne byde på forskellige delområder af den samme forekomst. Et krav om minimumsudnyttelse af forekomsten i hvert enkelt område vil sikre imod, at en enkelt indvinder vil kunne reservere hele området uden at udnytte det. Også de statslige indvindingsområder vil i en årrække efter 2010 kunne fungere som et alternativt supplement for de virksomheder, der ikke gennem udbud vinder et område, der er nødvendigt for virksomhedens aktiviteter. I en situation, hvor en råstoffressource kun findes i ét eller få begrænsede områder, og hvor et udbud af området eller områderne vil skabe en monopollignende situation, vil området eller områderne kunne udlægges som et statsligt indvindingsområde, hvortil alle virksomheder har adgang til indvinding mod vederlag. Monopollignende situationer, der er geografisk betingede, vil kunne modvirkes ved, at der udbydes flere indvindingsområder inden for samme geografiske område.

Den af Transport- og Energiministeriet ønskede ændring er imødekommet.

9. Initiativret til forundersøgelse/efterforskning og indvinding

Dansk Industri har i deres høringssvar givet udtryk for, at lovforslaget mangler en initiativret til forundersøgelse, efterforskning og indvinding.

Lovforslaget er på baggrund af DI's høringssvar ændret, således at DI's ønske om initiativret imødekommes. Det er herefter et vigtigt element i lovforslaget, at det er erhvervet, der primært har initiativret i forbindelse med udlægning af nye indvindingsområder. Dels vil statens udbud af områder ske efter tæt dialog med erhvervet, dels kan en virksomhed uopfordret ansøge om efterforsknings- og indvindingstilladelse. En offentliggørelse af en uopfordret ansøgning sikrer, at andre virksomheder med seriøs interesse kan give sig til kende. På baggrund af en vurdering heraf kan det vælges at sende området i udbud. Er der ikke andre seriøst interesserede, kan staten efter en forhandling om vilkårene meddele tilladelsen til virksomheden.

Som et andet vigtigt element i virksomhedernes mulighed for selv at tage initiativet indgår det nu i lovforslaget, at der efter ansøgning kan gives en virksomhed tilladelse til at foretage en forundersøgelse, f.eks. seismiske undersøgelser suppleret med enkelte prøveboringer, med henblik på at kunne træffe beslutning om at ansøge om en efterforsknings- og indvindingstilladelse eller alternativt opfordre staten til at udbyde området til efterforskning og indvinding.

10. Andre landes lovgivning

Dansk Industri finder, at tilsvarende lovgivning og administration for mineralindustri i vore nabolande og på Grønland bør inddrages i lovforslaget. Dansk Industri giver udtryk for, at konkurrencen i høj grad vil foregå mellem det danske og tyske marked og finder det derfor rimeligt, at danske virksomheder får vilkår, der ligner de tyske.

I Tyskland findes to forskellige systemer, alt efter om der er tale om Nordsøen eller Østersøen, hvilket hænger sammen med lovgivningen i det tidligere DDR. I Nordsøen meddeles tilladelse efter udbud, og tilladelse løber i max 30 år, men i denne periode skal de fornyes hvert eller hvert andet år, hvor koncessionsholder skal lave status på, hvor meget der er brugt, og hvor meget der er tilbage. Tilladelseshaver er forpligtet til at dokumentere miljø ved undersøgelse hvert andet år.

I Holland findes kun indvindingstilladelser, som er i udbud. Staten har før udbud betalt miljøundersøgelserne. Koncessionsperioden er typisk 10 år. Det hollandske system er relativt nyt, hvorfor det er vanskeligt at sige noget konkret om disse tilladelser.

I Belgien findes kun indvindingstilladelser, som er i udbud. Koncessionsperioden er typisk 10 år.

I England meddeles tilladelse efter udbud. Det er dog således, at det kan tage op til ti år at få en tilladelse. Firmaerne skal selv betale for efterforskning og kortlægning.

Med lovforslaget tilnærmes de danske regler på de væsentlige punkter de tilladelsesordninger, der findes i vores nabolande. Med lovforslaget indføres der dels en udbudsordning, dels vederlag til staten i forbindelse med indvinding af råstoffer. Tidsbegrænsningen for eneretstilladelser vil i Danmark blive konkret bestemt, afhængig af de investeringer, som virksomhederne konkret har afholdt. De nærmere bestemmelser om eneretsslængde vil indgå i den kommende tilladelsesbekendtgørelse, der vil blive drøftet med bl.a. erhvervet og Konkurrencestyrelsen. I lighed med Tysk-

land og England er det virksomhederne, der afholder udgifterne til efterforskning, undersøgelser og miljøvurdering.

11. Ejerskab til konverteringsområdernes værditilvækst

Foreningen af Danske Ral- og Sandsugere anfører, at råstofressourcerne i meget stor udstrækning er afdækket gennem branchens efterforskning, og at branchen herudover på anden måde har leveret oplysninger og gennemført undersøgelser, senest i forbindelse med konverteringen af overgangsområderne. Det er branchens opfattelse, at sådanne oplysninger ikke uden videre kan udnyttes af staten i forbindelse med udbud eller overtagelse af de områder, hvor branchen har hentet ressourcer gennem mange år. Branchen er af den opfattelse, at såvel en fælles som en individuel ejendomsret må respekteres.

Råstofferne på havet er statens ejendom. Allerede ved behandlingen af 1996-loven blev dette gjort klart overfor ral- og sandsugerbranchen. Branchen har således efter Miljøministeriets opfattelse ikke ved sin indvindingsaktivitet i de statslige indvindingsområder opnået nogen form for ejendomsret til de kendte råstofressourcer, heller ikke i overgangsområderne, der blev udlagt som led i gennemførelsen af 1996-loven.

Den viden, som virksomhederne har på baggrund af den hidtidige aktivitet, er hverken systematiseret eller på anden måde tilgængelig for offentligheden. Miljøministeriet har ikke indsigt i branchens viden om placering, størrelse, sammensætning eller kvalitet af råstofforekomsterne. Derimod har staten selv gennemført en omfattende kortlægning af råstofressourcerne.

De miljøredegørelser, som er udarbejdet for konverteringsområderne, er udarbejdet på baggrund af eksisterende viden. I forbindelse med behandlingen af indvindingsansøgninger er miljøredegørelserne offentligt tilgængelige. Såfremt en virksomhed mener at have anvendt unik viden, og denne fremgår af miljøredegørelsen, kan virksomheden anmode om fortrolighed. Egentlige efterforskningsresultater kan anmodes undtaget fra aktindsigt.

12. Klageadgang

Foreningen af Danske Ral- og Sandsugere finder det urimeligt og stridende mod råstoflovens formål om at varetage erhvervsmæssige hensyn ved siden af hensynet til naturen og miljøet, at der ifølge lovudkastet kun skal være adgang til at indbringe afgørelser for Naturklagenævnet ud fra natur- og miljøhensyn.

Gorrissen Federspiel Kierkegaard finder det ikke retssikkerhedsmæssigt betryggende, at afgørelser om indvinding ikke skal kunne indbringes for Naturklagenævnet.

Som led i kommercialiseringen af adgangen til udnyttelsen af råstofressourcerne på havet foreslås klageadgangen ændret, så den svarer til den klageadgang, der i dag gælder efter undergrundsloven. Som konsekvens af ændringen af de gældende regler i § 20 om tilladelser til efterforskning og indvinding, er det således de vilkår til beskyttelse af natur og miljø, der knytter sig til udlægningen af områder, og de vilkår, der i en tilladelse stilles til beskyttelse af natur og miljø, som kan påklages til Naturklagenævnet. De dele af tilladelsen, som vedrører forsyningssikkerhed og kommercielle vilkår i tilladelsen, drejer sig om udøvelsen af statens ejendomsret til råstofressourcen og forvaltningen heraf samt om de kontraktvilkår, på hvilke staten indgår privatretlige aftaler med virksomheder om adgangen til at indvinde de af staten ejede råstoffer. Disse hensyn og vilkår vil ikke fremover kunne påklages.

Baggrunden for at ændre klagereglerne på dette område er således dels kommercialiseringen af tilladelsesordningen, dels det forhold, at den nuværende administration er belastet af, at en eller flere virksomheder ofte påklager tilladelse meddelt deres konkurrenter, hvilket har betydet sagsomkostninger til virksomhederne, og at virksomhederne alt efter risikovillighed har måttet afvente Naturklagenævnets afgørelse, før de har kunnet tage en tilladelse i brug.

13. Tilbagevirkende kraft

Gorrissen Federspiel Kierkegaard og Advokatrådet angiver principielle betænkeligheder ved lovforslagets § 2, stk. 2, idet det anføres, at borgerne /indvinderne på ethvert givet tidspunkt bør være i stand til at sætte sig ind i de retsregler, der tilsiger at regulere disses adfærd eller virksomhed.

Fristen i § 2, stk. 2, er nu ændret til tidspunktet for lovforslagets fremsættelse.

14. Leverancepligt til geografisk område

Gorrissen Federspiel Kierkegaard anfører, at et vilkår om forsyningspligt i bestemte geografisk afgrænsede områder vil være EU-stridigt under henvisning til bemærkningerne til 1977-revisionen af råstofloven.

Naturklagenævnet har stadfæstet, at et sådan vilkår kan stilles efter en konkret vurdering af et geografisk afgrænset områdes betydning for forsynings sikkerheden. Henvisningen til 1977-revisionen af råstofloven drejede sig om en generel eksportbegrænsning i en generel bestemmelse.

Gorrissen Federspiel Kierkegaard stiller endvidere spørgsmålstegn ved forslaget om, at der kan stilles vilkår om dokumentation for, at det ansøgte er den geografisk nærmest tilgængelige relevante råstofforekomst.

Med dokumentationskravet, der gælder for såvel danske indvindere, som for indvindere i øvrige EU-lande, har staten mulighed for at administrere således, at råstofressourcerne udnyttes som led i en bæredygtig udvikling, og at ressourcerne er til rådighed også for forsyning på langt sigt, således at der konkret kan tages hensyn til, om den pågældende ressource bør reserveres til forsyning af nærmere beliggende områder.

15. Habitatdirektivet

Kommunernes Landsforening stiller sig i deres høringsvar uforstående over for, at der i lovforslaget ikke er medtaget habitatdirektivets direkte artsbeskyttelse.

I habitatbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 477/2003 med ændringer) anvendes råstoflovens § 35 som hjemmel til at fastsætte, hvad råstofmyndigheden skal gøre, når den administrerer tilladelsesordningen for indvinding på landjorden - dvs. § 7. Hidtil har man kun haft bestemmelser om varetagelse af habitatinteresser, men i den nye bekendtgørelse medtages også varetagelse af artsbeskyttelsesinteresser - stadig med hjemmel i § 35 og dækket af interesseerne i § 3.

Lovforslagets nr. 9 om forslag til § 20 b vedrører indvinding på havet. Hvorvidt der også der skal gives mere specifikke regler om artsbeskyttelse, vil blive overvejet i forbindelse med den kommende revision af naturbeskyttelsesloven, hvor artsbeskyttelse bliver et tema.

16. Opfyldning bør gøres til særligt indvindingsformål

Danske Havne giver udtryk for, at forsøget på at nedbryde en monopollignende situation kan føre til en ny og utilsigtet begrænsning af konkurrencen i branchen. Danske Havne ser således gerne,

at opfyldninger i havne gøres til et særligt indvindingsformål, som kan sidestilles med øer og mindre havne, og bliver omfattet af de indvindingsområder, som staten udlægger.

På baggrund af høringssvarene er grænsen for indvindingstilladelser i de statslige indvindingsområder udgået af lovforslaget. Det fremgår nu af forslaget til nyt § 21 a, stk. 3, og bemærkningerne hertil, at de statslige indvindingsområder fra 2010 netop skal opfylde behovet for indvinding til anvendelse ved mindre anlægsarbejder på kysten (omfatter havneanlæg), kystbeskyttelsesopgaver og forsyning af havne med lav sejldybde, små øer og mindre lokalsamfund.

Som supplement til de statslige indvindingsområders varetagelse af dette formål vil staten endvidere kunne lade det indgå i vilkårene for indvindingsområder, hvor der meddeles virksomheder tilladelse til indvinding, at staten inden for tilladelsesområdet kan meddele andre end den, der vinder udbudet, tilladelse til indvinding af en nærmere angivet mængde til brug for mindre anlægsarbejder på kysten, kystbeskyttelsesopgaver og forsyning af havne med lav sejldybde, små øer og mindre lokalsamfund.

17. Miljømæssig ulempe

Gorrissen Federspiel Kierkegaard angiver, at forslaget må forventes at føre til forøget miljøpåvirkning på grund af langt større skibe og eksport af materialer indvundet på dansk søterritorium.

Den hidtidige administrationspraksis, hvor man til indvinding af den daglige råstofforsyning ikke tillod indvindingsfartøjer med større lastekapacitet end 2.000 m³, og ikke udstedte flere fartøjstilladelser, end at den samlede indvindingsflådes kapacitet blev holdt på under 26.500 m³ har været båret af hensynet til en bæredygtig udnyttelse af råstofressourcen, beskyttelse af havmiljøet samt hensynet til en uafbrudt forsyning med sømaterialer til alle landets egne, herunder småøer og havne med lav sejldybde.

Der har ved de større anlægsarbejder som f.eks. Storebæltsforbindelsen været anvendt indvindingsmateriel med lastekapacitet større end 2.000 m³, og de konkrete indvindingsarbejder har ikke medført større miljøbelastning end ved anvendelse af indvindingsmateriel med en lastekapacitet på 2.000 m³ eller derunder. Det afgørende for miljøpåvirkningen har været de betingelser, der blev knyttet til indvindingstilladelsen i henhold til § 20. Der synes således ikke længere at være en miljømæssig begrundelse for generelt at begrænse det enkelte indvindingsfartøjs lastekapacitet.

For at hindre, at liberaliseringen af indvindingen ikke medfører, at større indvindingsfartøjer på meget kort tid kan tømme de konverteringsområder, der i den nærmeste fremtid skal sikre den lokale forsyningssikkerhed i overgangsperioden frem til et nyt tilladelsessystem er trådt i kraft, vil der fortsat være behov for at begrænse størrelsen af lastekapaciteten på de indvindingsfartøjer, der anvendes. Når et nyt tilladelsessystem er trådt i kraft vil antallet af indvindere i et område kunne begrænses til en enkelt indvinder, og der vil kunne stilles vilkår om maksimal årlig mængde, ligesom der i udvalgte indvindingslokaliteter vil kunne stilles vilkår om forsyningspligt til geografisk afgrænsede områder.

Uden de foreslåede ændringer af reglerne om indvindingstilladelse, herunder forslaget om vederlag til staten, kunne der være en reelt begrundet frygt for, at det for udenlandske virksomheder ville være lukrativt at sikre sig gratis indvindingsrettigheder på dansk territorium til brug for eksport til lande, hvor der er etableret udbud af tilladelser og betaling i forbindelse hermed. Det er, som det fremgår, tilfældet i Tyskland, Belgien, England og Holland.

Skov- og Naturstyrelsen; Landsplanområdet
Haraldsgade 53
2100 København Ø

Foreningen af Danske Ral- og
Sandsugere

18. december 2006
Sagsnr.: 170988
Landsplanområdet J.nr. SNS-704-0004 Ref. jhg

Høringssvar fra Foreningen af Danske Ral- og Sandsugere vedrørende høring om udkast til ændringer af råstofloven

Foreningen af Danske Ral- og Sandsugere har følgende bemærkninger til Skov- og Naturstyrelsens høringsudsendelse af 2. november 2006 til ændringer af råstofloven.

Høringsudsendelsen er en følge af en indstilling, som Konkurrencerådet 22. juni 2005 rettede til Miljøministeren om at foretage ændringer i råstoflovens §§ 19 og 20. Forud havde Foreningen af Danske Ral- og Sandsugere, dens medlemsvirksomheder samt andre indvindere med § 19-godkendte indvindingsfartøjer deltaget i en undersøgelse af branchens forhold iværksat af Konkurrencestyrelsen.

Foreningen kommenterede denne undersøgelse i en skrivelse af 31. maj 2005 til Konkurrencestyrelsen, hvori foreningen advarede mod at gennemtvinge en ændring af Råstofloven, idet ændringerne kunne få katastrofale følger for hele branchen og dermed også for det danske samfund.

Foreningen vil gerne yde sit bidrag til at sikre en fri og dermed større konkurrence om indvinding af råstoffer fra havbunden. De klager, der i så henseende er rejst over det nugældende tilladelsessystem, kan efter foreningens opfattelse afhjælpes gennem administrative tilpasninger i henhold til den nuværende råstoflov.

Det er foreningens opfattelse, at andre EU-landes råstoflovgivning indeholder elementer, som der fra dansk side kan rejses tilsvarende klager over. Foreningen mener derfor, at ændringer i den danske råstoflov passende kan afvente, at man på EU-plan bliver enige om ensartede regler for råstofindvindingen i hele EU-området.

Foreningen fik under møder med daværende miljøminister Svend Auken i forbindelse med den seneste revision af råstofloven indført det nuværende 2-strengede tilladelsessystem som et fremtidigt grundlag for branchens udvikling og investeringer - og vel at mærke i et åremål som rækker meget længere ud end de nu forløbne 10 år.

En gennemførelse af ændringen af råstofloven, således som udkastet nu ser ud, vil betyde, at det ikke er muligt for branchen at investere i produktionsudstyr eller indgå bindende kontrakter med kunderne. Lovforslagets gennemførelse vil give meget stor usikkerhed for såvel leverandører som aftagere af sømaterialer.

Dette understreges af, at det foreliggende udkast lægger op til, at en revideret råstoflov for ral- og sandsugningens vedkommende overgår til at blive en rammelov med en række bestemmelser, der bemyndiger Miljøministeren til at supplere loven med bekendtgørelser i løbet af de kommende 3 år, men hvis indhold der endnu ikke foreligger konkrete oplysninger om.

Ophævelse af reglerne om fartøjsgodkendelser:

Hvis forslaget om ophævelse af råstoflovens § 19 med dens tilhørende tonnagebegrænsninger gennemføres, må branchen stille krav om, at der skal være en afviklingsperiode på mindst 10 år for udfasingen af begrænsningen på de 2.000 m³ for skibets lastekapacitet.

Denne 2.000 m³-grænse har været gældende for den danske branche siden fremkomsten af den første råstoflov i 1972 og har således været grundlaget for branchens investeringer gennem mere end 30 år. Ved investeringer i nye og større skibe er der tale om meget store beløb. Et indvinderfartøj, der eksempelvis kan laste op til 5.000 m³, koster i dag ca. 275 mio kr. Desuden er al værftskapacitet i øjeblikket fuldt optaget, og der er heller ingen nye moderne fartøjer til salg. Herudover kræver nye og større skibe, at der skal uddannes eller efteruddannes mandskab til at sejle med disse fartøjer, hvorfor kravet om en 10 årig overgangsordning er velbegrundet. Desuden skal foreningen minde om, at alle nuværende § 19-godkendelser af skibene er udstedt med et opsigelsesvarsel på 10 år.

En pludselig ophævelse af begrænsningen af det enkelte skibs lastekapacitet vil stille den danske tonnage ringere i konkurrencen med de større udenlandske fartøjer om de danske anlægsopgaver, hvilket ikke kan være hensigten med den bebudede lovændring.

Overgangsområder/konverterede områder:

I 1996 vedtog Folketinget den nugældende råstoflov. Den ændrede afgørende på vilkårene for ral- og sandsugningen på havområdet. Forud for denne lovs vedtagelse havde ral- og sandsugerne kunnet indvinde på hele havområdet bortset fra de internationale beskyttelsesområder. Efter den ny lovs ikrafttræden 1. januar 1997 var råstofindvinding kun tilladt i de 113 områder, som branchen og Skov- og Naturstyrelsen på grundlag af branchens erfaringer havde fundet frem til og havde fået afgrænset og udlagt jævnt fordelt over hele det danske havområde. Her kunne indvindingen fortsætte som hidtil frem til 31. december 2006, hvorefter overgangsområderne, som de kaldes, skulle konverteres til almindelige indvindingsområder efter råstoflovens § 20.

Branchen har igennem de sidste 5-6 år samarbejdet med Skov- og Naturstyrelsen om denne konvertering. Der er fra branchens side brugt megen tid og mange penge på

dette samarbejde, på forundersøgelser, på udarbejdelse af ansøgninger mm., hvorfor branchen hele tiden har haft som en klar forudsætning, at indvindingstilladelserne til de konverterede overgangsområder skulle gælde i 10 år regnet fra 1. januar 2007. I tillid hertil har branchen også investeret i og vedligeholdt landanlæg og skibstonnage.

Disse overgangsområder har været kerneområder for især den del af branchen, der på grundlag af flerårige leveringsaftaler forsyner betonindustrien med tilslagsmaterialer. Overgangsområderne har også været vigtige ressourceområder for indvinding af sandfyld til infrastrukturprojekter og kystsikringsarbejder, hvor der efter omstændighederne har kunnet indvindes op til 1 mio m³ til enkeltprojekter. Derfor er det helt uacceptabelt for branchen og dens kunder, at indvindingstilladelserne til de konverterede områder udløber den 31. december 2009, hvorefter udnyttelsen af disse områders ressourcer overgår til en ændret og meget restriktiv ny form ifølge det foreliggende udkast til ændring af råstofloven.

Hvis disse områder udbydes eller rettelig bortauktioneres til andre firmaer efter 2009, risikerer de lokalt orienterede indvindere at miste deres ressourceområder med den følge, at de vil ophøre med deres indvindingsvirksomhed, fordi det vil være økonomisk umuligt for dem at flytte deres aktiviteter til andre egne af landet, hvor de i øvrigt også skal ud i nye udbud eller auktioner, før de kan etablere et nyt landanlæg til betjening af en kundekreds, som de også skal til at opbygge.

Denne udvikling vil bryde afgørende med et af formålene i nuværende råstoflov: at sikre forsyningen af alle dele af landet med råstoffer. Hvis de lokalt orienterede råstofindvindere forsvinder, vil mange egne af landet stå uden mulighed for at få forsyninger, idet det ikke er muligt at anløbe mange mindre havne med store skibe, ligesom der heller ikke er afsætning nok fra mindre øer og havne til at holde sådanne store skibe beskæftiget. En af følgerne vil blive en væsentlig øget transport af råstoffer på landevejene, som i forvejen er hårdt belastet af trafik med store lastbiler.

Mindre anlægsopgaver vil heller ikke kunne udføres, hvis de mindre fartøjer forsvinder, fordi det ikke vil være rentabelt at sejle med store skibe over længere afstande, medmindre der er tale om virkelig store opgaver.

Den adgang, der hidtil har været til ressourcerne i overgangsområderne, har dækket det løbende behov for råmaterialer og har givet en forsyningssikkerhed, der har muliggjort, at branchen har kunnet indgå langtidsaftaler med kunderne på en lang række af kvalitetsvarer. Den har også medvirket til at bevare en dansk tonnagekapacitet, der hidtil har kunnet klare selv nogen af de største danske infrastrukturprojekter.

Med de begrænsninger, som Skov- og Naturstyrelsen lægger op til både på antal af områder, arealernes størrelser, mængder og løbetid, reduceres adgangen til ressourcerne så kraftigt, at man kan forudse, at indvindingen i adskillige af konverteringsområderne vil ophøre allerede medio 2007.

Foreningen vil derfor foreslå, at de konverterede områder sikres en løbetid på 10 år, og at indvindingsmængden gives som en samlet mængde, der ikke knyttes op på perioder. Materialerne skal naturligvis anvendes efter lødighed, geografi mm. Desuden skal tilladelseshaverne efter behov sikres mulighed for gennem supplerende undersøgelser

og miljøvurderinger at få udvidet områderne såvel i areal som i tilladte indvindingsmængder.

Eneret eller fælles fortrinsret:

Ifølge råstoflovens § 20 stk. 3 skal en ansøger til et indvindingsområde selv foretage alle de fornødne forundersøgelser eller miljømæssige vurderinger eller helt eller delvis at afholde udgifterne hertil.

For en ansøger - hvad enten det så drejer sig om en reder for et ral- og sandsugningsfartøj eller en anden leverandør af råstoffer - er det afgørende, at en sådan indvindingsstilladelse bliver med en eneret til at udnytte ressourcerne i en så tilpas lang periode, at man som ansøger kan få dækket de udgifter, der er afholdt forud og under behandlingen af ansøgningen. Hvis man ikke kan være sikker på, at andre aftagere af råstoffer kan forment adgang til sådanne ressourcer, vil der ikke blive udlagt nye områder til erstatning for de konverterede overgangsområder, når disse er tømt for råstoffer.

Udbud eller statslig drift af råstofindvindingen:

Det er foreningens og branchens opfattelse, at de fremførte forslag til udbud af efterforskning og indvinding af råstoffer på havbunden og til en statslig drift af indvindingsområder ikke er ordentlig gennemtænkte, og derfor ikke bør gennemføres ved en så forceret lovgivning, som der nu er lagt op til.

Udbud af ressourcemerter i den form, som forslaget lægger op til, vil fjerne konkurrencen fra selve ral- og sandsugningsaktiviteten og overføre den til at være en konkurrence om adgangen til råstofressourcerne, hvilket med stor sandsynlighed vil betyde, at kun kapitalstærke firmaer vil overleve.

Desuden eksisterer der ikke en tilstrækkelig veldokumenteret viden om råstofressourcerne på havet, hverken med hensyn til mængde, art, kvalitet eller tilgængelighed, der er nødvendig for at der kan skabes et grundlag for udbud eller auktioner.

Foreningen vil foreslå, at lovforslagets fremsættelse udsættes, således at der kan gennemføres en erhvervs- og samfundsøkonomisk analyse af forslaget om udbud og statslig drift af indvindingsområder, ligesom forslaget mulige følger med hensyn til beskæftigelse og forsyningssikkerhed bør analyseres, inden der søges gennemført en lovændring.

Foreningen finder, at bemærkningerne til udkast til ændringer af råstofloven indeholder en række udokumenterede udsagn både med hensyn til, hvad den eksisterende lov har betydet, og hvad de foreslåede ændringer vil betyde for ral- og sandindvinding i Danmark.

Byggebranchen vil efter Ral- og sandsugerbranchens opfattelse hverken få billigere eller øgede leverancer af sømaterialer, hvis staten får eneret på at udbyde eller levere råstoffer til byggebranchen. Staten vil pålægge indvinderen afgifter beregnet på grundlag af indvindingsarealet, på den indvundne mængde og til dækning af statens udgifter.

Hertil kommer indvinderens egne udgifter til efterforskning og miljøundersøgelser og til den omkostning, som indvinderen vil pålægge sig selv for at vinde udbuddet. Alle sådanne omkostninger skal lægges på salgsprisen. Hertil kommer, at salgsprisen vil blive ekstra belastet af sådanne omkostninger, hvis vinderen af udbuddet kun får en relativ kort tilladelsesperiode. Vi kan slet ikke se, at det vil føre til en øget konkurrence om indvindingen og lavere priser på varen. Vi finder i det hele taget tanken om opbygning af en ny statslig virksomhed på råstofområdet inden for en budgetramme på 15 mio kr. som værende stridende mod de bestræbelser om en privatisering af offentlig virksomhed, som vi har set gennem flere år.

Andre aktører end staten skal ubetinget have adgang til at ansøge om tilladelser til efterforskning og indvinding af råstoffer. Alle aktører skal være ligestillede, således at både offentlige og private bygherrer og indvindere skal betale de samme omkostninger af indvindingen til statskassen. Fra branchens side vil vi gerne understrege vigtigheden af, at det danske erhvervsliv på sigt sikres sine leverancer af værdifulde råstoffer som tilslagsmaterialer til beton- og mørtelproduktionen samt industrisand.

Ejendomsret til indvindingsområdernes værditilvækst:

Staten har siden 1932 stået som ejer af havområdets råstofressourcer, men det er ral- og sandsugningsbranchen, der har opdyrket og udviklet det nuværende marked for afsætning af sømaterialer og har investeret i skibe og landanlæg. Råstofressourcerne er i meget stor udstrækning afdækket gennem branchens efterforskning. Herudover har branchen på anden måde leveret oplysninger og gennemført undersøgelser, senest i forbindelse med konverteringen af overgangsområderne.

Sådanne oplysninger kan efter branchens opfattelse ikke uden videre udnyttes af staten i forbindelse med udbud eller overtagelse af de områder, hvor branchen har hentet ressourcer gennem mange år. Såvel en fælles som en individuel ejendomsret må respekteres.

Ellers kan situationen sammenlignes med, at en lejer bliver smidt ud af sin bolig, hvor lejeren nok har siddet til en billig husleje, men omvendt også har moderniseret sin bolig, som ejeren nu ønsker at få udbytte af ved enten at sælge boligen eller udbyde den til en højere husleje uden yde kompensation til den oprindelige lejer.

Reduktion i klageadgangen:

Foreningen finder det urimeligt og stridende mod råstoflovens formål om at varetage erhvervsmæssige hensyn ved siden af hensynet til naturen og miljøet, at der ifølge lovudkastet kun skal være adgang til at indbringe afgørelser for Naturklagenævnet ud fra natur- og miljøhensyn.

Den danske ral- og sandsugerbranche:

Branchen er enestående i europæisk sammenhæng og er opstået som en følge af nedenstående 4 forhold:

1. Danmarks særlige geografi med mange og lange kyststrækninger og mange småøer i forhold til landets størrelse.
2. Den særlige geologi, der er skabt af istiderne og havenes aflejringer og bearbejdninger kombineret med hævnings og sænkninger af havbunden i forhold til havoverfladen.
3. Et skiftende vejrlig der kombineret med øer og rev giver skiftende muligheder for en indvinding i læ.
4. En fleksibel råstoflovgivning med tilladelser med lange løbetider, der har gjort det muligt at få det optimale ud af at kombinere pkt. 1 til 3, så man har kunnet få økonomien til at hænge sammen og har kunnet levere råstofferne til konkurrencedygtige priser.

Det foreliggende udkast til ændringer af råstofloven indeholder ikke den nødvendige fleksibilitet, hverken med hensyn til varighed eller vilkår for at indvinde råstofferne, hvorfor det må forudses, at en stor del af udøverne af ral- og sandsugerehvervet i Danmark vil forsvinde – og med dem råstofforsyningen til en lang række danske havne og øer, både hvad angår kvalitetsmaterialer og leverancer til mindre anlægsprojekter.

Foreningen af Danske Ral- og Sandsugere og Dansk Byggeri vil gerne stille sig til rådighed for nye drøftelser i det videre forløb efter høringsfristens udløb.

Med venlig hilsen
Foreningen af Danske
Ral- og Sandsugere

Per Bjerregaard Jepsen

Haugaard, Jette

Fra: Leo Ellgaard, LE [le@regioner.dk]

Sendt: 3. januar 2007 11:35

Til: SNS Skov- og Naturstyrelsens hovedpostkasse

Cc: Jensen, Jesper Koldborg; Queiser, Gitte Kollerup; Anders Andersen, AA

Emne: Høring om ændring af råstofloven

Skov og Naturstyrelsen har med mail af 2. november 2006 sendt udkast til ændring af råstofloven i høring og med mail af 10. november 2006 sendt forslaget i økonomiske høring med forslag om, at det optages som udgiftsneutralt på lov- og cirkulæreprogrammet.

Danske regioner skal hermed meddele, at der ikke er bemærkninger til ændringsforslaget, og at det kan accepteres, at forslaget optages som udgiftsneutralt.

Med venlig hilsen

Leo Ellgaard
Videncenter for Jordforurening

Danske Regioner

Dampfærgevej 22
2100 København Ø

T 35 29 81 83

F 35 29 83 00

E le@regioner.dk

Officiel post bedes sendt til
regioner@regioner.dk

www.regioner.dk

*Advokatrådet*ADVOKAT SAMFUNDET

Skov- og Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø

sns@sns.dk

jhg@sns.dk

KRONPRINSESSEGADE 28

1306 KØBENHAVN K

TLF. 33 96 97 98

FAX 33 36 97 50

DATO: 19. december 2006

J.NR.: 04-013302-06-2192

REF.: hr-juc

Høring over forslag til lov om ændring af lov om råstoffer (styrelsens j.nr.: SNS.704-00004)

Ved e-mail af 2. november 2006 har Skov- og Naturstyrelsen anmodet om Advokatrådets bemærkninger til ovennævnte udkast.

Udkastet har været forelagt Advokatrådets Miljø- og Energiudvalg, hvorefter Advokatrådet skal bemærke følgende:

Ad lovforslagets § 1, nr. 7, – ophævelse af lovens § 19

Det fremgår af lovforslaget, at lovens § 19 ophæves, således at reglerne om fartøjsgodkendelse i den nuværende form afskaffes. Det fremgår endvidere af bemærkningerne hertil, at der med udløbet af overgangsordningen 1. januar 2007 ikke længere er et behov for særlige regler om fartøjsgodkendelse, da der til denne godkendelse ikke længere er knyttet nogen ret til fri råstofindvinding. I forlængelse heraf står anført, at selv om bestemmelsen om fartøjsgodkendelse ophæves, vil de nuværende indehavere af en § 19-godkendelse fortsat kunne anvende det godkendte indvindingsmateriel. Ophævelsen vil imidlertid have den virkning, at de pågældende risikerer at blive udsat for konkurrence fra flere end den begrænsede kreds, som i dag er indehavere af en § 19-godkendelse.

Advokatrådet bemærker, at indehavere af en § 19-godkendelse i dag har opnået en retsstilling i forbindelse med den virksomhed, der kan udøves i henhold til tilladelser efter § 19. En ophævelse/ændring af denne retsstilling kan efter Advokatrådets opfattelse rejse et spørgsmål om ekspropriation. Efter det oplyste er spørgsmålet blevet forelagt Justitsministeriet, der helt overordnet har vurderet, at en ophævelse af § 19 ikke vil indebære ekspropriation i forhold til indehavere af godkendelser efter råstoflovens § 19.

*Advokatrådet*ADVOKAT SAMFUNDET

Advokatrådet efterlyser i den forbindelse en mere fyldestgørende gennemgang af spørgsmålet om ophævelse af § 19 set i forhold til grundlovens § 73 om ekspropriation. Således kunne den planlagte ophævelse af § 19 med fordel underkastes en nærmere analyse i forhold til de afgørende kriterier for at statuere ekspropriation, herunder navnlig, om der sker overførsel af en rettighed, om indgrebet har generel eller snarere konkret karakter, om der er tale om et indgreb af kvalificeret intensitet og endelig, om begrundelsen for indgrebet taler for eller imod, at der er tale om ekspropriation.

Derfor skal Advokatrådet anbefale, at der foretages en sådan nærmere analyse inden lovforslagets fremsættelse i Folketinget.

Ad lovforslagets § 2, stk. 2, - ikrafttrædelsestidspunktet

Det fremgår af bestemmelsens stk. 2, at ansøgninger om efterforsknings- og indvindingstilladelser efter § 20, der er modtaget efter datoen for lovforslagets fremsendelse i høring, behandles efter reglerne i denne lov, jf. dog stk. 3 om indvindingstilladelser for områder, der svarer til de områder, der indtil den 1. januar 2007 er underlagt bekendtgørelse nr. 1078 af 11. december 1996.

Advokatrådet bemærker, at det ud fra almindelige retssikkerhedsmæssige betragtninger kan give anledning til principielle betænkeligheder at gennemføre en lov med tilbagevirkende kraft. Enhver borger bør i princippet være i stand til at sætte sig ind i de retsregler, der til enhver tid tilsigter at regulere borgerens adfærd og dennes virksomhed. Vælges der et tidligere ikrafttrædelsestidspunkt, vil der for borgeren, der løbende skal tilpasse sin virksomhed til lovgivningen, kunne opstå retsusikkerhed i tiden indtil lovforslagets eventuelle vedtagelse.

Med venlig hilsen

Henrik Rothe

Skov- og Naturstyrelsen
Landsplanområdet

Høring af udkast til ændring af råstofloven

14. december 2006

Skov- og Naturstyrelsen har fremsendt forslag til ændring af råstofloven, dateret 2. november 2006. Forslaget skal ændre regulering af indvinding af råstoffer på havet, implementere EU-direktiver og tilpasse reguleringen til den nye myndighedsstruktur.

Sammenfattende frygter Danske Havne, at forsøget på at nedbryde en monopollignende situation, jf. Konkurrencestyrelsens udtalelse, kan føre til en ny og utilsigtet begrænsning af konkurrencen i branchen.

Danske Havne ønsker derfor, at havne har adgang til flere indvindingsområder i tilpas nærhed af havnen, så der reelt kan optræde flere bud, når havne udbyder indvindingsopgaver.

Forslagets indhold

Danske Havne er særlig opmærksom på de mulige effekter af overgangen fra fartøjsgodkendelser til udbud af indvindingsret på godkendte indvindingspladser.

Forslaget skal skabe konkurrence og lavere priser på indvundne materialer. Men flere forhold kan skabe monopollignende forhold på de indvindingspladser, der forsyner opfyldningsprojekter i havne.

Der lægges i forslaget op til, at mindre projekter, det vil sige under 50.000 kubikmeter, kan indvindes fra statsligt udpegede indvindingsområder, hvor staten har afklaret de miljømæssige og biologiske forhold. Disse områder skal særlig sikre forsyning til "små anlægsarbejder, til øerne og de mindre havne og pladser.

Staten vil desuden udlægge mulige områder for indvinding, som private kan byde på indvindingsret til. Det vindende firma skal forestå VVM undersøgelser af indvindingsområdet.

For områder, hvor private kan byde på indvindingsretten, gives disse rettigheder for 3 år, og hver gang retten ophører, skal nye VVM undersøgelser dokumentere miljøforholdene. Kort tidshorisont, VVM undersøgelser og manglende afklaring af indvindingsret efter udløbet af en indvindingsret fører med stor sikkerhed til prisstigninger.

Højere pris på indvundne sømaterialer fører på øget efterspørgsel på sand, ral og sten fra grusgrave på land.

Hverken højere priser eller øget efterspørgsel på sten og grus fra land er lovforslagets hensigt.

Havne er del af infrastrukturen

Havne er meget centrale koblingspunkter for transport af gods og passagerer, og dermed en vigtig del af infrastrukturen. 75 % af Danmarks im- og eksport går gennem havne. Havne ejes af kommunerne, og der gøres store bestræbelser på at omkostninger til drift og vedligeholdelse af havne er så lave som muligt, til gavn for erhvervsliv og passagerer.

Mange havne er i gang med at omstille sig til længere skibe, større godsmængder og effektiv lastning og losning af gods. Det kræver ombygningsprojekter og flere opfyldningsprojekter. Men det bør stadig være alle myndigheders bestræbelse, at omkostningerne skal holdes så lave som muligt. For havnene kan som "hvile i sig selv" forretninger kun få udgifterne ind ved højere priser, og dermed dyrere transport.

Målt i forhold til bygge- og anlægsindustriens behov for råstoffer, er havneopfyldninger af meget begrænset størrelse, og typisk op til 200.000 kubikmeter.

Prisen for en indvunden kubikmeter er meget afhængig af sejlafstanden mellem indvindingsfelt og havn. Det er derfor vigtigt, at havne har adgang til flere indvindingsområder i tilpas nærhed, så der reelt kan optræde flere bud på de udbud havne er forpligtede til at udarbejde.

Havne er desuden stedet, hvor grus og sten fra søindvindinger omsættes og distribueres fra. Havne søger at indgå lange forretningsaftaler med lejere, men de entreprenører, der nu forestår indvinding kan vanskeligt indgå længere aftaler end de tre år, som indvindingsretten tillader. For havnene bliver lejeaftalerne mere usikre, lejen bliver derfor højere, og dermed også prisen på byggematerialer.

Danske Havnes bemærkninger til forslaget

Danske Havne kan tilslutte sig lovforslagets intentioner om skånsom udvinding af Danmarks naturressourcer. Desuden er bestræbelser på at skabe mere konkurrence i branchen meget velkomne.

Danske Havne ser gerne at opfyldninger i havne gøres til et særligt indvindingsformål, som kan sidestilles med øer og mindre havne, og blive omfattet af de indvindingsområder, som staten udlægger.

Vedlagte kort viser de 60 største erhvervshavnes lokalisering. Flere havne er i gang med opfyldningsprojekter, men samlet er det afgrænsede aktiviteter, der foregår jævnt langs Danmarks kyster. Isoleret vil de danske havnes indvindingsbehov ikke belaste bestemte områder, men være spredt.

Tidshorizonten på ombygningsprojekter i havne er lang og oplysninger om planer og indhold kendes tidligt i offentligheden. Med de nye regler om udbud af indvindingsområder kan en privat operatør sikre sig rettigheder til nærtliggende indvindingsområder for pågældende havn. Det vil føre til højere priser pr kubikmeter.

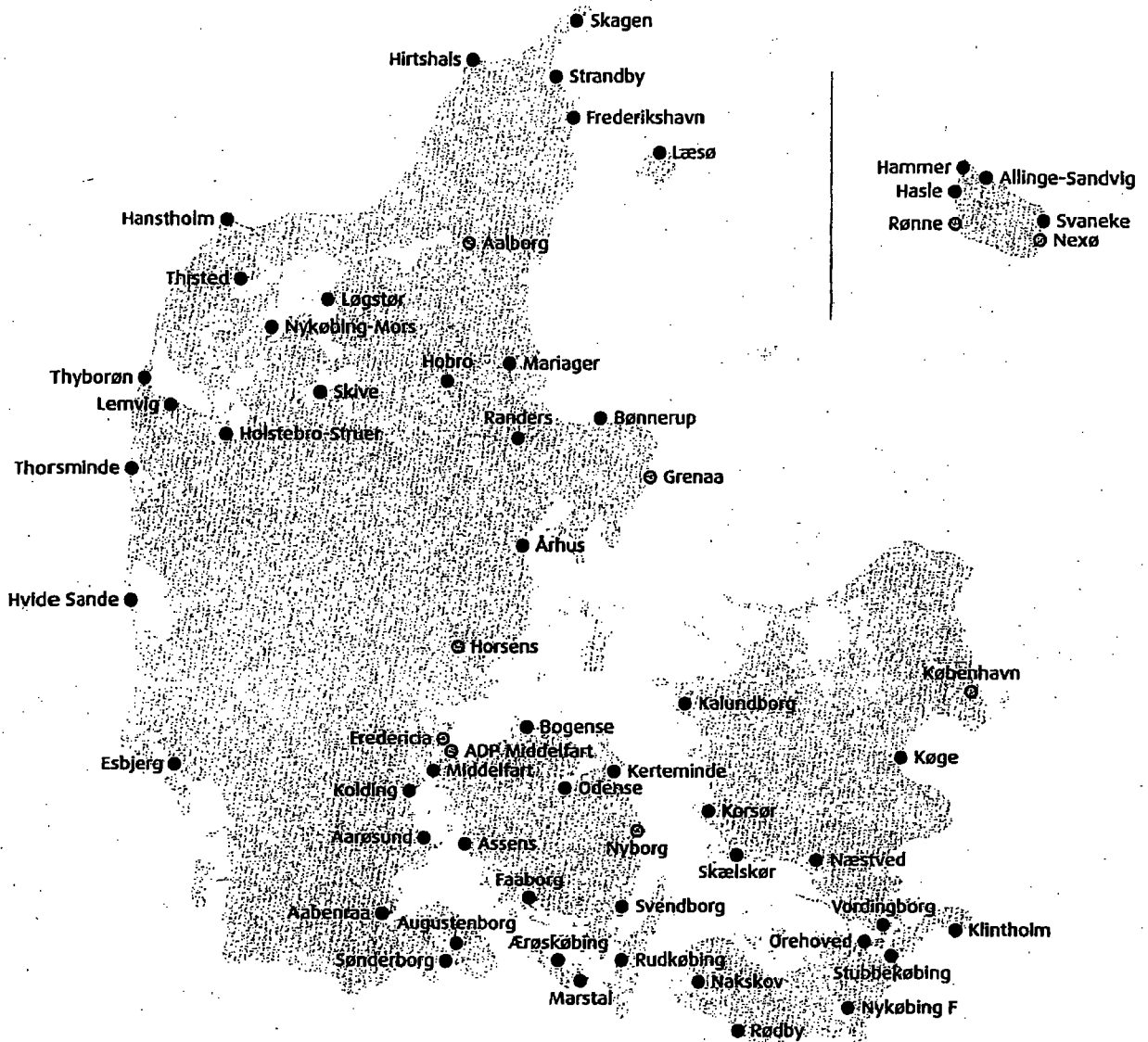
Danske Havne frygter at ændringen af Råstofloven kan føre til betydelige prisstigninger. Prisen på indvinding er i dag 30 – 40 kr./kubikmeter, og bare en prisstigning på 15 % betyder mere end 1.000.000 kr. i ekstra omkostninger.

Som forslaget til bekendtgørelse læses, er forslagets hensigt at skabe mere konkurrence og sikkerhed for miljø og fauna. En situation med begrænset konkurrence, som havne kan komme i, er utilsigtet, og bør forebygges nu. Gerne med Danske Havnes forslag til ændring.

Med venlig hilsen

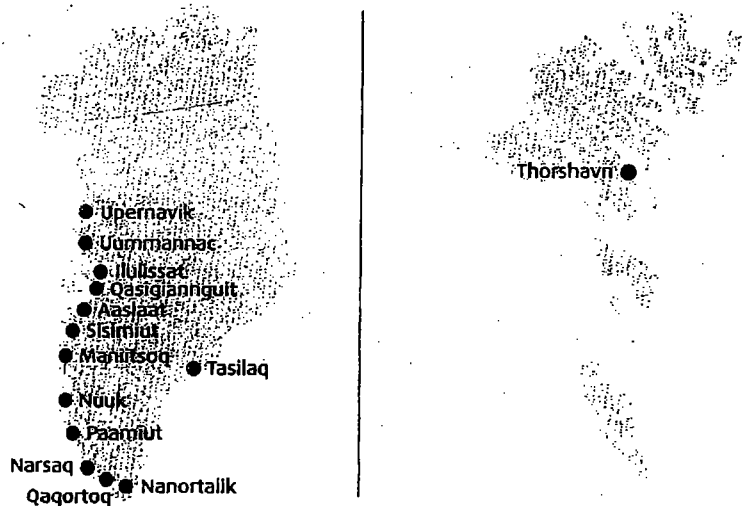
Tom Elmer Christensen
Sekretariatschef
Danske Havne

Danske Havne har 59 medlemmer.
 Medlemshavnene fordeler sig organi-
 satorisk som:

- kommunale havne
- kommunale selvstyrehavne
- ⊙ aktieselskaber
- anden organisationform

Skov- og Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø
J.nr. SNS-704-00004

Høring af lov om råstoffer.

KL har ikke væsentlige bemærkninger til de foreslåede ændringer af råstofloven. KL ser ikke umiddelbart udgifter for kommunerne og har derfor ingen bemærkninger til at Skov- og Naturstyrelsen har indstillet, at ændringerne kan optages som udgiftsneutrale for kommunerne på lov- og cirkulæreprogrammet for 06/07.

Fristerne i loven for kommunernes behandling af ansøgninger om råstofindvinding (bl.a. §7, stk. 2) bør, som ansøgninger i henhold til naturbeskyttelsesloven (bekendtgørelse om overgangsregler efter naturbeskyttelsesloven i forbindelse med kommunalreformen), forlænges til 1. marts 2007. Fristforlængelsen skal gælde for sager, som kommunerne overtager fra amterne, eller som kommunerne modtager i januar 2007.

Det skal bemærkes, at KL ikke forstår hvorfor habitatdirektivets direkte artsbeskyttelse ikke medtages i henvisningerne til hvilke EU bestemmelser der gennemføres med loven. Det fremgår af forslagets punkt 1 som er en fodnote til loven, at det tilføjes, at loven indeholder bestemmelser som gennemfører bl.a. dele af habitatdirektivet. De ændringer der er vedrørende habitatdirektivet i punkt 10 og 11 (§ 20, stk. 4 og 5) omhandler ikke den direkte artsbeskyttelse jf. direktivets artikel 12. Dette kan undrer fordi styrelsen for nylig har haft ændringer af habitatbekendtgørelsen i høring, hvor netop den direkte artsbeskyttelse indføres i dansk lovgivning for første gang.

I habitatbekendtgørelsen henvises specifikt til råstoflovens § 7, stk. 1 og 2, som tilfælde hvor myndighederne (kommunerne) skal tage hensyn til de særligt beskyttede arter.

Selvom artsbeskyttelsen formelt sikres i habitatbekendtgørelsen – også på råstofområdet, mener KL, at den direkte artsbeskyttelse skal beskrives i råstofloven, fordi det for kommuner og brugere tydeligere vil fremgå, at der er indført en beskyttelse af direktivets bilag IV-arter.

Den 18. december 2006

Jnr 10.00.00 K04
Sagsid 000170510

Ref FLS
fls@kl.dk
Dir 3370 3431

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

Tlf 3370 3370
Fax 3370 3371

www.kl.dk

1/2

Med venlig hilsen

Flemming L. Sørensen

Dansk Beton

Skov- og Naturstyrelsen
Landsplanområdet
Haraldsgade 53
2100 København Ø

18. december 2006
Sagsnr.: 181492

Høringssvar til udkast til ændring af råstofloven

Dansk Beton er bekendt med det høringssvar, Foreningen af Dansk Ral- og Sandsugere har afgivet til udkastet til ændring af råstofloven.

For betonindustriens virksomheder er det af vital betydning, at der kan skaffes de nødvendige leverancer af sømaterialer i den rette kvalitet. For betonindustrien er det endvidere vigtigt, at der kan indgås længerevarende aftaler om levering af tilslagsmaterialer til faste og konkurrencedygtige priser.

Dansk Beton støtter med henvisning til ovenstående Foreningen af Dansk Ral- og Sandsugere i deres bemærkninger, der har til formål at sikre at disse krav opfyldes.

Med venlig hilsen
Dansk Beton

Niels Nielsen

GORRISEN FEDERSPIEL KIERKEGAARD

HENRIK CHRISTRUP
ANBL KIERKEGAARD
JAN BALUND
HERMAN FEDERSPIEL
ARNE BIERFREUND
JØRN ANKÆR THOMSEN
HENRIK LIND
CARSTEN MALBY
JAN-BRIK SVENSSON
KLAUS VILSTRUP
KLAUS SOGAARD
NIELS HERRING
FINN MØLLER KRISTENSEN
ANNE BIRGITTE GAMMELJØRD
SØREN BRUUN
LARS GRØNGAARD
MICHAEL MEYER
ALEX LAUDRUP
MICHAEL STEEN JENSEN
PETER SJØGREEN

AAGE TANG-ANDERSEN
PETER APPEL
HENRIK THOUBER
TONAS HAAGEN JENSEN
MORTEN SKJØNNEMAND
SØREN FOGH
LASSE A. S. CHRISTENSEN
LOTTE ESKESEN
JACOB S. ØRNDRUP
J. SKAADSTRUP ANDERSEN
CHRISTIAN ALSØE
HENRIETTE GERNAA
SØREN STÆRK
OLAF C. EHRNSKJOLD
NIELS HANG SØRENSEN
RIKKE SCHIØTT PETERSEN
ALLAN LUND CHRISTENSEN
LONE VOIGT STARRIS
UFFE BØGLUND JENSEN

NINA WEDSTED
JACOB SAND
MARTIN ANDRÉ DITTMER
NINA NØRREGAARD
KASPAR BASTIAN
PETER KRUDSEN
KRISTIAN TOKKESDAL
EVA HAMMERUM
MORTEN L. JAKOBSEN
ULRIK BANGSBO HANSEN
BO HØLSE
JENS V. MATHIASSEN
CAMILLA C. COLLET
MICHA FRITZEN
ANNE KIERKEGAARD
MORTEN NYBOM BETHE
MARTIN KASTEN
ANDERS P. CHRISTOFFERSEN
TOBIAS LINDE
METTE RØSHOLM

MORTEN BRØHM JENSEN
NICOLAI HESGAARD
TRINE G. BIELEFELDT
CHARLOTTE HOVE LASTHEIN
ANN MAJ FRANDSEN
GITTE LYKKE PEDERSEN
MARIA BARDRAV
CHRISTIAN BACH
NIELS JØRN FRIBORG
JENS S. BRUUN
JACOB MØLLER DIRKSEN
CHARLOTTE F. ANDERSEN
NICOLAI THORSTED
JACOB RALLING
MARIE-LOUISE MOLTKE-LETH
LUIA NYGAARD
KARINA THISGAARD
JOHN SOMMER SCHMIDT
LOUISE WISBECH HULTMANN

ANDERS ORJAN JENSEN
JANNE BRITT HANSEN
CLAUS JØSPERSEN
ANNE QVORTRUP
ANJA SKAU-ANDERSEN
LOTTE BAY GABELGAARD
JONAS BØGLUND
CHRISTOFFER VODS
ANNE SOPHIE PRIIS
ZELMA GRANHOLM-LETH
PETER STENBRAG
KERNETH KVISTGAARD-AAHOLM
MARGIT RØRDAM
BITTEN THORGAARD SØRENSEN
HENRIK WESTERMANN JØRGENSEN
NINA WÆRBRAG SEJERSØN
TINA HERBING
LISBETH POULSEN
IRENE LARSEN

Miljøministeriet
Skov- og Naturstyrelsen
Landskabs- og Råstofkontoret
Haraldsgade 53
2100 København Ø

e-mail: sns@sns.dk

c.c.

Skov- og Naturstyrelsen
Fr. Jette Haugaard

E-mail: jhg@sns.dk

15. december 2006

PA/vij
pa@gfklaw.dk
554352-6

Høringssvar vedrørende udkast til ændring råstofloven

Jeg repræsenterer Rohde Nielsen A/S, der som erhvervsområde foretager indvinding af råstoffer til søs. Min klients virksomhed er således den aktivitet, som ønskes reguleret ved det i høring sendte udkast til ændring af råstofloven (herefter "Lovforslaget").

Min klient har en række væsentlige indvindinger (herunder hensyn til retssikkerheden) mod Lovforslaget. Min klients væsentligste indsigelser er, at

- (i) Lovforslaget indebærer ekspropriation af § 19-tilladelse;er;
- (ii) Lovforslaget bør respektere, at indvindingsvirksomhederne har afholdt væsentlige omkostninger med henblik på udlægning af indvindingsområder i en 10-årig periode, og i øvrigt bør tage behørigt hensyn til erhvervets interesser;
- (iii) Lovforslaget vil indskrænke konkurrencen og fremme enerettigheder;
- (iv) Lovforslaget vil forøge udgifter til levering af råstoffer indvundet til søs;
- (v) Lovforslaget vil indskrænke levering af råstoffer indvundet til søs.

GORRISSEN FEDERSPIEL KIERKEGAARD

Jeg skal nedenfor redegøre for (A) forholdet til EU-reglerne, (B) de retssikkerhedsmæssige indsigelser, (C) andre bemærkninger til Lovforslaget og fremsætte (D) forslag til ændringer.

A. Forholdet til EU-retten

Det fremgår af bemærkningerne til Lovforslaget, at EU-kommissionen den 18. oktober 2006 har fremsendt åbningsskrivelse nr. 2006/4593 om uforenelighed mellem den danske råstoflov og den dermed forbundne forvaltningspraksis og EF-traktatens artikel 49. EU-kommissionens henvendelse skyldes – efter det for Rohde Nielsen A/S oplyste – en klage fra en udenlandsk konkurrent som følge af, at konkurrenten ikke kunne få udstedt en tilladelse i henhold til råstoflovens § 19, stk. 2, i forbindelse med, at der skulle indvindes råstoffer til Amager Strandpark. Skov- og Naturstyrelsen gav afslag den 31. marts 2004 på denne ansøgning. Naturklagenævnet omgjorde ved afgørelse af 20. juli 2006 dette afslag og gav i stedet den udenlandske konkurrent medhold. Kopi af de to afgørelser vedlægges som bilag 1 og bilag 2. Havde konkurrenten fået medhold ved Skov- og Naturstyrelsen, var der aldrig blevet indgivet klage af konkurrenten til EU-kommissionen (og de danske konkurrencemyndigheder), og hele grundlaget for lovændringen ville aldrig have indtrådt. Nu hvor administrationspraksis er blevet ændret af Naturklagenævnet, er der ikke længere behov for ændring af lovreglerne. De forhold, som blev påpeget at være konkurrencerets- og EU-stridige, er afhjulpet.

Hvis der på grundlag af initiativ fra EU-kommissionen skal ske revision af reglerne om råstofindvinding på søterritoriet, bør det ske samlet i alle EU-lande og ikke blot i Danmark. Der gælder i dag mange forskellige restriktioner (f.eks. tonnagebegrænsninger, krav om indvinding ved specifikke vanddybder og licensordninger) ved adgangen til råstofindvinding i andre EU-lande end Danmark. For at de danske virksomheder ikke udsættes for omvendt diskrimination, bør reglerne i alle EU-lande ensrettes.

Skal reglerne ændres, er EU-kommissionen i øvrigt indforstået i, at dette sker med en rimelig overgangsordning, jf. nedenfor.

GORRISEN FEDERSPIEL KIERKEGAARD

B. Retssikkerhedsmæssige overvejelser

1. Ekspropriation

Lovforslaget indebærer, at de tilladelser, der i henhold til råstoflovens § 19 i dag er udstedt med et 10-årigt opsigelsesvarsel (såvel efter tilladelsernes vilkår som loven), skal opsiges uden varsel. Et eksempel på en udstedt § 19-tilladelse vedlægges som bilag 3. Opsigelse uden varsel medfører ekspropriation (og misligholdelse af § 19-tilladelsernes vilkår). Loven må derfor hjemle ekspropriation, og der må gives fuld erstatning herfor. Min kollega advokat Henrik Christrup har afgivet en separat redegørelse af dags dato om dette spørgsmål (og om statens øvrige retsstridige adfærd), som indsendes til Skov- og Naturstyrelsen sammen med dette høringssvar.

Den rimelige og retfærdige løsning er, at staten – hvis lovændringerne ønskes gennemført – respekterer det varsel, som staten selv har fastsat. Tilladelserne må siges op med det aftalte varsel, og derefter kan de nye regler træde i kraft. En sådan fremgangsmåde er i øvrigt helt sædvanlig i EU-retten, når myndighedsfastsatte restriktioner ophæves, og det må forventes, at EU-kommissionen også i dette tilfælde vil acceptere en reel overgangsordning.

Repræsentanter for EU-kommissionen har på et møde med Rohde Nielsen A/S den 13. december 2006 oplyst, at EU-kommissionen ikke har indvendinger imod, at lovrevision gennemføres på en måde, så der gives et rimeligt opsigelsesvarsel – "a reasonable phaseout" – (og varsel for ikrafttræden af de nye regler) til indehaverne af § 19-tilladelserne. EU-kommissionen mener, at en overgangsordning er rimelig og proportional. Det bør i regeringens svar på EU-kommissionens åbningsskrivelse gøres klart, at det kan være nødvendigt at indføre en overgangsordning.

2. Lovgivning med tilbagevirkende kraft

Ifølge Lovforslaget § 2, stk. 2, skal de nye regler træde i kraft fra det tidspunkt, hvor Lovforslaget blev sendt i høring. Der foreligger ikke i denne sag nogen forhold, som kan indebære et så indgribende skridt som at lovgive med tilbagevirkende kraft. Dertil kommer, at det på nuværende tidspunkt er uklart, hvad der skal gælde i henhold til de nye regler, eftersom der ifølge Lovforslaget skal udstedes bekendtgørelser, hvis indhold endnu ikke kendes, jf. pkt. B.3 nedenfor. Tilsyneladende er retsstillingen efter Lovforslaget, at de gældende regler er ophørt og erstattet af nye regler, hvis indhold ingen kender. Dette hindrer for tiden virksomhedernes muligheder for at ansøge om tilladelser til indvinding og

GORRISEN FEDERSPIEL KIERKEGAARD

heder for at ansøge om tilladelser til indvinding og efterforskning, hvilket selvsagt hæmmer virksomhedernes muligheder for at udøve deres erhverv.

Det bestrides, at der foreligger forhold, der nødvendiggør en ændret lovgivning med tilbagevirkende kraft. I det omfang en lovændring overhovedet er nødvendig, - hvilket bestrides, jf. pkt. A ovenfor - bør der ske en behørig lovforberedelse uden lovgivning med tilbagevirkende kraft og i en dialog med indvindingsvirksomhederne for at sikre, at erhvervsmæssige interesser varetages behørigt. EU-kommissionen har til Rohde Nielsen A/S bekræftet, at EU-kommissionen har forståelse for, at lovændringen gennemføres på en betryggende måde, også tidsmæssigt.

3. Uhensigtsmæssig rammelovgivning

Rohde Nielsen A/S protesterer imod, at Lovforslaget forudsætter, at de fremtidige regler for indvinding i vidt omfang skal fastlægges ved endnu ikke udstedte bekendtgørelser. Denne fremtidige ikke fastlagte praksisændring fremgår af følgende dele af Lovforslaget:

- Ifølge bemærkningerne pkt. 2.2 til Lovforslaget nævnes, at *"omfanget af udbuddet og udlægning af områder til råstofindvinding vil bero på en løbende dialog"* med råstofbranchen og Kystdirektoratet. Den nærmere udformning af bestemmelser og meddelelse af efterforsknings- og indvindingstilladelse vil *"ske efter aftale med relevante ministerium, branchen og relevante organisationer"*. Det forventes, at forhandlingerne om et nyt udbudssystem efter Lovforslagets vedtagelse kan gennemføres i 2007, begyndelsen af 2008.
- I bemærkningerne til Lovforslagets enkelte bestemmelser *"Til nr. 9"* refereres til *"bekendtgørelsen om tilladelsesordningen"*. Samme sted fremgår, at der af miljø- og energiministeren primo 2007 vil blive udstedt en bekendtgørelse om meddelelse af efterforsknings- og indvindingstilladelser på baggrund af ansøgninger. Denne refereres også til som *"Ansøgningsbekendtgørelsen"*. Det må formodes, at Ansøgningsbekendtgørelsen og Bekendtgørelse om tilladelsesordningen er den samme.
- I bemærkningerne til Lovforslagets enkelte bestemmelser *"Til nr. 12"* nævnes, at indtil den nævnte bekendtgørelse træder i kraft, vil en bekendtgørelse om *"den nye tilladelsesordning efter ansøgning udstedt med henblik på at danne udgangspunkt for praksis fra lovens ikrafttræden og frem til det tidspunkt, hvor systemet med udbud og vederlag træder i*

GORRISEN FEDERSPIEL KIERKEGAARD

det tidspunkt, hvor systemet med udbud og vederlag træder i kraft". Denne formulering er ikke helt nem at forstå, men tilsyneladende skal der skal udstedes en yderligere bekendtgørelse for interimperioden fra lovens ikrafttræden og indtil Ansøgningsbekendtgørelsen/Bekendtgørelse om tilladelsesordningen træder i kraft.

Det er for Rohde Nielsen A/S uklart, hvad indholdet af disse bekendtgørelser vil være, og Rohde Nielsen A/S finder det ikke tilrådeligt, at indholdet deraf først fastlægges efter lovens vedtagelse. Rohde Nielsen A/S tvivler på, at Skov- og Naturstyrelsen er indstillet på dialog. Rohde Nielsen A/S har således haft drøftelser med Skov- og Naturstyrelsen i forbindelse med Styrelsens forberedelse af Lovforslaget uden, at Rohde Nielsen A/S' synspunkter på nogen måde overhovedet er blevet reflekteret i Lovforslaget.

De fremtidige bekendtgørelser vil have særdeles vidtrækkende betydning for indvindingsvirksomhederne. Indholdet deraf bør derfor indgå som en integreret del af Folketingets behandling af Lovforslaget.

Lovforslaget bør stilles i bero, indtil der enten foreligger udkast til bekendtgørelser eller indarbejdelse af regelsættet i loven og/eller detaljerede lovforarbejder, der redegør for bekendtgørelsernes fremtidige indhold. Erfaringerne med skiftende administrationspraksis inden for dette område understøtter vigtigheden af, at der i lovgivningen fortsat er klare retningslinjer. Havde Styrelsen ikke truffet en forkert afgørelse den 31. marts 2004 vedrørende Am-ger Strandpark, var sagen om lovændring aldrig kommet op.

4. Indskrænkning i administrativ rekurs

Endelig indebærer Lovforslaget indskrænkning med hensyn til at kunne påklage afgørelser fra Skov- og Naturstyrelsen til Naturklagenævnet. En vigtig del af det fremtidige tilladelsessystem bliver, at der kan købes indvindingsret af staten, hvorefter råstoffer kan indvindes med op til 50.000 m³, men sådanne afgørelser om indvinding påtænkes ikke at skulle kunne indbringes for Naturklagenævnet. Dette er ikke retssikkerhedsmæssigt betryggende.

GORRISEN FEDERSPIEL KIERKEGAARD

C. Andre bemærkninger til Lovforslaget

1. Lovforslaget er konkurrencebegrænsende og vil medføre øgede omkostninger ved indkøb af sand, grus og ral

Det hedder i Lovforslaget, at en ophævelse af § 19-ordningen vil betyde "øget konkurrence inden for indvindingsbranchen" samt, at "indvinding af råstoffer til havs er vigtig af hensyn til at sikre tilstrækkeligt med konkurrerende råstoffer til den landbaserede indvinding. Det vil alt andet lige betyde lavere priser og dermed lavere omkostninger ved såvel offentlige som private bygge- og anlægsarbejder". Det hedder således også i pkt. 2.2 "Ændring af reglerne om efterforsknings- og indvindingstilladelse", at ordningen, hvorved der kan udbydes eneretstilladelse til erhvervsmæssig indvinding, forventes at "fremme havindvundne råstoffers andel af det samlede danske råstofforbrug og dermed bidrage til at dæmpe prisudviklingen i bygge- og anlægssektoren". I pkt. 4, "Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet" hedder det: "For den danske bygge- og anlægsbranche vil øget konkurrenceudsættelse af indvindingserhvervet betyde lavere omkostninger ved indkøb af sand, grus og ral samt de byggematerialer, hvori råstofferne indgår". Det forventes sammenfaldende, at Lovforslaget vil have en "væsentlig positiv erhvervsøkonomisk effekt".

Rohde Nielsen A/S er ikke enig i denne økonomiske vurdering af Lovforslagets virkninger.

Alene den omstændighed, at der - i modsætning til i dag - vil blive indført betaling til staten for de råstoffer der indvindes til søs, vil medføre, at råstoffernes pris vil blive forøget. I Lovforslaget ligger således indbygget en væsentlig prisstigning og dermed forværring af bygge- og anlægssektorens økonomiske stilling ved erhvervelse af råstoffer fra søterritoriet. Tillige vil der ikke indtræde den forventede prissænkende konkurrence mellem råstoffer der leveres fra søterritoriet, og råstoffer der leveres fra land.

Princippet om, at virksomheder primært får adgang til råstoffer gennem udbud af eneret til indvinding (kun meget begrænsede mængder kan købes fra staten, nemlig op til 50.000 m³ efter Lovforslaget), vil medføre monopoldannelser på markedet. Muligheden for at opnå eneret bør derfor udgå. Det må nemlig forventes, at de virksomheder, der byder på tilladelse med eneret, er særdeles kapitalstærke virksomheder med råstofindvinding på land som aktivitet. Lovforslagets system med udbud af eneret indebærer derfor en adgang til at koncentrere eller monopolisere adgangen til råstoffer til ganske få aktører, og

GORRISSSEN FEDERSPIEL KIERKEGAARD

sere adgangen til råstoffer til ganske få aktører, og konkurrencen mellem råstoffer indvundet til land og til søs vil ophøre eller blive indskrænket, I modsætning til at øge konkurrencen vil Lovforslaget hæmme konkurrencen.

Skov- og Naturstyrelsen har ved et orienteringsmøde om Lovforslaget oplyst, at trods udbudssystemet (og eneret) vil der være konkurrence, idet råstofforekomster, der er beliggende tæt op ad hinanden, vil kunne bringes i udbud til forskellige indvindere. Dette hviler på en fejlagtig opfattelse af råstofforekomsternes karakter. Forekomsterne af høj kvalitet findes kun i få områder, og det er ikke teknisk muligt at opdele disse i "kasser" til forskellige indvindere.

Sammenfattende vil Lovforslaget hæmme og indskrænke levering af materialer, der er indvundet til søs. Rohde Nielsen A/S har forstået, er det modsatte er et af formålene med lovændringen.

2. Lovforslaget vil medføre nedsat forsyningssikkerhed

Efter Lovforslaget vil indvinding af sømaterialer fra søterritoriet kun kunne ske på følgende måde:

- i) Eneretstilladelse til erhvervs-mæssig indvinding efter statsligt udbud.
- ii) Eneretstilladelse efter ansøgning til kystbeskyttelse og store kystnære anlægsarbejder.
- iii) Efterforsknings- og indvindingstilladelse til store anlægsarbejder på havet.
- iv) Salg af indvindingsret til mindre mængder råstoffer fra statsligt udlagte indvindingsområder, efter Lovforslaget op til 50.000 m³.

Det er Rohde Nielsen A/S' opfattelse, at såfremt råstoffressourcerne på søterritoriet kun kan gøres til genstand for indvinding i disse tilfælde, vil den smidighed ved leverancer, som hidtil har været gældende, bortfalde. I forbindelse med lovrevisionen i 1996 lagde Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg til grund, at når den dengang vedtagne 10-årige overgangsperiode udløb (altså pr. 1. januar 2007), ville der være geografisk spredte og rummelige ressourcer af råstoffer til rådighed for den danske råstofforsyning, jf. ministerens besvarelse af spørgsmål 42 fra udvalget (Folketingstidende 1995-1996, Tillæg B, side 810f). Dette vil ikke være tilfældet ved de nye regler. Den "løbende" forsyning (altså uden udbud) af

GORRISSEN FEDERSPIEL KIERKEGAARD

ved de nye regler. Den "løbende" forsyning (altså uden udbud) af råstoffer til mindre anlægsarbejder og offentligt besluttede projekter, leverancer til byggeindustrien og lignende vil blive yderst begrænset, idet den kun kan ske med indvindinger på op til 50.000 m³. Dette må forventes at ville få en stærkt negativ effekt for forsyningen af råstoffer fra søterritoriet i Danmark. Flåden af indvindingsfartøjer, der vil være tilgængelig i danske farvande for den "løbende" forsyning, vil blive formindsket, priserne på råstofferne vil stige, og der vil i langt højere grad ske indvinding af råstoffer til lands end på søterritoriet.

En måde at afhjælpe denne ulempe kunne være at lade den mængde, hvor der kan købes indvindingsret fra staten, blive fastsat langt højere, f.eks. til 1 mio. m³. Dette har været den øvre grænse frem til 1. januar 2007 for virksomhedernes fri indvinding fra de såkaldte overgangsområder, jf. bekendtgørelse nr. 1078 af 11. december 1996. I Lovforslaget pkt. 1.2 "Gældende regler" anføres i øvrigt ukorrekt, at grænsen var 250.000 m³. Denne rigtige grænse er 1 mio. m³, jf. bekendtgørelsens § 4, jf. § 3.

3. Væsentlige miljømæssige ulemper

Ved Lovforslaget afskaffes de hidtil gældende grænser for de enkelte indvindingsfartøjers størrelse på 2.000 m³ og loftet på ca. 25.000 m³ over den samlede indvindingsflåde. Reglerne om begrænsning af de enkelte skibes størrelse og den samlede tonnagestørrelse har længe udgjort administrativ praksis og blev stadfæstet af Folketinget i forbindelse med behandlingen af det seneste lovforslag i 1996. De pågældende regler blev begrundet i hensynet til forsyningssikkerheden og hensynet til miljøet, jf. lovbemærkningerne til § 19 (Folketingstidende 1995-96, Tillæg A, s.3251). Afskaffes de pågældende grænser, vil langt større skibe fremover kunne anvendes til indvinding af sømaterialer på det danske søterritorium, og dette må forventes at lede til væsentligt forøget miljøpåvirkning og større eksport af materialer indvundet på dansk søterritorium. Ved store projekter har tonnagebegrænsningen på 2.000 m³ vist sig ikke at have negativ effekt på miljøet, jf. eksempelvis den seneste levering af 13 mio. m³ fyldsand til bygning af den nye containerhavn i Århus.

I stedet bør tonnagegrænserne på de enkelte skibes størrelse og tonnageloftet fastholdes - i hvert fald gennem de ti år, hvor varslet vedrørende opsigelse af § 19-tilladelserne løber.

GORRISEN FEDERSPIEL KIERKEGAARD

Som nævnt forudsatte lovgiver ved lovrevisionen i 1996, at disse begrænsninger fortsat skulle gælde. Det hedder herom fejlagtigt i Lovforslagets bemærkninger pkt. 1.2 med reference til lovforarbejderne fra 1996: *Lovens forarbejder tager ikke stilling til administrationen af de fastsatte grænser for lastekapacitet på det tidspunkt, hvor overgangsordningen udløber*". Dette udsagn er forkert, hvilket ses af lovbemærkningerne til § 3 i lovforslaget fra 1996 (Folketingstidende 1995-96, Tillæg A, s 3259-3260) hvorefter der fremover vil gælde et 2-strengt tilladelsessystem:

"Med lovforslaget etableres der et to-strengt tilladelsessystem, hvorefter ingen indvinding på havet kan gennemføres uden både godkendelse efter forslagens § 19 og tilladelse efter § 20."

4. EU-stridige vilkår

Ifølge bemærkningerne til Lovforslaget vil der under det nye "tilladelsessystem" kunne stilles vilkår om "forsyningspligt i geografisk afgrænsede områder". Det hedder tillige i bemærkningerne til Lovforslaget "til nr. 9":

"I forbindelse med ansøgning om efterforskning og indvinding af meget store mængder råstoffer, f.eks. med henblik på eksport eller meget store ikke-lovregulerede bygge- og anlægsarbejder, vil der kunne stilles vilkår om dokumentation for, at det ansøgte er den geografisk nærmest tilgængelige relevante råstofforekomst".

Rohde Nielsen A/S gør opmærksom på, at ifølge lovbemærkningerne i forbindelse med råstoflovens revision i 1977 måtte der af lovforslaget udtages en bestemmelse om, at "de optagne materialer udlosses i dansk havn eller på andet af ministeren godkendt landingssted". Som begrundelse for, at bestemmelsen måtte udgå, hedder det i bemærkningerne:

"En sådan bestemmelse er ikke medtaget i lovforslaget, idet EF-kommissionen har opfordret den danske regering til at fjerne bestemmelsen fra loven, da den efter kommissionens opfattelse ikke er i overensstemmelse med Rom-traktaten. Der må ifølge Rom-traktatens artikel 30 og 31 ikke lægges hindringer i vejen for den frie eksport medlemsstaterne imellem".

Kopi af disse lovbemærkninger vedlægges som bilag 4.

GORRISSEN FEDERSPIEL KIERKEGAARD

De ovenfor citerede passager fra bemærkningerne til Lovforslaget, hvoraf der vil fremgå vilkår om, at indvundne materialer skal leveres i bestemte geografiske egne, vil derfor være i strid med Rom-traktaten. Vi er bekendte med, at EU-kommissionen fortsat deler dette synspunkt. Bestemmelserne bør udgå af forslaget. I modsat fald går vi ud fra, at EU-kommissionen vil rejse sagen.

5. Uklarhed om beregning af vederlag til det offentlige

Det fremgår af bemærkningerne til Lovforslagets pkt. 3, at det vederlag, som vil blive beregnet, ikke kun skal dække statens omkostninger ved udlægning af områder m.v. Det forventes således, at vederlaget vil kunne overstige de statslige udgifter, og i dette omfang vil vederlag skulle tilgå *"statskassens generelle reserver"*. I de hidtidige drøftelser, der har været mellem branchen og Skov- og Naturstyrelsen, har det været oplyst, at vederlaget alene ville afspejle statens ekstraomkostninger (på nær vederlag, der betales som led i et udbud, selvsagt kunne indebære en fortjeneste for staten).

Det er uklart, hvornår et yderligere vederlag vil gælde for alle tre former for tilladelsestyper. Det ekstra vederlag, der skal erlægges i forbindelse med udbud, kan *"tilgå de statslige reserver"*, mens vederlag, når der købes råstoffer fra staten fra de statslige områder, alene bør dække udgifterne.

I beregning af vederlagene må endvidere tages højde for, at der i dag betales en *"råstofafgift"* på DKK 5,00 pr. m³ til staten for alle råstoffer, der indvindes på land, til søs og importeres, jf. Lov om afgift af affald og råstoffer, og som i givet fald må modregnes i vederlaget. I øvrigt bemærkes, at der ved at pålægge en yderligere afgift for søindvinding sker en forrykning omkostningerne ved råstofindvinding til fordel for landindvinding.

I øvrigt stiller Rohde Nielsen A/S sig uforstående overfor, hvordan forslaget om indførelse af yderligere betaling for indvinding – uanset om det er begrundet i *"hvile-i-sig-selv"*-princippet – harmonerer med regeringens skattestop. De foreslåede øgede omkostninger opfattes af indvindingsvirksomhederne som en ny skat på sømaterialer.

6. Uklare kriterier ved udbud

Det fremgår af bemærkningerne til Lovforslagets enkelte bestemmelser *"til nr. 9"*, at en række kriterier vil være gældende, når indvinderen efter et udbud skal udvælges. Spørgsmålet er, om ikke det eneste relevante kriterium ville være den

GORRISEN FEDERSPIEL KIERKEGAARD

vælges. Spørgsmålet er, om ikke det eneste relevante kriterium ville være den budte pris. Kriterier som "ansøgers seriøsitet" og "ansøgers kvalifikationer" vil næppe kunne have særlig stor vægtning, hvis de overhovedet er lovlige. Vilkår om råstoffernes anvendelse m.v. vil vel fremgå af udbudsbetingelserne og vil vel derfor være ens for alle bydere?

Hvis der overhovedet skal ske udbud, stilles spørgsmålstegn ved, om dette bør varetages af Skov- og Naturstyrelsen. I stedet bør overvejes, om ikke GEUS (Danmarks og Grønlands Geologiske Undersøgelse) eller Kystdirektoratet vil være relevante udbydere, da disse instanser har langt større ekspertise inden for udbud og geologiske forhold.

7. En u hensigtsmæssig 3-årig tonnagebegrænsning

Efter Lovforslagets § 2, stk. 4, foreslås at gælde en 3-årig tonnagebegrænsning, der gælder i områder, hvortil der efter de eksisterende regler er udstedt indvindingstilladelser, det vil sige i al væsentlighed de tidligere overgangsområder¹, hvortil der er givet fælles adgang til indvinding, men ikke hvor der er givet eneret. Dette vil medføre konkurrenceforvridning mellem de indvindingsvirksomheder, der indvinder i forskellige områder (nogle er underlagt tonnagebegrænsning, andre er ikke).

Tonnagebegrænsningen bør gælde for alle områder, mens det 10-årige opsigelsesvarsel løber, hvis begrænsningen ikke stedse skal fastholdes; jf. pkt. B.1.

Dernæst bør de såkaldte overgangsområder¹ udlægges for yderligere ti år og ikke kun tre år. Skov- og Naturstyrelsen har i drøftelserne med branchen tilkendegivet, at udlægning ville ske for ti år - og i tiltro hertil har virksomhederne afholdt væsentlige omkostninger til blandt andet miljøvurderinger. Af hensyn hertil bør udlægningen være for ti år uden, at der i øvrigt indføres begrænsning med hensyn til indvinding sammenholdt med reglerne under den gældende overgangsordning, dvs. uden mængde- og arealbegrænsninger.

---

¹ Bekendtgørelse nr. 1078 af 11. december 1996

GORRISEN FEDERSPIEL KIERKEGAARD

D. Forslag til ændringer

1. Forslaget er unødvendigt og bør ikke fremsættes

- i) En lovændring er som udgangspunkt ikke nødvendig, idet praksis for udstedelse af § 19-tilladelse kan ændres (med ti års varsel). Herefter vil alle skibe kunne tildeles tilladelse efter råstoflovens § 19, stk. 1.
- ii) I samme periode, hvor opsigelsesvarslet løber, bør der ske forlængelse af den gældende overgangsordning¹ således, at skibe med tilladelse i henhold til råstoflovens § 19, stk. 1, har ret fri indvinding i disse områder, dog op til maksimalt 1 mio. m³, jf. bekendtgørelse nr. 1078 af 11. december 1996.
- iii) Det nuværende tilladelsessystem i henhold til råstoflovens § 20 bibeholdes, idet der dog ikke længere bør tildeles eneret.
- iv) Staten bør løbende udlægge nye områder til råstofindvinding, jf. råstoflovens § 22, og som led i denne udlæggelse må bestemmes - i det omfang det harmonerer med regeringens skattestop - at indvinderne skal betale vederlag til staten for at indvinde råstofferne, idet dette vederlag må baseres på statens omkostninger til miljøvurdering og undersøgelse af de områder der udlægges. Vederlaget bør være fast for alle råstoffer. Den i Lovforslaget forudsatte adgang til at kunne indkøbe op til 50.000 m³ indvindingsret fra staten vil således gælde for områder, der udlægges i henhold til § 22. Den maksimale indvindingsmængde, der kan købes, skal ikke være 50.000 m³, men derimod 1 mio. m³, jf. den nuværende grænse i overgangsbekendtgørelsens § 4. De samlede overgangsområder¹ udlægges til indvinding uden yderligere mængdebegrænsning eller arealbegrænsninger.

2. Hvis forslaget ønskes fremsat, må der ske væsentlige ændringer

- i) Som overgangsregel må gælde 10-årigt opsigelsesvarsel af § 19-tilladelserne. I opsigelsesperioden bevares nugældende administrationspraksis vedrørende § 19-tilladelse. Det rimelige og sædvanlige heri er ligeledes blevet påpeget af Danmarks Rederiforening, der blandt andet har peget på EU's cabotage-regler som eksempel på en overgangsordning.

GORRISEN FEDERSPIEL KIERKEGAARD

- ii) I opsigelsesperioden bør de nugældende overgangsområder¹ forlænges, således at der kan ske indvinding i disse af alle skibe med tilladelse i henhold til råstoflovens § 19, stk. 1. De samlede overgangsområder¹ udlægges til indvinding uden yderligere mængdebegrænsning eller arealbegrænsninger. Lovgivning med tilbagevirkende kraft er herefter ikke nødvendig.
- iii) Fremtidige regler om eneret må udgå.
- iv) Udbudssystemet må udgå – i stedet skal ret til indvinding af alle råstoffer kunne købes af staten. Der bør ikke gælde mængdebegrænsninger, medmindre disse er konkret begrundet i ressourcens forhold. Statens bør udlægge ressourcer, der som minimum svarer til de nugældende overgangsområder¹. Udlægningen tager virkning efter udløb af det 10-årige varsel ved opsigelse af § 19-tilladelse.

Med venlig hilsen

Peter Appel

Kromann Reumert
Bilag nr. 2

AKTIBILAG 2
N.K.N.
J.NR. 03 22/100-0008

BILAG 1

12. MAJ 2004

MILJØMINISTERIET

Kromann Reumert
Advokatfirma
Sundkrogsgade 5
2100 København Ø

SKOV- OG NATURSTYRELSEN

Landskabs- og Råstofkontoret

J.nr. SN 2001-731-0096
Ref. jhg

Vedrørende ansøgning om godkendelse efter råstoflovens § 19

Den 31. marts 2004

Som advokat for Boskalis bv har Kromann Reumert i skrivelse af 5. marts 2004 ansøgt Skov- og Naturstyrelsen om midlertidig godkendelse efter råstoflovens § 19 af fire fartøjer til indvinding af råstoffer.

Godkendelserne skal anvendes i forbindelse med Boskalis bv og Hoffmann & Sønner A/S' formaliserede jointventuresamarbejde om at byde på hovedentreprisen på Amager Strandpark. Ansøgningen om midlertidig godkendelse af indvindingsmateriellet knytter sig alene til arbejderne med ovennævnte entreprise.

Der ansøges om § 19-godkendelser til følgende fire fartøjer:

Fartøjet "Flevo" med en lastekapacitet for vådt sand på 1.260 m³.
Fartøjet "W.D. Medway II" med en lastekapacitet for vådt sand på 1.905 m³.
Fartøjet "Sospan Dau" med en lastekapacitet for vådt sand på 950 m³.
Fartøjet "Coastway" med en lastekapacitet for vådt sand på 3.250 m³.

I forlængelse af skrivelser af 5. marts 2004 er ansøgningen ved Kromann Reumerts skrivelse af 26. marts 2004 blevet ændret således, at ansøgningen alene omfatter fartøjerne "Flevo" og "Sospan Dau".

Skov- og Naturstyrelsens afgørelse

Styrelsen har ikke fundet grundlag for at godkende, at fartøjerne "Flevo" og "Sospan Dau" kan få godkendelse til at foretage råstofindvinding på dansk havområde i henhold til råstoflovens § 19, jf. lovbekendtgørelse nr. 569 af 30. juni 1997.

Miljøministeriet
Skov- og Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø

Tlf.: 39 47 20 00
Fax: 39 27 98 99
E-post: sns@sns.dk
Web-site: www.skovognatur.dk
CVR-nr.: 11 91 69 10

Sagens grundlag

Det er i ansøgningen om midlertidig godkendelse af indvindingsmateriellet oplyst, at "Flevo" har en hopper capacity på 2.130 m³ og "Sospan Dau" på 1.400 m³.

I skrivelse af 26. marts 2004 fremhæver Kromann Reumert, at det konkrete projekt vedrørende Amager Strandpark overordnet set har været i EU-udbud, medens selve råstofindvindingen og anvendelsen som en mindre del af det samlede projekt ikke er sendt i særskilt udbud. Det er samtidig Kromann og Reumerts opfattelse, at dette forhold ikke kan udgøre en hindring for at opnå de to/den midlertidig tilladelse efter råstoflovens § 19, stk. 2.

Kromann og Reumert anfører også, at det ligger fast, at der ikke i råstofloven eller bemærkningerne hertil er hjemmel til at stille krav om, at råstofudvindingen har været i særskilt EU-udbud. Bemærkningerne til loven omhandler alene som et eksempel, at selve anlægsopgaven – i dette tilfælde Amager Strandpark – kan have været i EU-udbud, og i denne forbindelse meddeles midlertidig tilladelse på de lidt mere lempelige vilkår.

Skov og Naturstyrelsen har i skrivelse af 9. marts 2004 anmodet Foreningen af Danske Ral- og Sandsugere om at komme med eventuelle bemærkninger til Kromann og Reumerts ansøgning.

Det fremgår blandt andet af foreningens svar, at det må anses for godtgjort, at Skov- og Naturstyrelsen i sin hidtidige praksis – i overensstemmelse med holdningen i erhvervets brancheforening – konsekvent har krævet, at der ikke er ledig kapacitet i branchen, eller at den pågældende opgave har været "særskilt" udbudt, for at meddele en midlertidig godkendelse af et fartøj til en bestemt opgave.

Omhandlede opgave har ikke været særskilt udbudt, men indgår alene som en underentreprise i et mere omfattende bygge- og anlægsarbejde.

Foreningen af Danske Ral- og Sandsugere ønsker fremdeles og konsekvent, at denne administrationspraksis fastholdes, hvilket foreningen ved tidligere lejligheder har meddelt Skov- og Naturstyrelsen.

Danske Ral- og Sandsugere har derfor i overensstemmelse med ovennævnte i sit svar endvidere meddelt, at foreningen ikke kan acceptere, at der udstedes midlertidige § 19-godkendelser til nogen af de ansøgte fire fartøjer. Der er ledig kapacitet med generelle § 19-godkendelser i henhold til råstofloven, der kan påtage sig at

gennemføre den omtalte indvindings-, opgravnings- og nyttiggørelsesopgave. Fra foreningens side finder man det ganske ubegribeligt, at tilbudsgiveren ikke forinden har undersøgt denne mulighed i stedet for blindt at satse på efterfølgende at få en midlertidig tilladelse til at kunne bruge fire andre skibe uden en sådan generel godkendelse efter råstoflovens § 19, stk. 1.

Foreningen er bekendt med, at bygherre på et meget tidligt tidspunkt i udbudsfasen har gjort de bydende bekendt med, at indvinding og transport af sandfyld til projektet kun kunne ske med fartøjer med en generel § 19-godkendelse, eller som opnåede en sådan midlertidig godkendelse i henhold til råstofloven. Det fremgår også af et materiale, som foreningen har modtaget, at bygherre i udbudsfasen har gjort de bydende bekendt med praksis for udstedelse af sådanne midlertidige § 19-godkendelser af fartøjer og har valgt – trods opfordringer fra de bydendes side – at fastholde hovedentrepriseformen, der har dannet grundlag for både prækvalifikation og udbud.

Foreningen finder ud fra ovennævnte ikke, at der nu skal tages hensyn til ansøgerens argumentation i ansøgningen om en midlertidig godkendelse af eksempelvis fartøjet "Coastway", at rentabiliteten af hele projektet for såvel ansøgeren som bygherren vil afhænge af de stordriftsfordele, som bl.a. større fartøjer indebærer.

Herudover er foreningen af den opfattelse, at ansøgningen er mangelfuld, idet der kun er oplyst en lastekapacitet for vådt sand for hver af de fire fartøjer. Grundlaget for udstedelse af såvel generelle som midlertidige § 19-godkendelser har altid været skibets lasterumfang eller Hopper volumen. Foreningen er klar over, at ved udstedelse af § 19-godkendelse iagttages det normalt ikke, om der sker en overskridelse af det samlede tonnagemaksimum på 25.000 m³ + 5%, men overholdelsen af maksimumsgrensen på 2.000 m³ lastekapacitet pr. skib skal dog håndhæves – også ved udstedelse af midlertidige fartøjsgodkendelser.

Ud fra de oplyste lastekapaciteter for vådt sand for fartøjerne "Medway II" og "Coastway" på henholdsvis 1.905 m³ og 3.250 m³ lægger foreningen til grund, at begge fartøjers lasterumfang overstiger 2.000 m³. Ansøgningen om godkendelser af disse to fartøjer må derfor efter foreningens opfattelse afvises alene på dette grundlag. Det samme synspunkt kan efter foreningens opfattelse lægges til grund for en afvisning af en midlertidig godkendelse af fartøjet "Flevo", idet dette fartøj ifølge oplysninger på web-adressen: www.boskalis.com har en carrying capacity (D.W) på 2.130 m³.

Foreningen af Danske Ral- og Sandsugerer giver endvidere udtryk for, at der ikke foreligger sådanne ganske særlige omstændigheder ved Amager Strandparkprojekt, som berettiger, at den hidtidige praksis for udstedelse af midlertidige fartøjsgodkendelser skal fraviges.

I forhold til eks. Storebæltsforbindelsen og andre store infrastrukturprojekter er den foreliggende råstofindvinding på maksimalt 1½ mio m³ til Amager Strandpark af beskeden størrelse, og den indgår som en del af det samlede udbud – og ikke som et særskilt EU-udbud. Foreningen er ikke bekendt med, at der tidligere er givet dispensation fra 2.000 m³-grænsen for en midlertidig § 19-godkendelse af et skib til indvinding af sandfyld. Kun ved nyttiggørelse af udgravningsmaterialer i forbindelse med de store infrastrukturprojekter er der givet en sådan dispensation.

Endelig henviser foreningen til, at eksempelvis indvinding af fyld-sand til havneudvidelserne i Aarhus, der har haft et langt større omfang, har kunnet klæres af tonnagen med generelle § 19-godkendelser.

Skov- og Naturstyrelsens vurdering

Der må ved sagens vurdering tages udgangspunkt i, at råstoflovens hovedregel er, at indvindingsopgaver skal udføres med fartøjer med generel godkendelse.

Det fremgår af lovbemærkningerne til ændringerne af råstofloven 1996, at der også i fremtiden ud fra en konkret vurdering af bl.a. de økonomiske, miljø- og ressourcemæssige aspekter i sagen kan meddeles midlertidige § 19-godkendelser til nærmere afgrænsede opgaver i overensstemmelse med hidtidig praksis. Det fremgår således, at der kan meddeles tilladelse til at anvende flere skibe i forbindelse med opgaver, der har været udbudt i EU-licitation, som eksempelvis Storebæltsforbindelsen.

Det omtales ikke nærmere, hvorvidt det er et krav, at den pågældende opgave "særskilt" er udbudt, idet der ikke i den forbindelse i bemærkningerne nærmere er redegjort for sædvanlig praksis.

Skov- og Naturstyrelsen har i tidligere sager givet afslag på ansøgning om midlertidig § 19-godkendelse med den begrundelse, at en opgave ikke har været selvstændigt udbudt i licitation, men alene er en del af en samlet kontrakt og indgår som underentreprise i denne.

Naturklagenævnet har afgjort spørgsmålet om særskilt EU-udbud i afgørelse af 29. marts 2000. I denne sag var opgaven, der ikke hav-

de været selvstændigt udbudt i licitation, alene en del af en samlet kontrakt, og indgik som en underentreprise i et mere omfattende bygge- og anlægsarbejde. Der var konkret tale om en sandleverance til ombygning af Århus Havn, og sandleverancen havde ikke været i særskilt EU-licitation.

Skov- og Naturstyrelsen meddelte ikke midlertidig fartøjsgodkendelse efter råstoflovens § 19, under henvisning til, at omhandlede opgave ikke havde været i særskilt udbud, og at der var ledig kapacitet i branchen.

Naturklagenævnet har tiltrådt styrelsens praksis i ovennævnte afgørelse, og på den baggrund finder Skov- og Naturstyrelsen ikke grundlag at meddele midlertidige godkendelse efter § 19 til "Flevo" og "Sospan Dau". Styrelsen har ikke taget stilling til fartøjsoplysningerne om skibenes lasterumfang, idet lastekapacitet og samlet tonnagemaksimum ikke er afgørende for sagens udfald.

Klagevejledning

Skov- og Naturstyrelsens afgørelse kan i henhold til råstoflovens § 26 påklages til Naturklagenævnet.

Afgørelsen kan efter § 26 a påklages af adressaten for afgørelsen, offentlige myndigheder, lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen, landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser, Foreningen af Danske Ral- og Sandsugere, Danmarks Fiskeriforening, og enhver med individuel væsentlig interesse i afgørelsen.

Klagefristen er 4 uger fra meddelelsen af afgørelsen. Hvis fristen udløber på en lørdag eller helligdag forlænges fristen til den efterfølgende hverdag. Klage skal indgives skriftligt til Skov- og Naturstyrelsen og være styrelsen i hænde senest den 29. april 2004. Styrelsen videresender klagen og sagens materiale til Naturklagenævnet.

Det er en betingelse for Naturklagenævnets behandling af Deres klage, at De indbetaler et gebyr på 500 kr. til Naturklagenævnet. Nævnet vil sende Dem en opkrævning på gebyret, når nævnet har modtaget klagen fra Skov- og Naturstyrelsen. Naturklagenævnet vil ikke påbegynde behandlingen af klagen, før gebyret er modtaget.

Hvis De vil indbringe afgørelsen for domstolene skal sag anlægges inden 6 måneder fra meddelelsen af afgørelsen, jf. råstoflovens § 43.

Underretning

Der er sendt en kopi af denne afgørelse til adressaterne på nedenstående liste.

Med venlig hilsen

Jette Haugaard

Jette Haugaard

Foreningen af Danske
Ral- og Sandsugere
Danske Entreprenører
Agerbæksvej 17
8240 Risskov

Danmarks Fiskeriforening
H.C. Andersens Boulevard 37, 1. sal
1553 København V

Danmarks Naturfredningsforening
Masnedøgade 20
2100 København Ø

Dansk Omnologisk Forening
Vesterbrogade 140
1620 København V

Greenpeace Danmark
Bredgade 20, baghus 4
1260 København K

Danmarks Sportsfiskerforbund
Worsæsgade 1
7100 Vejle

Landsforeningen Levende Hav
Kattegatvej 3
8500 Grenå

Søfartsstyrelsen
Vermundsgade 38 C
2100 København Ø

NATURKLAGENÆVNET

Frederiksborggade 15, 1360 København K

Tlf.: 3395 5700

Fax: 3395 5769

X.400: S=nlk; P=sdn; A=dk400; C=dk

E-mail: nlk@nlk.dk

20 JULI 2006

J.nr.: 03-42/100-0004

LBU/bab

Afgørelse

i sagen om afslag af midlertidig tilladelse til hollandske sandsugere vedrørende projektet Amager Strandpark.

Skov- og Naturstyrelsen har den 31. marts 2004 afslået at meddele firmaet Boskalis bv midlertidig godkendelse efter råstoflovens § 19, stk. 2 til de af selskabet tilhørende fartøjer "Flevo" og "Sospan Dau". Ansøgeren har påklaget afgørelsen til Naturklagenævnet.

Klageren, der er hjemmehørende i Rotterdam, Holland, vandt udbudet på hovedentreprisen på Amager Strandpark. Det fremgår af udbudsmaterialet, at udbuddet bl.a. omfatter etablering af en kunstig strandø ud for Amager Strandpark. Den kunstige strandø vil få et areal på ca. 35 ha, som fremkommer ved opgravning af 0,5 mio. m³ sand og moræne på stedet, mens de resterende ca. 1 mio. m³ sømaterialer forventes indvundet på Kriegers Flak.

Ansøgning om midlertidig godkendelse til indvinding af sand.

Klageren har oprindeligt ansøgt om særskilt midlertidig godkendelse for fire indvindingsfartøjer. To af ansøgningerne er efterfølgende trukket tilbage. Ansøgningen vedrørende fartøjerne "Flevo" og "Sospan Dau" er fastholdt. Sidstnævnte har en lastekapacitet for vådt sand på henholdsvis 1.260 m³ og 950 m³. Ansøgningen om midlertidig godkendelse af de to indvindingsfartøjer er alene knyttet til arbejdet i forbindelse med Amager Strandpark.

Skov- og Naturstyrelsen har i forbindelse med ansøgningen om midlertidig godkendelse, hørt brancheforeningen Foreningen af Danske Ral- og Sandsugere.

Foreningen af Danske Ral- og Sandsugere.

Foreningen af Danske Ral- og Sandsugere, der høres over alle godkendelsesansøgninger, har ikke kunnet anbefale en midlertidig godkendelse til ansøgeren. Brancheforeningen udtalte i den forbindelse bl.a., at fartøjerne skal benyttes til opgravning og nyttiggørelse af ca. 1½ mio. m³ sand, der bl.a. hentes på Kriegers Flak. Skov- og Naturstyrelsen har i sin hidtidige administration af råstoflovens § 19, stk. 2, vedrørende midlertidige godkendelser af fartøjer, konsekvent krævet, at der enten ikke er ledige fartøjer med generelle godkendelser i branchen, der i stedet kan påtage sig opgaven, eller at den pågældende opgave har været i særskilt EU-udbud.

Indvindingen på 1½ mio. m³ sand er af beskeden størrelse, og indgår i det samlede udbud af Amager Strandpark projektet. Der er således ikke tale om, at indvindingen og nyttiggørelsen har været i særskilt EU-udbud. Endvidere har brancheforeningen fastslået, at der i branchen findes indvindingsfartøjer med en generel godkendelse, der kan påtage sig, den omtalte indvindings-, opgravnings- og nyttiggørelsesopgave.

Skov- og Naturstyrelsens afgørelse.

Skov- og Naturstyrelsen har i afgørelsen udtalt, der ikke er grundlag for at meddele midlertidig tilladelse til fartøjerne "Flevo" og "Sospan Dau". Brancheforeningens holdning refereres herefter i afgørelsen, og det nævnes bl.a. at bygherren i udbudsfasen har gjort de bydende bekendt med praksis for udstedelsen af midlertidige tilladelser efter råstoflovens § 19, stk. 2. Det fremhæves endvidere, at det er foreningens ønske, at Skov- og Naturstyrelsen administrationspraksis angående midlertidig godkendelse fastholdes, således at der enten ikke må være ledig kapacitet i branchen, eller at indvindingsopgaven har været i særskilt EU-udbud.

Endvidere har styrelsen anført, at hovedreglen i råstofloven er, at indvindingsopgaver skal udføres med fartøjer med generel godkendelse. Det er denne hovedregel, der skal tages udgangspunktet i. Der kan ud fra en konkret vurdering af bl.a. de økonomiske og miljømæssige aspekter i sagen, gives en midlertidig godkendelse til nærmere afgrænsede opgaver. Det fremgår af lovbemærkningerne til § 19, at der kan meddeles tilladelse til at anvende flere skibe i forbindelse med opgaver, der har været udbudt i EU-licitation. Det er ikke nævnt i bemærkningerne, at der skal være tale om et særskilt EU-udbud. Skov- og Naturstyrelsen har imidlertid i en tidligere afgørelse afslået at meddele midlertidig godkendelse til et indvindingsfartøj med den begrundelse, at råstofindvindingen ikke havde været i særskilt EU-udbud, og at der var ledig kapacitet i branchen. Denne afgørelse blev indbragt for Naturklagenævnet, der tiltrådte styrelsens praksis. Skov- og Naturstyrelsen har derfor ikke fundet grundlag for at meddele midlertidige godkendelser efter § 19 til "Flevo" og "Sospan Dau". Der er ikke taget stilling til fartøjets lastekapacitet, idet dette ikke er afgørende for sagens udfald.

Klagen.

Ledig kapacitet og særskilt EU-udbud.

Klager har overfor Naturklagenævnet bl.a. anført, at det ikke er råstoflovens hovedregel, at der ved vurdering af om en midlertidig tilladelse efter råstofloven § 19, stk. 2, skal gives, skal tages hensyn til, om der er ledigt materiel med generel godkendelse i branchen. Lovbemærkningerne til råstoflovens § 19, stk. 1, der angår generelle godkendelser til anvendelse ved den løbende danske råstofforsyning fastslår, at der kun vil blive meddelt generel godkendelse i det omfang, der ud fra en overordnet miljø- og forsyningsmæssig vurdering, er mulighed eller behov for at udvide indvindingskapaciteten. Det er således efter klagerens opfattelse alene i forbindelse med udstedelsen af de generelle godkendelser efter § 19, stk. 1, at der skal tages hensyn til, hvorvidt der er brug for flere indvindingsfartøjer til råstofindvindingen, eller om der evt. er ledig kapacitet i branchen. Ved administrationen af § 19, stk. 2, skal dette hensyn ikke varetages.

Heller ikke det hensyn til bæredygtig udvikling, der skal varetages jf. lovbemærkningerne til § 19, stk. 1, begrundes den samme administrative praksis i relation til de langt færre midlertidige godkendelser efter § 19, stk. 2.

Der er endvidere ifølge klager ikke hjemmel i råstofloven til at sondre mellem, hvorvidt opgaven er udbudt i EU-licitation som en del af en overordnet anlægsopgave eller opgaven er udbudt i særskilt EU-licitation. Kravet om særskilt EU-udbud fremgår hverken af loven, eller af forarbejderne til loven. Det fremgår tværtimod af lovbemærkningerne til råstoflovens § 19, at "der vil således i forbindelse med leverancer af råstoffer til en anlægsopgave, der har været udbudt i EU-licitation, som f.eks. Storebæltsforbindelsen, kunne meddeles midlertidig tilladelse til at anvende flere indvindingsfartøjer."

Skov- og Naturstyrelsens krav om, at indvindingsopgaven skal have været i særskilt EU-udbud er derfor ugyldigt.

Skøn under regel.

Klageren finder ikke, at styrelsen har udøvet sine skønsmæssige beføjelser i overensstemmelse med lovens formål. Formålet, der fremgår af lovens § 1, er bl.a. at sikre, at udnyttelsen af råstofforekomsterne på happens som led i en bæredygtig udvikling efter en samlet interessesafvejning. De administrative krav om bl.a., at opgaven skal have været i særskilt EU-udbud, at der ikke må være ledig kapacitet i branchen og at skibenes lastekapacitet maksimalt må være på 2000 m³, administreres således, at der i praksis ikke gives en midlertidig indvindingstilladelse, såfremt kravene ikke er opfyldt. Forvaltningen afskæres herved fra at udøve det lovpligtige skøn om, hvorvidt det enkelte fartøj til den konkrete indvinding skal have en midlertidig tilladelse eller ej.

EU-retten.

Klageren har i forhold til EU-retten bemærket, at afgørelsen er i strid med artikel 49 i EF-traktaten. Denne forbyder restriktioner, der hindrer fri udveksling af tjenesteydelser mellem medlemsstaterne. Artikel 49 er bl.a. rettet imod national lovgivning og administrativ praksis, der direkte eller indirekte er diskriminerende

over for tjenesteyderen på grund af dennes nationalitet eller den omstændighed, at han er etableret i en anden medlemsstat. EF Domstolen har fortolket artikel 49 som et generelt forbud mod restriktioner, der uden anerkendelsesværdig begrundelse medfører en belastning for tjenesteyderen, fordi han er etableret i en anden medlemsstat, end den hvori han præsterer sin ydelse. Det følger af praksis på EU området, at ikke-diskriminerende restriktioner, som forbyder eller vanskeliggør tjenesteydelser, der er lovlige i den medlemsstat som tjenesteyderen er etableret i, er i strid med EF-traktaten, med mindre restriktionen skyldes tvingende almene hensyn. Hensynet til miljøet må anerkendes som et tvingende alment hensyn, men dette tilgodeses ikke ved at det bl.a. kræves, at indvindingen af råstoffer har været i særskilt EU-udbud, eller at de fartøjer der indvinder, skal have generelle godkendelser i stedet for midlertidige. Fartøjerne som klageren har ansøgt om midlertidig godkendelse for, er alle godkendt i Holland som råstofindvindingsfartøjer. Der gælder som nævnt i EU-retten en særlig udvidet forpligtelse til gensidigt at anerkende autorisationer fra andre medlemsstater. De særlige danske autorisationskrav vanskeliggør udenlandske virksomheders udførelse af sandsugningsopgaver i Danmark, fordi udenlandsk indvindingsmateriel – i modsætning til danske – skal opfylde både de danske og udenlandske autorisationskrav. Eftersom der er givet tilladelse til indvinding efter § 20 i råstofloven, er det således udelukkende et spørgsmål om, hvilket fartøj der skal forestå opgaven med indvindingen.

Endelig bliver formålet med udbudsreglerne tilsidesat. Sondringen mellem EU-udbud for anlægsopgaven og særskilt EU-udbud for indvindingen af råstoffer medfører, at bygherren ikke nødvendigvis vil opnå det tilbud der samlet set er billigst. Den af Skov- og Naturstyrelsen fastlagte praksis medfører, at tilbudsgiverne ikke behandles lige i forhold til udbuddet.

På baggrund af ovenstående finder klageren, at Skov- og Naturstyrelsens afgørelse er ugyldig.

Skov- og Naturstyrelsens bemærkninger

Ledig kapacitet og særskilt EU-udbud.

Ved ændringen af råstofloven lagde brancheforeningen stor vægt på opretholdelsen af den hidtidige administrationspraksis. Mulighederne for at opnå nye eller midlertidige godkendelser efter råstoflovens § 19 forudsættes administreret efter hidtidig praksis. Hovedreglen om, at der normalt ikke udstedes godkendelse i henhold til råstoflovens § 19, stk. 1, uden at der samtidig sker deponering af eksisterende godkendelser med passende lasterumskapacitet, er således forudsat fastholdt i administrationen af loven. Hovedreglen fraviges kun i ganske særlige tilfælde, f.eks. såfremt der er tale om tilladelse til nyttiggørelse af oprensings- eller uddybningsmaterialer, eller i en situation hvor der er ansøgt om en midlertidig indvindingstilladelse, og der ikke er ledig indvindingskapacitet til udførelse af en konkret opgave, eller hvor den konkrete opgave har været i særskilt EU-udbud. Efter administrations praksis på området meddeles der ikke godkendelse efter § 19, stk. 2, når den opgave, der søges om godkendelse til, ikke har været selvstændigt udbudt i EU-udbud, men alene er en del af en samlet kontrakt og indgår som underentreprise til denne.

Forholdet til EU-lovgivningen

I forbindelse med den påtænkte ændring af råstofloven, der trådte i kraft den 1. januar 1997 anmodede Skov- og Naturstyrelsen den 27. april 1995 Justitsministeriet om at vurdere, hvorvidt en videreførelse af den gældende administrative praksis vedrørende råstofindvinding på havet ville være i strid med EU-retten. Justitsministeriet tilkendegav i den forbindelse, at staten ingen forpligtelse har til at udvide antallet af indvindingstilladelser alene med henblik på, at udlændinge kan få adgang til at indvinde råstoffer på havet. Det afgørende er, at den administrative ordning er tilrettelagt ud fra saglige og ikke nationalitetsdiskriminerende kriterier, herunder at indvindingskapaciteten er fastlagt ud fra en saglig vurdering af indvindingsmulighederne, og at der i forbindelse med meddelelse af nye tilladelser og udvidelser af eksisterende tilladelser ikke foretages nationalitetsdiskriminering.

Klagerens supplerende bemærkninger

Klageren har bl.a. anført, at der i forarbejderne til råstofloven henvises til EU-udbuddet af Storbæltforbindelsen. Dette udbud vedrørte ikke udelukkende indvindingsopgaven, og der forelå således ikke et særskilt EU-udbud vedrørende indvindingsopgaven i relation til Storbæltforbindelsen. Det har således ikke været lovgivers intention, at begrænse de midlertidige tilladelser til anlægsopgaver der har været i særskilt EU-udbud.

Supplerende høring

Naturklagenævnet har i en supplerende høring anmodet Skov- og Naturstyrelsen om at oplyse, hvorvidt det også før ændringen af råstofloven i 1996 (lov nr. 484 af 12. juni 1996) var administrativ praksis, at stille krav om, at midlertidige indvindingsopgaver havde været i særskilt EU-udbud. Endvidere har nævnet anmodet styrelsen om, i givet fald at dokumentere eksempler på sådanne afgørelser.

Skov- og Naturstyrelsen har hertil anført, at det altid har været styrelsens praksis, at midlertidige tilladelser kun er blevet meddelt, såfremt eksisterende materiel, som havde en generel indvindingstilladelse efter lovens § 19, stk. 1, enten af tekniske, kapacitetsmæssige eller tidsmæssige årsager, ikke har kunnet påtage sig den givne opgave. Denne praksis blev imidlertid ændret med to afgørelser fra Miljøministeriets departement i henholdsvis 1992 og 1993.

Miljøministeriets departement omgjorde i 1992 en afgørelse hvori Skov- og Naturstyrelsen havde meddelt afslag på en ansøgning om midlertidig tilladelse. Det fremgår af sagen, at Kystinspektoratet i 1991 havde udbudt en arbejdsopgave vedrørende bl.a. sandpumpning ved Jyllands vestkyst i licitation. Opgaven omfattede 3 etaper, og det omhandlende firma havde afgivet tilbud på etape III.

Af Miljøministeriets departements afgørelse fremgår det, at administrationspraksisen på området på dette tidspunkt var under omlægning, således at der fremover i højere grad ville blive taget udgangspunkt i indvindingsområderne frem for indvindingskapaciteten. Departementet fandt, at der i den konkrete sag burde meddeles tilladelse til midlertidig indvinding til ansøgeren. Begrundelsen for dette var, at firmaet der havde

ansøgt om tilladelse kunne udføre opgaven på en miljømæssig forsvarlig måde i overensstemmelse med principperne i loven. Departementet lagde især vægt på:

”at der er tale om stillingtagen til en konkret indvindingsopgave (kystfodring), at denne opgave har været udbudt i offentlig licitation af staten (Kystinspektoret) og at en virksomhed, der deltager i en sådan licitation må kunne gå ud fra, at det ikke på forhånd ligger fast, at der ikke vil blive meddelt virksomheden indvindingstilladelse efter råstofloven, såfremt en virksomhed med generel indvindingstilladelse tillige måtte deltage i licitationen.”

Skov- og Naturstyrelsen traf herefter i 1993 en afgørelse om, at meddele midlertidig tilladelse til et firma til sandsugning i to områder i Nordsøen. I licitationsmaterialet var opgaven opdelt i 3 dele I, II og III, hvor delopgave III var den opgave, firmaets ansøgning vedrørte. Styrelsen meddelte herefter midlertidig godkendelse på en række vilkår. Begrundelsen for godkendelsen var, at firmaet kunne opfylde de miljømæssige krav m.m., og at den samlede arbejdsopgave havde været udbudt i offentlig licitation. Afgørelsen blev påklaget, men blev stadfæstet af departementet, hvis begrundelse var enslydende med begrundelsen fra 1992-afgørelsen.

Styrelsen har ikke i øvrigt fremsendt materiale til belysning af administrativ praksis før lovændringen i 1997 med hensyn til krav om, at en midlertidig indvindingsopgave skal have været i særskilt EU-licitation.

Naturklagenævnets afgørelse

Naturklagenævnets formand har på nævnets vegne, jf. råstoflovens § 26, stk. 3, truffet følgende afgørelse:

Som anført af Skov- og Naturstyrelsen har Naturklagenævnet tidligere, i år 2000 truffet afgørelse i en sag, hvor styrelsen havde meddelt afslag på en ansøgning om midlertidig tilladelse til råstofindvinding i Århus Havn efter råstoflovens § 19, stk. 2. Styrelsen havde til nævnet oplyst, at man hidtil havde meddelt afslag på ansøgning om tilladelse til midlertidig råstofindvinding, hvis der enten var ledigt materiel med generel godkendelse, der kunne udføre opgaven, eller hvis den pågældende opgave ikke havde været særskilt udbudt. Nævnet lagde den af Skov- og Naturstyrelsen fastlagte praksis til grund for sin afgørelse.

Naturklagenævnet har i forbindelse med behandlingen af den aktuelle klagesag, modtaget mere specifikke oplysninger om styrelsens praksis før lovændringen i 1996.

Råstoflovens § 19, stk. 1, bestemmer, at der til indvinding af råstoffer på søterritoriet kun må anvendes indvindingsmateriel, der er godkendt. Godkendelsen kan kun udnyttes i henhold til § 20, stk. 1, i loven.

Råstofloven blev ændret i 1996 (lov nr. 484 af 12. juni 1996). Det fremgår af forarbejderne til råstoflovens § 19, stk. 1, at bestemmelsen angår den løbende danske råstofforsyning. Det bemærkes, at § 19-godkendelsesordningen skal administreres således, at der sættes et loft over den samlede lastekapacitet, der kan anvendes til den daglige råstofforsyning. Lastekapaciteten er fastsat til ca. 25.000 m³ og denne udgøres

af ca. 50 indvindingsfartøjer. Nye godkendelser efter forslaget § 19, stk. 1, til anvendelse af den løbende danske råstofforsyning vil kun blive meddelt i det omfang, der, ud fra en overordnet miljø- og forsyningsmæssig vurdering, er mulighed eller behov for at udvide indvindingskapaciteten.

Råstoflovens § 19, stk. 2, bestemmer, at godkendelse af stk. 1 kan gives på nærmere angivne vilkår, for en tidsbegrænset periode samt til anvendelse ved en nærmere afgrænset opgave.

Det fremgår af lovbemærkningerne til denne bestemmelse, at muligheden for at meddele midlertidig fartøjsgodkendelse til en bestemt opgave skal administreres i overensstemmelse med hidtidig praksis. Det nævnes at der således i forbindelse med leverancer af råstoffer til en anlægsopgave, der har været udsendt i EU-licitation, vil kunne meddeles midlertidig tilladelse til at anvende flere indvindingsfartøjer.

Ansøgning om midlertidig godkendelse skal bedømmes på baggrund af en konkret, skønsmæssig præget vurdering hvori indgår bl.a. de økonomiske, miljø- og ressourcemæssige aspekter i sagen. Der kan herved i et vist omfang indgå hensyn til om der er ledigt materiel med generel godkendelse, men der ses ikke at være hjemmel til at anlægge en praksis hvorefter der konsekvent gives afslag, hvis der er ledigt materiel med generel godkendelse. Det som står anført herom i lovbemærkningerne refererer alene til administrationen af den generelle godkendelsesordning og den daglige råstofforsyning.

Naturklagenævnet finder således ikke, at der ved afgørelse efter råstoflovens § 19 stk. 2 kan lægges afgørende vægt på, om der er ledig kapacitet i branchen.

Det er i styrelsens begrundelse for afslaget desuden anført, at den omhandlede opgave ikke har været i særskilt EU-udbud.

Skov- og Naturstyrelsen har som begrundelse for kravet om særskilt EU-udbud henvist til, at Naturklagenævnet i ovennævnte afgørelse fra 2000 om sandindvinding i Århus Havn har tiltrådt dette krav. I anledning af Naturklagenævnets supplerende spørgsmål herom, har styrelsen anført Miljøministeriets departements afgørelse fra 1992 som dokumentation for, at det før ændringen af råstofloven i 1996 var praksis at stille krav om, at en midlertidig indvindingsopgave havde været i særskilt EU-licitation.

Naturklagenævnet opfatter ikke departementets afgørelse fra 1992 som udtryk for (departementets tiltræden af) et krav om, at den pågældende indvindingsopgave skal have været udbudt i særskilt EU-licitation. Afgørelsen forudsætter, at der er tale om en konkret indvindingsopgave og at denne har været udbudt i licitation, hvilket skal ske enten som en del af et større projekt eller ved særskilt licitation. Der foreligger ikke i øvrigt nærmere dokumentation for, at kravet om særskilt EU-licitation har været gældende i Skov- og Naturstyrelsens praksis forud for ændringen af råstofloven i 1996. Naturklagenævnets afgørelse fra 2000 har for så vidt været baseret på en delvis urigtig forudsætning om administrativ praksis.

Kravet om særskilt EU-udbud indebærer en indskrænkning af lovbemærkningernes bredere angivelse af området for midlertidige tilladelser efter § 19 stk. 1. Indskrænkningen kan ikke begrundes i bemærkningernes

samtidige henvisning til at hidtidig praksis ønskes videreført. Skov- og Naturstyrelsen har ikke i øvrigt givet en begrundelse for kravet om, at opgaven skal være udbudt i særskilt EU-licitation.

Samlet set er det på ovennævnte baggrund Naturklagenævnets opfattelse, at der ikke er givet en holdbar begrundelse for at afslå firmaet Boskalis ansøgning om midlertidig fartøjsgodkendelse til indvindingsopgaver i forbindelse med anlægget af Amager Strandpark.

Naturklagenævnet ophæver derfor Skov- og Naturstyrelsens afgørelse af 31. marts 2004.

Da anlægget nu er udført og ansøgningen for så vidt er uaktuel, finder Naturklagenævnet ikke grundlag for at hjemvise sagen til fornyet behandling i Skov- og Naturstyrelsen.

Lars Busck

Formand

GODKENDELSE AF MATERIEL

til at opsuge sand, grus og ral på
søterritoriet og kontinentalsoklen
i henhold til § 19 i lov om råstoffer
jf. lovbekendtgørelse nr. 569 af 30. juni 1997

SKOV- OG NATURSTYRELSEN

SKIBSEKSEMPLAR

J.nr. SN 2001-731-0005
Godkendelse nr. SU 1103

For fartøjet OWZF2 "Modi R"

Den 6. oktober 2005

Lasterumfang 940 m³.   1104 BRT.

Der drives af firmaet   Rohde Nielsen A/S
   Nyhavn 20
   1051 København K

CVR nummer   19685535

og ejes af firmaet   RN Shipping A/S
   Nyhavn 20
   1051 københavn K

Godkendelsen gælder kun i områder, hvor firmaet må indvinde råstoffer, jf. råstoflovens § 20. Indvinding må tillige ske i de områder, der fremgår af bekendtgørelse nr. 1078 af 11. december 1996 om udlæg af overgangsområder for indvinding af sand grus og ral fra havbunden.

Denne godkendelse gælder fra den 6. oktober 2005 og kan opsiges med 10 års varsel af Miljø- og Energiministeriet, Skov- og Naturstyrelsen.

For godkendelsen gælder i øvrigt de på bagsiden anførte vilkår.

Godkendelsen skal i original forefindes ombord på fartøjet

Jette Haugaard

Miljøministeriet
Skov- og Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø

Tlf.: 39 47 20 00
Fax: 39 27 98 99
E-post: snis@rms.dk
Telex: 21485 nature dk

VILKÅR

1. Overdragelse og deponering af godkendelser:

Godkendelsen bortfalder, hvis indehaveren ophører med at være registreret som ejer af det i godkendelsen nævnte fartøj, eller hvis dette slettes af stenfisker- og eller skibsregistret. Ved at ansøge Skov- og Naturstyrelsen herom inden en måned efter ejerskifte, kan indehaveren dog få godkendelsen overført til fartøjets nye ejer, eller få deponeret godkendelsen i Skov- og Naturstyrelsen. Godkendelsen kan ikke gøres til genstand for selvstændig handel. En deponeret godkendelse kan kun gendstedes til den, den er udstedt til.

2. Tilsyn og kontrol:

Godkendelsens indehaver skal underkaste sig tilsyn med overholdelse af vilkårene for indvindingstilladelser efter Skov- og Naturstyrelsens nærmere bestemmelse og skal betale udgifterne derved. Godkendelsens indehaver skal tåle de kontrolforanstaltninger, som politiet, toldvæsenet, søværnet, fiskerikontrollen eller andre offentlige myndigheder måtte foretage for at sikre opretholdelsen af bestemmelserne for optagningsvirksomheden.

SÆRLIGE BEMÆRKNINGER

Opmærksomheden henledes især på nedennævnte bestemmelser i råstofloven og generelle bekendtgørelser i henhold til råstoflovgivningen. Yderligere information fås hos Skov- og Naturstyrelsen.

- I henhold til lovens § 20, stk. 1 må efterforskning og indvinding kun finde sted i geografisk afgrænsede områder, hvortil der er udstedt indvindingstilladelse af miljø- og energiministeren eller af Skov- og Naturstyrelsen. Indvinding må tillige ske i de områder, der fremgår af bekendtgørelse nr. 1078 af 11. december 1996 om udlæg af overgangsområder for indvinding af sand, grus og ral fra havbunden. Bekendtgørelsen bortfalder med virkning fra 1. januar 2007.
- I henhold til lovens § 24, stk. 1 bortfalder godkendelsen, hvis den ikke udnyttes inden 3 år fra godkendelsens ikrafttræden, eller ikke har været udnyttet i 3 på hinanden følgende år, heri medregnes også evt. deponeringsperiode.
- I henhold til lovens § 24, stk. 2 kan miljø- og energiministeren eller Skov- og Naturstyrelsen tilbagekalde en godkendelse efter § 19, stk. 1. Tilbagekaldelsen skal ske med en varsel på mindst 10 år. I tilfælde af grov eller gentagen overtrædelse af vilkår eller lovgivning i øvrigt kan tilbagekaldelsen ske uden varsel.

Der er for større leverancer af sand til anvendelse ved opfyldnings- eller kystfodringsopgaver fastsat særlige regler i §§ 3 og 4 i bekendtgørelse nr. 1078 af 11. december 1996 om udlæg af overgangsområder for indvinding af sand, grus og ral fra havbunden.

Indvindingen skal indberettes til Skov- og Naturstyrelsen i henhold til bekendtgørelse nr. 1167 af 16. december 1996 om ansøgning om efterforskning og indvinding af råstoffer fra havbunden samt indberetning om indvundne råstoffer. Indberetningen skal ske elektronisk i det af Skov- og Naturstyrelsen anvendte filformat. Et program hertil kan rekvireres i Skov- og Naturstyrelsen.

For indvinding i nærheden af fiskeriresskaber og afmærkninger m. v. er der i bekendtgørelse nr. 251 af 27. april 1998 om efterforskning og indvinding af råstoffer ved bundgarn og sømærker fastsat særlige regler.

Bemærkninger til lovforslaget.

Indledning.

Forslaget afløser råstofloven, lov nr. 285 af 7. juni 1972 om udnyttelse af sten, grus og andre naturforekomster i jorden og på søterritoriet, som ændret ved lov nr. 291 af 23. maj 1973, lov nr. 311 af 19. juni 1974 og lov nr. 288 af 26. juni 1975, lov nr. 292 af 23. maj 1973 om kystfredning samt lov nr. 172 af 7. juni 1958 om brunkullejer.

Råstofloven - i det følgende benævnt 1972-loven - freikom som et led i den forudsætningslovgivning, som blev gennemført ved Danmarks indtræden i EF. Lovens administration blev henlagt til ministeriet for offentlige arbejder og overført til miljøministeriet ved dette ministeriums dannelse den 5. oktober 1973.

Ifølge 1972-loven kræver som hovedregel enhver erhvervsmæssig råstofindvinding tilladelse. Tilladelse til indvinding på landjorden meddeles af amtsrådet efter en afvejning af foreliggende samfundsmæssige interesser, mens tilladelser til indvinding på søterritoriet meddeles af miljøministeren. Efter kontinentalsokkelloven meddeles en tilladelse til indvinding på kontinentalsoklen ligeledes af miljøministeren. 1972-loven har medført, at en række ulemper ved råstofindvindingen er blevet forhindret eller formindsket. 1972-loven har sammen med kontinentalsokkelloven betydet, at de offentlige planlægningsmyndigheder har fået et vist indseende med råstofindvindingen på landjorden og fra havbunden og dermed med udnyttelsen af Danmarks samlede råstoffressourcer. En egentlig planlægning af råstofindvindingen og råstofanvendelsen åbnede 1972-loven imidlertid ikke mulighed for.

Gennemførelsen af loven om lands- og regionplanlægning i 1973 og loven om kommuneplanlægning i 1975 har nødvendiggjort, at der tilvejebringes et bedre grundlag for at inddrage råstofindvindingsinteresserne i den sammenfattende arealplanlægning. Det fremgår af de nævnte love, at såvel regionplanerne (regionplanlovens § 7) som kommuneplanerne (kommuneplanlovens § 9) skal indeholde retningslinier for anvendelsen af arealer til udnyttelse af råstofforekomster.

Med henblik bl. a. på at indpasse råstofplanlægningen i lands- og regionplanlægningen foreslås tilvejebragt hjemmel for, at råstofindvindingen foregår efter en planlægning. Planlægningen skal dels sikre, at værdifulde råstofforekomster så vidt

muligt udnyttes, før arealerne beslaglægges til andre formål, dels give mulighed for, at ressourcerne fordeles og anvendes hensigtsmæssigt.

Hertil kommer, at der siden 1972 med stadig større styrke har vist sig behov for, at forsynings- og ressourcensynspunkter inddrages i administrationen bl. a. ved afvejningen af de samfundsmæssige hensyn ved meddelelsen af tilladelser til råstofindvinding.

I 1974 nedsatte fredningsstyrelsen en arbejdsgruppe med repræsentanter fra bl. a. de berørte erhverv, Danmarks Geologiske Undersøgelse og amtskommunerne, der fik til opgave at analysere de interesser og problemer, der knytter sig til råstofudnyttelsen. I arbejdsgruppens beretning »Råstoffressourcer og deres anvendelse« fra november 1975 - i det følgende nævnt beretningen - er der redegjort for den eksisterende viden om råstofforekomsterne på landjorden, det nuværende forbrug er gjort op, ligesom der er foretaget et skøn over samfundets fremtidige behov for råstoffer.

Omfanget af vore råstoffer er ifølge skønnene i beretningen mere beskedne end hidtil antaget og det fremgår, at de lettest tilgængelige råstoffer er udnyttede eller er under udnyttelse. Man kender i dag ikke omfanget og beliggenheden af de resterende ressourcer, men det må med den nuværende viden forventes, at en række råstoffer, bl. a. sten, grus og ler vil blive en mangeltvare inden for et begrænset tidsrum.

Det anføres, at akutte mangelsituationer vil kunne opstå, såfremt der ikke i videre omfang tilvejebringes en råstoffhuusholdning, der sikrer:

at materialerne ikke anvendes i større mængder end nødvendigt.

at materialerne anvendes i forhold til deres kvalitet,

at materialer, der er begrænsede, ikke anvendes, når andre, som er tilstede i større omfang, kan udnyttes,

at en given forekomst udnyttes fuldt ud,

at der sættes ind på at finde egnede erstatningsmaterialer for de naturgivne materialer, samt

at der sker genbrug og anvendelse af affaldsprodukter, hvor det er muligt.

Råstofsituationen tilsiger således en stærkere offentlig styring af råstofudnyttelsen. Der må sættes ind på at sikre, at de resterende råstoffer anvendes på den for samfundet som helhed mest hensigts-

mæssige og økonomiske måde. Med henblik herpå foreslås hjemmel for miljøministeren til at etablere en forsyningsplanlægning og til med henblik på at sikre en ressourceøkonomisk anvendelse af råstofforekomsterne, at give nærmere regler om råstoffernes anvendelse.

En afgørende forudsætning for at kunne nå disse mål vil være en øget viden om vor råstofsituation. Siden 1972-lovens ikrafttræden er man blevet mere og mere klar over nødvendigheden af at få vore råstoffressourcer kortlagt. En kortlægning vil være et nødvendigt grundlag for at kunne gennemføre en planlægning af råstofindvindingen og af råstofforsyningen. Herudover må mulighederne for at begrænse forbruget af råstoffer forbedres ved gennem udvikling og forskning at skabe grundlaget for fastsættelse af regler om materialeanvendelse.

Det foreliggende lovforslag indeholder forslag til regler om en kortlægning af råstofforekomsterne på landjorden og søterritoriet, om en planlægning af råstofindvindingen og råstofforsyningen samt om anvendelsen af landets råstoffer.

Udarbejdelsen af de bekendtgørelser, cirkulærer, vejledninger m. v., som loven vil give anledning til, kræver et nærmere samarbejde mellem de foiskellige berørte offentlige myndigheder, forskningsinstitutioner m. v. samt erhvervslivet, såvel indvinderne som brugerne af råstoffer.

Lovforslaget tilsigter endelig en yderligere forenkling af lovgivningen om råstofindvinding og indebærer en ophævelse af flere love.

Under lovforberedelsen har der været ført en række drøftelser om lovforslaget med Industrirådet, Kalk- og teglværksforeningen af 1893, Foreningen af danske Grus- og Stenindustrier, Entreprenørforeningen, Foreningen af danske Cementfabrikker, Foreningen af danske Jordbrugskalkværker, Foreningen af danske Raf- og Sandsugere, Stenfiskernes sammenslutning, A/S Carl Nielsen, Pedér Madsen, Rederi A/S, Dansk Ingeniørforening, De danske Husmandsforeninger, De samvirkende danske Landboforeninger, Tolvmandsforeningerne, Dansk skovforening, Amtsrådsforeningen i Danmark, Kommunernes Landsforening samt Danmarks Naturfredningsforening. Lovforslaget har endvidere været drøftet med hovedstadsrådets embedsmænd for så vidt angår tekniske spørgsmål, specielt vedr. råstofplanlægningen.

Lovforslaget har herudover været forelagt følgende foreninger m. v. med anmodning om eventuelle bemærkninger: Landsorganisationen i Danmark, Sømændenes forbund, Statskovriderforeningen, Dansk Arbejdsgiverforening, Danske vogn-

mænds Arbejdsgiversammenslutning, Danske sand-, sten- og grusvognmænd, Landbrugsrådet, Praktiserende arkitekters Råd, Foreningen af rådgivende Ingeniører, Friluftsrådet samt Fortidsminderrådet.

Oversigt over hovedændringerne i lovforslaget i forhold til 1972-loven.

I *kapitel 1*, § 2, angives de hovedformål, som lovforslaget skal tilgodese, nemlig at råstofudnyttelsen sker efter en samlet planlægning på grundlag af en samlet vurdering af foreliggende samfundsmæssige hensyn, at der sikres en ressourceøkonomisk anvendelse af forekomsterne, og at der sker en samordning af myndighedernes behandling af spørgsmål om råstofindvinding.

I *kapitel 2*, § 4, findes regler om gennemførelsen af en kortlægning af råstofforekomster, såvel i jorden som i havbunden med henblik på at tilvejebringe det fornødne kendskab til ressourcerne's art, kvalitet, mængde og beliggenhed, og dermed et grundlag for den i § 5 foreslåede råstofplanlægning og for eventuelle regler efter § 6 om råstoffernes anvendelse.

§ 6 giver ministeren mulighed for at fastsætte regler om, at anvendelsen af råstofforekomster ved udførelsen af bygge- og anlægsarbejder skal ske ud fra ressourceøkonomiske synspunkter.

Kapitel 3 omhandler indvinding af forekomster i jorden. Administrationen af loven påhviler efter forslaget fortsat amtsrådene. I hovedstadsområdet foreslås administrationen dog henlagt til hovedstadsrådet. Kapitellet indeholder de procedureforskrifter, som amtsrådene i deres administration skal følge (§§ 7 og 8), vilkårene for tilladelser (§§ 9 og 10) samt klagebestemmelser (§§ 11 og 12).

I *kapitel 4* findes reglerne om råstofindvinding fra søterritoriet. Reglerne svarer i hovedtræk til de gældende, idet der dog foreslås hjemmel for ministeren til at meddele eneretstilladelse til råstofindvinding indenfor søterritoriet på linie med de gældende regler i kontinentalsokkeloven. Ministeren har efter forslaget mulighed for at opsiges tilladelser med 10 års varsel.

I *kapitel 5* - Andre bestemmelser - findes de for indvindingen fra henholdsvis landjorden og havbunden fælles regler om tilsyn, tilbagekaldelse, indberetningspligt m. v.

Særligt skal § 22 fremhæves, hvorefter det foreslås, at rettigheder anmeldt efter 1972-lovens § 5, stk. 1, nr 1-3, bortfalder, for så vidt angår indvinding af sten, grus og sand, den 1. juli 1988, og for så vidt angår andre råstoffer den 1. juli 2003.

Fremhæves skal endvidere, at det på grundlag af

F. t. l. om råstoffer.

de stedfundne drøftelser med erhvervsorganisationerne foreslås, at den endelige administrative afgørelse i sager om råstofindvinding på landjorden henlægges til det i miljøbeskyttelseslovens kap. 12 nedsatte miljøankenævnet (§§ 28-30).

§ 32 indeholder en afgiftsbestemmelse, hvorefter afgifter til dækning af særlige med lovens administration forbundne udgifter efter ministerens nærmere bestemmelse skal kunne opkræves af råstoffer, der indvindes i henhold til denne lov eller indføres til landet.

I Kapitel 6 findes straffe-, ikrafttrædelses- og overgangsbestemmelser.

Lovforslagets konsekvenser for anden lovgivning.

Regler om tilladelse til råstofindvinding findes i dag i råstofloven, kystfredningsloven, kontinentalsokkelloven, landbrugsloven, skovloven, loven om brunkullejer, sandflugtsloven, naturfredningsloven og miljøbeskyttelsesloven. Administrationen af disse love har været søgt samordnet og rationaliseret, dels ved 1972-lovens § 6, hvorefter en ansøgning efter råstofloven også gælder som ansøgning efter de andre love, dels ved administrative forskrifter om fremgangsmåden ved behandlingen af sagerne. En ansøger har således kun skullet indgive én ansøgning til én myndighed og har fået samtlige nødvendige tilladelser på én gang.

Kontinentalsokkelloven indeholder bl. a. regler om indvinding af sten, grus og sand på kontinentalsoklen. Bestemmelserne administreres af miljøministeren og svarer til 1972-lovens regler om indvinding på søterritoriet, idet dog kontinentalsokkelloven siden 1972 har indeholdt bestemmelser om ekoncession, jfr. ovenfor bemærkningerne til kap. 4. Med henblik på at skabe ens regler for sømaterialeoptagningen fra henholdsvis søterritoriet og kontinentalsoklen vil der blive fremsat ændringsforslag til kontinentalsokkelloven, der bringer kontinentalsokkelovens bestemmelser i overensstemmelse med kap. 4 i dette lovforslag. Da man for tiden overvejer eventuelle andre ændringer i kontinentalsokkelloven, bl. a. ændrede regler om sikkerhedszoner i forbindelse med offshorevirksomhed, vil ændringsforslaget til kontinentalsokkelloven først blive fremsat i folketingsåret 1977-78, med henblik på, at loven kan træde i kraft den 1. juli 1978 samtidig med ikrafttrædelsen af denne lovs kap. 4.

Kystfredningsloven omhandler den råstofindvinding, der foregår fra strandbredder og andre kyststrækninger, hvor der ikke findes sammenhængende grønsver eller anden sammenhængende

landvegetation. Loven foreslås ophævet, idet råstofloven også omhandler indvinding fra strandbredder og ifølge sin formålsbestemmelse skal tilgodese hensynet til kystsikkerheden.

Den hidtidige stærke beskyttelse af kysterne, som kystfredningsloven var garanti for, ønskes opretholdt, hvorfor kystinspektoratet foreslås udstyret med en vektor over for ansøgninger om indvinding fra strandbredder, jfr. nedenfor under bemærkningerne til forslagens § 7, ligesom kystfredningslovens regler i øvrigt er indarbejdet i lovforslaget.

Brunkulloven foreslås ophævet, idet indvinding af brunkul fuldt ud er dækket af råstofloven.

Endelig foreslås en administrativ forenkling i relation til miljøbeskyttelseslovens kapitel 5, om godkendelse af særligt forurenende virksomheder.

Efter de nugældende bestemmelser kræver nogle former for råstofudnyttelsesvirksomheder, nemlig »grusværker« og »stenknuserier«, godkendelse både efter miljøbeskyttelsesloven og råstofloven, mens andre, f. eks. almindelige grusgrave, kalk-, kridt- og lergrave, kun skal godkendes efter råstofloven. Forureningsgeneme, som typisk vil være støv og støj, kan ikke begrunde denne administrative forskel.

Udenfor hovedstadsområdet er amtsrådet efter begge love den godkendende myndighed, men bl. a. ankereglerne er forskellige. Afgørelser efter miljøbeskyttelseslovens kapitel 5 kan indbringes for miljøstyrelsen og miljøankenævnet. Hvor tilladelse nægtes efter råstofloven, bortfalder spørgsmålet om miljølovgodkendelse.

For at undgå afgrænsningsvanskeligheder imellem de to love, og under hensyn til at miljøbeskyttelse er omfattet af råstoflovens formålsparagraf, agter miljøministeren samtidig med denne lovs ikrafttræden at gennemføre en ændring i bilaget til lov om miljøbeskyttelse, således at »grusværker« og »stenknuserier«, der etableres på indvindingsstedet, udgår af listen over virksomheder, der er omfattet af miljøbeskyttelseslovens godkendelsesordning. Ændringen kan gennemføres administrativt i medfør af miljøbeskyttelseslovens § 35, stk. 2.

På baggrund af bestemmelsen i lovforslagets § 2, nr. 1, sammenholdt med § 3, vil en tilladelse til grusindvinding herefter kunne nægtes, såfremt hensynene til miljøbeskyttelsen gør det nødvendigt, ligesom der med hjemmel i forslagens § 10 vil kunne fastsættes miljømæssigt begrundede vilkår for tilladelsen.

Godkendelsespligten efter miljøbeskyttelsesloven vil fortsat være gældende for så vidt angår grus-

værker og stenknuserier, der ikke etableres på indvindingsstedet. Grusværker på havnearaler, der f. eks. behandler grusmaterialer, som er optaget fra havbunden, skal således fortsat godkendes efter miljøbeskyttelsesloven.

Man har derimod ikke fundet det hensigtsmæssigt at ændre det i miljøbeskyttelsesloven indeholdte princip om, at en kommunalbestyrelse, såfremt en virksomhed giver anledning til væsentlig forurening af omgivelserne, kan meddele påbud om afhjælpende foranstaltninger og om nødvendigt nedlægge forbud mod virksomheden, jfr. kapitel 11 i miljøministeriets bekendtgørelse nr. 170 af 29. marts 1974 (miljøreglementet).

Det følger af sagens natur, at en kommunalbestyrelse kun i ganske særlige tilfælde efterfølgende vil forbyde en efter forslagets § 7 tilladt råstofindvinding, idet amtsrådet efter høring af kommunalbestyrelsen har taget de miljømæssige forhold i betragtning og fastsat de nødvendige vilkår. Det må af samme grund formodes, at en kommunalbestyrelse kun ganske undtagelsesvis vil give påbud om afhjælpende foranstaltninger.

Derimod kan miljøreglementet fortsat få selvstændig betydning i anmeldelsessager efter 1972-lovens § 5 og i tilladelsessager efter 1972-lovens § 4, hvor godkendelse efter miljøbeskyttelseslovens § 35 ikke foreligger.

Skovloven (§ 7, stk. 2.), *sandflugtsloven* (§ 6, stk. 1.) og *naturfredningsloven* (§§ 46, 47 a, 53 og kapitel 3) varetager hver deres særlige hensyn, som oftest bevirker, at tilladelse til råstofindvinding i fredskov, i sandflugtsfredede områder, på arealer inden for naturfredningslovens beskyttelseslinier eller på fredede arealer, ikke vil blive givet.

Som følge heraf er det i ministeriet for offentlige arbejders cirkulære af 13. september 1972 om amtsrådenes medvirken ved administrationen af råstoflovens kapitel 2 foreskrevet, at ansøgninger inden for sådanne områder straks af amtsrådet skal sendes til vedkommende kompetente myndighed, f. eks. fredningsnævnet til afgørelse efter naturfredningsloven. Kun hvor fredningsnævnet ikke modsætter sig råstofindvinding, skal amtsrådet foretage bekendtgørelse af ansøgningen og samtidig sende den til udtalelse hos vedkommende kommunalbestyrelse, fredningsplanudvalg og statens tilsynsførende med de private skove, sidstnævnte dog kun, hvor der er tale om land- eller skovbrugsejendomme.

I disse tilfælde, som i praksis er få, har man således ved de administrative forskrifter sikret en enkelt sagsbehandling og en samordning af myndig-

hedernes behandling, som nævnt i 1972-lovens § 1, stk. 2, nr. 2 (forslagets § 2, nr. 3). Denne administrative ordning agtes opretholdt.

Hvor råstofindvinding finder sted på landbrugspligtige arealer, kræver indvindingen ikke alene tilladelse efter råstofloven, men tillige efter *landbrugslovens* § 4, stk. 1, nr. 4, (hvis landbrugspligten søges ophævet) eller § 7, stk. 3, (om tilladelse til råstofindvinding uden ophævelse af landbrugspligt). Tilladelse kræves endelig efter *landbrugslovens* §§ 18 og 20, hvor en landbrugsejendom agtes erhvervet med henblik på råstofindvinding.

For at undgå, at alle ansøgninger om råstofindvinding på landbrugsejendomme – det vil i praksis sige næsten alle – skulle behandles både i amtsrådet og i landbrugsministeriet, bemyndigede landbrugsministeriet ved bekendtgørelse af 29. september 1972 statens tilsynsførende med de private skove, som dengang henhørte under landbrugsministeriet, til at meddele tilladelse efter *landbrugslovens* §§ 4 og 7.

Ansøgninger om erhvervelse efter §§ 18 og 20 er derimod afgjort centralt af landbrugsministeriet.

Efter at statskovbruget er blevet overført fra landbrugsministeriet til miljøministeriet, er forudsætningen for landbrugsministeriets anvendelse af de tilsynsførende skovridere i *landbrugslovens* administration faldet bort.

Landbrugsministeriet har herefter efter forhandling med miljøministeriet tilkendegivet, at det vil medvirke til en løsning, der indebærer, at landbrugsministeriet forsøgsvis delegerer kompetencen til at meddele tilladelser efter *landbrugslovens* § 7 til amtsrådene, foreløbigt for et tidsrum af 2-3 år.

Landbrugsministeriet agter at give nærmere retningslinier for amtsrådenes administration, herunder at foreskrive en høring af jordbrugskommissionerne eller særlige landbrugskyndige. Jordbrugskommissionerne eller de særlige landbrugskyndige vil få beføjelse til at kræve, at sager af større betydning indbringes for landbrugsministeriet, ligesom landbrugsministeriet ønsker at sikre sig visse kontrolmuligheder i form af en call-in beføjelse og/eller en mulighed for landbrugsministeriet for efterfølgende at udøve censur over for amtsrådens afgørelser.

Kompetencen med hensyn til ophævelse af landbrugspligten (*landbrugslovens* § 4) vil ikke blive delegeret til amtsrådene.

Endvidere vil administrationen af erhvervsreglerne i §§ 18 og 20 fortsat ligge i landbrugsministeriet.

De nærmere regler forventes fastlagt efter forhandling mellem landbrugsministeriet, miljømini-

steriet og amtsrådsforeningen. Sikringen af de landbrugsmæssige hensyn vil fortsat skulle ske såvel ved fastsættelse af vilkårene for en indvindingstilladelse som ved godkendelse af graveplaner. Af hensyn til landbrugslovens genafhændelseskrav i erhvervelsessager vil et nærmere samarbejde mellem jordlovs- og råstofmyndighederne søges opnået.

Ændringer i øvrigt.

Forslaget indebærer en række andre ændringer i forhold til 1972-loven.

Den gældende lovs § 1, stk. 4, hvorefter ministeren skal holde et af folketinget nedsat udvalg løbende orienteret om lovens administration, foreslås ikke medtaget i loven. Ministeren vil imidlertid fortsat, bl. a. ved at besvare spørgsmål, holde det pågældende folketingsudvalg underrettet om lovens administration.

1972-lovens § 3 om et særligt råstofråd foreslås ikke opretholdt. Råstofrådet blev nedsat for at tilvejebringe en koordinering af de mange til dels indbyrdes modstridende interesser - herunder forskellige offentlige interesser - der gør sig gældende i forbindelse med råstofindvinding. Rådet skulle rådgive ministeriet om forhold af betydning for lovens administration og følge eventuelle råstofundersøgelser. Med miljøministeriets dannelse i oktober 1973 er forudsætningerne for rådets sammensætning og opgaver afgørende ændret. I rådet var bl. a. ministeriet for kulturelle anliggender, ministeriet for forureningsbekæmpelse, boligministeriet, ministeriet for offentlige arbejder og Danmarks Geologiske Undersøgelse repræsenteret. Med dannelsen af miljøministeriet blev de forvaltningsgrene, der i disse ministerier deltog i råstofadministrationen, sammenført, og der foreligger således en situation, som svarer til den, der førte til Vandforsyningsrådets nedlæggelse. Udover offentlige myndigheder var der i rådet repræsentation for de berørte erhvervsorganisationer og for Akademiet for de tekniske Videnskaber. Rådet har kun været sammenkaldt til et møde, og bl. a. Foreningen af danske Ral- og Sandsugere har i 1974 foreslået råstofrådet nedlagt.

De berørte erhvervs interesser søges tilgodeset ved hyppige kontakter mellem erhvervsorganisationerne og miljøministeriet. Det kan til eksempel nævnes, at fredningsstyrelsen har taget bl. a. resourceproblemerne op til nærmere drøftelse i grupper, hvor de berørte erhverv har haft betydelig vægt. Med hensyn til landmaterialer har arbejdet resulteret i fredningsstyrelsens beretning fra november 1975 »Råstofressourcer og deres anvendelse«. En lignende gruppe gennemarbejder i øje-

blikket resourceforholdene til søs. Derudover deltager erhvervsorganisationerne i ministeriets arbejde med vejledninger, bekendtgørelser m. v. De forudsættes også inddraget i ministeriets arbejde med råstofkortlægningen af havbunden.

Miljøministeriet er ligeledes på forskellig måde i kontakt med ATV-institutioner. Geoteknisk Institut og Dansk Hydraulisk Institut har medvirket i en for miljøministeriet udført havbundsundersøgelse i Hjelms bugt og Grønsund. Herudover har der været afholdt en række debatmøder i Akademiet for de tekniske videnskabers bygningstekniske faggruppe om byggeriets råstofproblematik.

Med baggrund i erfaringerne med disse former for samarbejde med erhvervsorganisationerne m. v. finder miljøministeriet ikke, at der er behov for at foreslå et særligt rådgivende organ.

Overgangsordningen i 1972-lovens § 5, stk. 1, nr. 1-3, hvorefter tilladelse ikke kræves til igangværende råstofindvinding eller påbegyndelse af råstofindvinding, hvortil der er taget effektive skridt ved lovforslagets fremsættelse, kan ophæves, idet fristen for indgivelse af anmeldelse, jfr. § 5, stk. 2, udløb den 1. april 1973.

§ 5, stk. 3 og 4, om vilkår for og forbud imod fortsat indvinding foreslås derimod opretholdt ved § 37, stk. 2, nr. 1, indtil anmeldelserne bortfalder, se herom bemærkningerne til § 22.

Administrative og økonomiske konsekvenser af lovforslaget.

1. Omfanget af 1972-lovens administration.

1.1. Amtsrådernes sagsbehandling.

1972-lovens bestemmelser om forekomster i jorden administreres i henhold til miljøministeriets bekendtgørelse nr. 47 af 4. februar 1974 af amtsrådene. Arbejdet består i behandling af de efter § 5 indgivne anmeldelser, herunder i fastsættelsen af vilkår og i behandling af de efter § 4 indgivne ansøgninger. Enhver henvendelse om råstofindvinding rettes til amtsrådet, som derefter sørger for at indhente nødvendige tilladelser til indvindingen efter andre love, og som gennem en stjernehøring får belyst de i sagerne involverede samfundsmæssige interesser, inden afgørelse træffes. Besigtigelse er et sædvanligt led i sagsbehandlingen.

Amtskommunerne har skønnet, at der anvendes 9/10 sagsbehandler i amtskommunerne til behandlingen af anmeldelses- og ansøgningssager. Det skønnes, at ca. 1/10 af arbejdskraften forinden anvendes til færdigbehandlingen af de i 1973 indgivne anmeldelser.

1.2 Sagsbehandlingen hos de myndigheder, der høres af amtsrådet.

I ministeriet for offentlige arbejders cirkulære nr. 232 af 13. september 1972 om amtsrådenes administration af råstoflovens kapitel 2 er foreskrevet en procedure for hvilke myndigheder, der af amtsrådene skal inddrages i behandlingen af de enkelte sager. I almindelighed indhentes udtalelse fra kommunalbestyrelsen, fredningsplanudvalget og statens tilsynsførende med de private skove. I særlige tilfælde skal fredningsnævnet, sandflugtsmyndighederne eller andre høres.

1.5. Fredningsstyrelsens arbejde med råstoflovgivningen.

Fredningsstyrelsen er ankemyndighed for afgørelser, truffet efter råstofloven af amtsrådene, og for afgørelser, truffet efter kystfredningsloven af kystinspektoratet. Herudover administrerer styrelsen råstoflovens og kontinentalsokkelovens bestemmelser om optagning af sømaterialer. Styrelsen udsteder tilladelser til hvert enkelt stenfiskerfartøj, meddeler dispensation fra evt. optagningsforbud og fører kontrol med eksporten. Hertil kommer generelle opgaver i form af forberedelse af ny lovgivning, bekendtgørelser, cirkulærer og vejledninger samt almindelig rådgivningsvirksomhed.

Fredningsstyrelsen anvender i øjeblikket ca. 3½ sagsbehandlere, hvoraf 1½ er beskæftiget med generelle opgaver og 2 med administrationen af konkrete sager.

Arbejdskraftforbruget på 3½ sagsbehandlere til råstofområdet vil med styrelsens nuværende personale ikke kunne opretholdes. Opgaverne har kun kunnet løses ved udlån af personale fra andre enheder i ministeriet.

1.4. Danmarks Geologiske Undersøgelses arbejde med råstoflovgivningen.

2 geologer på Danmarks Geologiske Undersøgelse har hidtil været beskæftiget med opgaver, der følger af råstoflovgivningen - dog ikke udelukkende med disse opgaver - først og fremmest med opbygningen af det i 1972-lovens § 7, stk. 2, nr. 3, nævnte indberetningssystem, med deltagelse i den i Grønsund og Hjelm Bugt udførte havbundsundersøgelse og i flere arbejdsgrupper nedsat af fredningsstyrelsen. Danmarks Geologiske Undersøgelse bistår endvidere i begrænset omfang fredningsstyrelsen og amtskommunerne i deres behandling af konkrete sager med geologiske vurderinger af et områdes mulige råstofforekomster. Endelig står

Danmarks Geologiske Undersøgelse for kontakten til udenlandske institutioner.

1.5. Kystinspektoratets opgaver indenfor råstoflovgivningen.

Kystinspektoratet anvender ½ sagsbehandler på administrationen af kystfredningsloven og som kystteknisk sagkyndig for fredningsstyrelsen ved dennes administration af sømaterialeoptagningen.

1.6. Arbejdskraftforbruget af funktionærer.

Til opgaver efter råstoflovgivningen anvendes både i amtskommunerne og i staten et antal tekniske tegnere og kontorfunktionærer. På grundlag af oplysninger fra amtskommunerne og på grundlag af fredningsstyrelsens erfaringer anvendes der knap 1 funktionær pr. sagsbehandler, i alt ca. 20 funktionærer.

1.7. Arbejdskraftforbruget i alt.

Der er således i dag i alt i staten og amtskommunerne beskæftiget ca. 40 personer - regnet på heltidsbasis - med administrationen af råstofloven, kystfredningsloven og loven om kontinentalsoklen.

2. Udgifter som følge af lovforslaget.

Gennemførelsen af lovforslaget vil medføre øgede udgifter for staten, amtskommunerne og hovedstadsrådet, bl. a. til ansættelse af yderligere personale med administrativ og teknisk uddannelse og til igangsættelse af forskningsprægede opgaver.

I samarbejde med amtsrådsforeningen er udarbejdet følgende overslag over stigningen i de statslige og de amtskommunale udgifter.

Beregningsgrundlaget.

Administrationsudgifterne er vurderet ud fra den nødvendige udbygning af personalekapaciteten, både med hensyn til akademiske sagsbehandlere, såsom geologer, ingeniører, jurister, økonomer og landinspektører, som med hensyn til kontorfunktionærer, tekniske tegnere og laboranter, i det følgende benævnt funktionærer.

Som generelt løngrundlag er fastlagt 110.000 kr. pr. sagsbehandler og 75.000 kr. pr. funktionær pr. år. Til dækning af de øvrige administrationsomkostninger er beregnet et tillæg til de samlede lønudgifter på 50 pct.

Da loven først forventes at træde i kraft i henholdsvis juli 1977 f. s. v. angår råstofkonklægningen og juli 1978 for de øvrige bestemmelser, er udgifterne for finansårene 1977-78 og 1978-79 beregnet i forhold hertil.

2.1. Amtskommunale opgaver. Råstofkortlægning af landjorden.

I § 4, stk. 2, stilles forslag om, at amtsrådene, inden for hovedstadsområdet hovedstadsrådet, forestår en kortlægning af råstofforekomsterne i jorden efter art, mængde og beliggenhed.

Amtskommunerne har gennem deres administration af 1972-loven opnået et vist kendskab til råstofforekomsterne i jorden.

Herudover er Danmarks Geologiske Undersøgelse og Statens Vejlaboratorium i besiddelse af en række geologiske oplysninger om råstofforekomster på landjorden. Oplysningerne stammer især fra Danmarks Geologiske Undersøgelses borearkiv, som indeholder godt 130.000 indberetninger fra brøndborere i forbindelse med vandindvindingsboringer. Borearkivet indeholder endvidere materiale fra andre projekter, hvor boringer indgår som et led i undersøgelsesprogrammet.

Mange råstofrelevante oplysninger findes herudover i Danmarks Geologiske Undersøgelses geologiske kortblade (jordartskort) med tilhørende dagbogsoptegnelser med geologiske beskrivelser af blottede lag og forekomster samt geologiske landskabsbeskrivelser og analyser.

Endelig findes en række arkiver, opbygget til specielle formål, hvorfra oplysninger kan inddrages, f. eks. arkiv vedrørende overfladeråstofforekomster, mergelarkiv, myremalmarkiv, geoteknik arkiv, analysearkiv og arkiv over råstofgrave. Hertil kommer geologisk litteratur m. v.

Danmarks Geologiske Undersøgelse har i 1975 udført en forsøgskortlægning i Alborg-området, som har dannet udgangspunkt for drøftelser i en arbejdsgruppe med repræsentanter for amtsrådsforeningen, hovedstadsrådet, Statens Vejlaboratorium, Danmarks Geologiske Undersøgelse og fredningsstyrelsen om en landsdækkende kortlægning af landjorden råstofforekomster. Disse drøftelser er afsluttet i august 1976 og har resulteret i et udkast til vejledning til amtskommunerne og Danmarks Geologiske Undersøgelse om råstofkortlægning.

Forsøgskortlægningen er bl. a. udarbejdet for at tilvejebringe et grundlag for at vurdere de økonomisk-administrative konsekvenser af dette lovfor-slag.

På baggrund af de indvundne erfaringer foreslås kortlægningen opdelt i tre faser, hvor fase 1 består af en sammenligning af eksisterende geologisk viden med henblik på fremstilling af foreløbige ressourcekort, dvs. arealsorteringskort, der viser hvilke områder, det på forhånd må anses for mest

lønnende at undersøge nærmere. Man kan i denne fase få oplysninger om art og beliggenhed af formodede råstofforekomster, som eventuelt vil kunne tillades udnyttet. Resultatet af fase 1 vil først og fremmest skulle anvendes i arealplanlægningen.

Fase 2 består i detailundersøgelser, primært i de lovende arealer, der fremgår af fase 1's ressourcekort, og i områder, hvor der er konkurrence om arealanvendelsen, f. eks. imellem et ønske om vand- og råstofudnyttelse. Undersøgelserne vil udover geologiske feltundersøgelser, lokalitetsbesøg, boringer og geoelektriske undersøgelser også omfatte laboratorieundersøgelser, som skal belyse jordlagenes sammensætning og materialernes egenskaber med henblik på en kvalitetsbedømmelse og dermed en bedømmelse af materialernes egnethed til udnyttelse til et givet formål. Der skal endvidere gøres rede for overjordens tykkelse og art samt grundvandsforholdenes betydning for en råstofindvinding m. v.

Fase 3 er betegnelsen for den opdatering og ajourføring af kortlægningen, som løbende skal ske.

Amtskommunerne og hovedstadsrådet forudsættes at skulle udføre selve kortlægningsarbejdet. Deres merudgifter er beregnet til i kortlægningens første fase årligt at andrage 4.470.000 kr., svarende til et personale på 8 akademikere, 14 teknikere og 14 kontorfunktionærer. I 1977-78 vil udgifterne andrage 3.352.000 kr. (fra 1. juli 1977 til 31. marts 1978) og i 1980-81 1.117.500 kr. (fra 1. april 1980 til 30. juni 1980).

Hertil kommer amtskommunernes og hovedstadsrådets eventuelle udgifter til trykning og reproduktion af kort, ligesom enkelte amtsråd muligvis, hvor særlige planlægningsopgaver kræver det, vil lade detailundersøgelser (fase 2) udføre også i de tre første år.

Råstofkortlægningens fase 2 og 3 vil for amtskommunerne og hovedstadsrådet løbe over en årrække med vekslende intensitet, afhængig af behovet for detailundersøgelser. Det er derfor ikke muligt at skønne over udgifterne hertil.

Råstofplanlægning og administration af enkelt-sager.

I skønnet over udgifterne til råstofplanlægningen, jfr. forslaget § 5, indgår en række usikre og ukendte faktorer som nævnt i bemærkningerne til § 5. Det må forudses, at arbejdet med at opbygge et nyt planlægningssystem vil blive omfattende, men at vedligeholdelsen af en råstofplan ikke vil kræve meget anden arbejdskraft end den, der anvendes til administration af loven i øvrigt.

Amtskommunernes og hovedstadsrådets råstofplanlægning efter § 5, stk. 2, er en sektorplanlægning, som må bygge på den ovennævnte råstofkortlægning, og som må ses i sammenhæng med den fysiske planlægning i øvrigt, herunder især region- og kommuneplanlægningen. En første råstofplanlægning forventes at kunne udføres på 1-2 år.

Antallet af enkeltsager forventes ikke at blive forøget som følge af lovforslaget, men der må påregnes merarbejde ved den øgede indsigt med råstofudnyttelsen og den intensiverede sagsbehandling, som lovforslaget bl.a. ved §§ 5 og 6 lægger op til.

For hovedstadsrådet vil forslaget betyde øgede udgifter, idet administrationen af loven, jfr. § 14, foreslås overført dertil fra Københavns, Frederiksborg og Roskilde amtskommuner. De administrative konsekvenser heraf vil dog være begrænsede for hovedstadsrådet, idet langt den overvejende indvinding i området foregår efter godkendte anmeldelser, som enten er eller vil blive færdigbehandlet af amtskommunerne jfr. forslagens § 38. Tilsvarende nedgang i administrationsomkostningerne kan ventes for de tre amtskommuner.

Tilsynet med råstofindvindingen har som nævnt i bemærkningerne til § 20 siden 1972 været varetaget af statens tilsynsførende med de private skove. Der blev ikke bevilget ekstra personale til landbrugsministeriets domænekontor (nu skovstyrelsen) til denne opgaves løsning, og det har været forudsat, at der for arbejdet blev ydet særskilt vederlag, når arbejdets omfang var kendt. Spørgsmålet herom er endnu ikke afklaret. Efter § 20 i lovforslaget overgår tilsynsopgaven til amtskommunerne og hovedstadsrådet.

Amtsrådsforeningen har anslået, at der i gennemsnit, når kortlægningens fase 1 er udført, vil være behov for en akademisk sagsbehandler og to funktionærer pr. amtskommune til de planlægnings- og kortlægningsopgaver, som derefter forestår, og til administrationen af loven, herunder til tilsynsopgaver m. v.

For hovedstadsrådet er der i denne forbindelse regnet med et ressourceforbrug svarende til to amtskommuner.

De samlede amtskommunale udgifter til planlægning og administration skønnes at udgøre 5.070.000 kr. pr. år.

Amtskommunernes/hovedstadsrådets samlede merforbrug af personale samt merudgifter ved forslaget.

Merforbruget af personale i amtskommunerne og hovedstadsrådet er beregnet til i finansårene

1977-78 til 1979-80 at udgøre 36 stillinger til råstofkortlægning og i de følgende finansår 39 stillinger til planlægning, administration og tilsyn.

Merudgifterne vil i 1977-78 udgøre 3.352.000 kr., i 1978-79 og 1979-80 4.470.000 kr. til råstofkortlægning og i 1980-81 6.187.500 kr. til kortlægning, planlægning og administration. Derefter skønnes merudgifterne til planlægning og administration at udgøre 5.070.000 kr. om året.

2.2. Statslige opgaver.

Råstofkortlægning af landjorden.

Råstofkortlægningen af landjorden skal som nævnt ovenfor for størstedelens vedkommende udføres af amtskommunerne/hovedstadsrådet, men det skal som nærmere angivet i vejledningen om råstofkortlægning ske i et snævert samarbejde med Danmarks Geologiske Undersøgelse.

I Danmarks Geologiske Undersøgelse's arkiver findes en række råstofrelevante data, der vil kunne anvendes i kortlægningen. Arkiverne er imidlertid ikke opbygget på en sådan måde, at de relevante data direkte kan trækkes ud og anvendes.

Det meget forskelligartede materiale må sorteres, vurderes, bearbejdes og samles i et centralt arkiv (database), således at amtskommunerne og andre brugere af geologiske data umiddelbart vil kunne rekvirere de oplysninger, der er behov for til løsning af konkrete opgaver i forbindelse med råstofkortlægningen.

Statens andel i råstofkortlægningens første fase vil bestå i at yde vejledning og rådgivning overfor amtskommunerne og hovedstadsrådet ved deres udarbejdelse af de nødvendige kort, samt sammenstilling af specielle kort og opbygning af en central database.

Arbejdet vil bestå i, at Danmarks Geologiske Undersøgelse's geologer fremskaffer det materiale, som skal anvendes ved løsningen af hver enkelt kortlægningsopgave, at man vejleder amtskommunerne i brugen af materialet, og at man medvirker til, at uddragningen af oplysninger er korrekt. Visse af råstofkortene kræver en så omfattende geologisk viden, at de mest hensigtsmæssigt kan fremstilles af Danmarks Geologiske Undersøgelse's geologer.

Materialet, som fremskaffes af amtskommunerne i forbindelse med råstofkortlægningen, skal samles i en central database og koordineres centralt, samt sammenlægges i kort, der viser råstofmulighederne i større regioner og på landsplan. Dette er en nødvendig forudsætning for, at resultatet af kortlægningen kan anvendes i den statslige planlægning.

Dette vil kræve en midlertidig personaleudvidelse på Danmarks Geologiske Undersøgelse på 5 akademikere, 7 teknikere og 4 kontorfunktionærer i de tre år, fase 1 forventes at løbe. Heri er medregnet et arbejdskraftforbrug til databearbejdelse på 1 akademiker og 1 funktionær.

Der er endnu ikke truffet afgørelse om, hvor og hvordan databearbejdelsen skal foregå. En arbejdsgruppe med repræsentanter fra bl. a. Danmarks Geologiske Undersøgelse og administrationsdepartementet arbejder med spørgsmålet. Der forhandles endvidere med amtsrådsforeningen. En vejledning forventes udsendt, når nærmere beslutning om databehandlingen er truffet.

Kortlægningen vil således indebære en midlertidig forøgelse af statens årlige udgifter i 3 år med 2.062.500 kr. I 1977-78 vil udgifterne andrage 1.546.875 kr. og i 1980-81 515.625 kr.

Statens andel i råstokortlægningens fase 2 og 3 vil først og fremmest bestå i ajourføring og drift af den centrale database og i feltbesøg.

Ajourføringen og driften af den centrale database er en nødvendig forudsætning for, at staten kan benytte råstokortlægningens resultater i den fysiske planlægning og i planlægning og styring af råstofanvendelsen. Feltbesøg, laboratorieundersøgelser og geologiske undersøgelser, udført af Danmarks Geologiske Undersøgelse's geologer, er nødvendige dels for at koordinere råstofundersøgelserne, som udføres af mange forskellige instanser med delvis forskellige metoder, dels for at kontrollere resultaterne af råstofundersøgelserne og samarbejde disse. Det skal yderligere nævnes, at det i § 26 foreslås indberetningspligt for alle råstofboringer, hvilket vil medføre en betydelig forøgelse af den datamængde, der skal bearbejdes.

Til disse opgaver må efter de første 3 år beregnes et arbejdskraftforbrug på Danmarks Geologiske Undersøgelse på 3 akademikere, 2 teknikere og 1 kontorfunktionær, svarende til en årlig udgift på 832.500 kr.

Råstokortlægningen af havbunden.

I § 4, stk. 1, stilles forslag om, at miljøministeren forestår en kortlægning af råstofforekomsterne på havbunden og i dennes undergrund efter art, mængde og beliggenhed.

Systematiske oplysninger om råstofforekomster på havbunden findes ikke. Danmarks Geologiske Undersøgelse er således kun i besiddelse af ganske få marinegeologiske oplysninger. De virksomheder, der er beskæftiget med optagning af sten, grus og sand, har hver for sig et vist kendskab til forholdene og navnlig til lokale forekomster. Frednings-

styrelsen har derfor indledt et samarbejde med erhvervslivet med henblik på bl. a. en registrering af den viden og de erfaringer, der findes her. En samlet beretning herom forventes udsendt i 1977 som en nødvendig supplering af den redegørelse, der foreligger om råstoffressourcerne på land.

For at kunne etablere en landsdækkende forsyningsplanlægning er det nødvendigt at have et nærmere kendskab til råstofforekomsterne på havbunden. En forudsætning for, at staten f. eks. kan pålægge erhvervet kun at anvende visse former for sømaterialer for derved at strække ressourcerne på land, vil være, at der foretages en kortlægning af havbundens indhold af råstoffer.

Fredningsstyrelsen har i samarbejde med Geoteknisk Institut, Dansk Hydraulisk Institut, kystinspektoret og Danmarks Geologiske Undersøgelse udført en forsøgsundersøgelse i Grønsund og Hjelms bugt. Undersøgelsen har navnlig haft til formål at afprøve kortlægningsmetoder og det hertil nødvendige materiel. Der er en rapport om forsøgskortlægningen under udarbejdelse.

I rapporten afstår de ovennævnte institutioner fra nu at foreslå en generel havbundsundersøgelse gennemført efter ensartede retningslinier. Institutionerne finder, at erfaringsgrundlaget er for spinkelt, og at man bedre ved flere forskellige lokale delundersøgelser, der løbende afpasses efter den eksisterende viden og materiel, vil kunne nå de ønskelige resultater.

Til at tilrettelægge og lede den videre råstokortlægning på havbunden, vil det være nødvendigt, at der i fredningsstyrelsen ansættes to akademikere, hvoraf en som undersøgelsesleder og to funktionærer.

Den nærmere efterforskning kan enten tilrettelægges således, at staten selv anskaffer det nødvendige udstyr og personale, eller således at arbejdet udføres som rekvireret arbejde.

Det er overordentligt vanskeligt på nuværende tidspunkt at anføre kvalificerede økonomiske vurderinger af sådanne langsigtede aktiviteter, specielt fordi der må arbejdes med forskellig undersøgelsesteknik og metoder, som forventes løbende udviklet og forbedret.

Foreløbige beregninger baseret på, at staten investerer i udstyr og personale i en periode på ca. ti år, viser, at de samlede udgifter i 1975-prisniveau vil andrage mellem 40-50 mill. kr., herunder 4-5 mill. kr. i éngangsudgifter til anskaffelse af udstyr. De øvrige udgifter fordeles over årene som driftsudgifter og som mindre anlægsudgifter til fornyelse af materiel.

Det har ikke været muligt at opstille nøjere be-

regninger over udgifterne i tilfælde af, at undersøgelserne udføres på lejebasis som rekvireret arbejde. Det skyldes, at det ikke kan forudses, hvilke tilbud der kan afgives, eller hvilke firmaer eller institutioner, der i det aktuelle tilfælde og på et givet tidspunkt sidder inde med det nødvendige udstyr og den nødvendige ekspertise. Efter de ovennævnte institutioners vurdering vil udgifterne ved rekvireret arbejde være af samme størrelsesorden, som hvor staten selv investerer i udstyr m. v.

Miljøministeriets overvejelser om kortlægningen af havbundens forekomster forventes afsluttet i løbet af 1977, således at feltarbejdet kan påbegyndes i sommeren 1978.

En igangsat kortlægning på havbunden fra sommeren 1978 indebærer således lønudgifter for 2 akademikere og 2 funktionærer på 555.000 kr. om året. I 1978-79 vil lønudgifterne udgøre 416.250 kr. (fra 1. juli 1978 til 31. marts 1979):

Udgifterne til de egentlige undersøgelser anslås for finansåret 1978-79 at blive ca. 1 mill. kr. Herefter må en stigning i udgifterne påregnes. Stigningen vil bl. a. afhænge af de opnåede resultater og hvilken prioritering og tidsramme, der ønskes anlagt for undersøgelserne. Skønsmæssigt anslås udgifterne i 1979-80 til 3 mill. kr. og i 1980-81 til ca. 4 mill. kr.

Råstofplanlægning.

Miljøministeriets arbejdsopgaver vil først og fremmest bestå i at udarbejde regler og vejledninger for amtskommunernes og hovedstadsrådets planlægning af råstofindvindingen og i at vurdere disse planer med henblik på en godkendelse, evt. revision. Sideløbende hermed må der etableres en landsdækkende planlægning for råstofindvindingen og for landets forsyning med råstoffer. Planlægningen af råstofindvindingen fra havbunden bliver en del af en sådan landsplanlægning. Til disse planlægningsopgaver skønnes det, at der i miljøministeriet må ansættes 2-3 akademiske sagsbehandlere og 1-2 funktionærer.

De statslige udgifter kan således anslås til 720.000 kr. pr. år. I 1978-79 vil udgifterne andrage 416.250 kr. (fra 1. juli 1978 til 31. marts 1979).

Styring af råstofanvendelsen - råstofhusholdning.

Som det fremgår nedenfor af bemærkningerne til § 6, vil miljøministeriet som et led i den samfundsmæssige styring af råstofområdet, indlede et arbejde med at tilvejebringe et grundlag for at give retningslinier og regler for råstoffernes anvendelse inden for bygge- og anlægsområdet.

Styringen af råstofanvendelsen må tage sit ud-

gangspunkt i en landsdækkende resourceøkonomisk råstofpolitik. Det må herved navnlig sikres, at der ikke anvendes råstoffer af en bedre kvalitet eller i større mængder end nødvendigt til formålet. Derudover må man søge at udvikle erstatningsmaterialer og forbedre mulighederne for genanvendelse og anvendelse af affaldsprodukter.

Miljøministeriets arbejdsopgaver vil være i samarbejde med andre myndigheder og erhvervslivet at tilvejebringe grundlaget for regler og vejledninger m. v., der kan sikre, at de resterende råstofforekomster anvendes på en resourceøkonomisk måde. Opgavernes løsning vil dels kræve et omfattende udrednings- og forskningsarbejde, dels forhandlinger med andre offentlige myndigheder, bygge- og anlægsbranchen, udenlandske institutioner, forskningsinstitutioner m. v.

Arbejdets karakter nødvendiggør et nærmere samarbejde med såvel den offentlige som private forskningsindsats, der foregår på området. Det må herudover medføre, at fredningsstyrelsen iværksætter eller foreslår en række forskelligartede undersøgelser, som er nødvendige for, at regler om en resourceøkonomisk anvendelse af råstofferne kan udarbejdes. I andre tilfælde vil styrelsens opgave bestå i at koordinere igangværende bestræbelser, som gøres i andre institutioner. Endelig må udenlandske erfaringer og resultater inddrages og anvendes.

Regler om anvendelse af råstofferne vil blive udstedt dels i medfør af § 6 i denne lov og dels af boligministeren i medfør af byggeoven.

Efter en kortere opbygningsfase skønnes det, at opgaven vil kræve ansat 4 akademiske sagsbehandlere og 3 funktionærer i miljøministeriet. Lønudgifterne anslås i 1978-79 at ville udgøre 416.250 kr., i 1979-80 832.500 kr. og i 1980-81 997.500 kr.

Hertil kommer udgifterne til materialeforskning, til forskning i genanvendelse, anvendelse af affaldsprodukter og andre erstatningsmaterialer. Det første år skønnes ½ mill. kr. at ville medgå hertil, 3 mill. kr. i det andet år og derefter 4 mill. kr. pr. år.

Styringen af råstofudnyttelsen vil således efter en indkøringsfase på et par år medføre en forøgelse af statens udgifter på knapt 5 mill. kr. årligt.

Ankenævnet.

Ifølge lovforslagets § 28 henlægges den endelige administrative afgørelse i sager om indvinding på landjorden til miljøankenævnet. Da det må antages, at kun et begrænset antal sager vil blive indbragt for nævnet, påregnes det, at miljøankenævnet kan varetage opgaven inden for de eksisterende normeringer.

F. t. l. om råstoffer.

Forbud imod igangværende råstofindvinding.

Ifølge forslaget § 37, stk. 2, nr. 1, forbliver 1972-lovens § 5, stk. 3 og 4, om forbud og vilkår for anmeldt virksomhed i kraft, indtil anmeldelserne bortfalder i henholdsvis 1988 og 2003, jfr. forslaget § 22. Der kan tænkes tilfælde, hvor en anmeldt indvinding ønskes forbudt, f. eks. af hensyn til vandindvindings- og byudviklingsinteresser eller andre af de i formålsbestemmelsen nævnte hensyn. Forbud vil i de fleste tilfælde kun kunne ske imod erstatning. Herudover kan der være tilfælde, hvor særligt indgribende efterbehandlingsvilkår ønskes fastsat af hensyn til arealernes senere anvendelse, hvilket ligeledes kun kan ske imod erstatning.

Der har hidtil ikke været knyttet nogen bevilling til 1972-lovens § 5, stk. 3, men på baggrund af forslaget § 22 og § 5 om råstofplanlægning må det forudses, at der kan opstå behov for nedlæggelse af forbud i en del tilfælde, hvor anmeldelser kan komme i strid med f. eks. en region- eller en kommuneplan.

Det er ikke muligt at beregne, i hvor mange til-

fælde det vil blive aktuelt. Det skønnes, at 5 mill. kr. om året bør afsættes til sådanne formål.

Afgift.

Indførelsen af og administrationen af et afgiftssystem, som nævnt i § 32, vil kræve ansættelse af mindst en akademisk sagsbehandler og en funktionær, svarende til en årlig udgift på 277.500 kr.

Det er ikke muligt at anså nettoproventet af en evt. afgift, før retningslinierne for anvendelsen af denne er fastlagt, jfr. bemærkningerne til § 32. Miljøministeren har tilkendegivet over for erhvervsorganisationerne, at evt. afgifter ikke vil overstige 10 mill. kr. om året med det eksisterende prisniveau for materialerne.

Statens samlede merforbrug af personale samt merudgifter som følge af lovforslaget.

Lovforslaget forventes at ville medføre følgende behov for personale i statens tjeneste (AC = akademisk uddannede sagsbehandlere, funkt. = teknikere og kontorfunktionærer m. v.):

	1977-78	1978-79	1979-80	1980-81
Kortlægning på land	5 AC 11 funkt.	5 AC 11 funkt.	5 AC 11 funkt.	5 AC* 3 funkt.
Kortlægning på havbund		2 AC 2 funkt.	2 AC 2 funkt.	2 AC 2 funkt.
Råstofplanlægning		2 AC 1 funkt.	3 AC 2 funkt.	3 AC 2 funkt.
Råstofhusholdning		2 AC 2 funkt.	3 AC 3 funkt.	4 AC 3 funkt.
Afgift adm.		1 AC 1 funkt.	1 AC 1 funkt.	1 AC 1 funkt.
I alt	5 AC 11 funkt.	12 AC 17 funkt.	14 AC 19 funkt.	13 AC** 11 funkt.

* (Indtil 1. juli 1980 dog 5 AC og 11 funkt.).

** (Indtil 1. juli 1980 dog 15 AC og 19 funkt.).

I perioden efter 1980-81 vil personalebehovet være værdnet eller svagt faldende i takt med råstofkortlægningens gennemførelse, hvorefter der kan forventes et yderligere fald i det nødvendige antal stillinger.

De akademiske sagsbehandlere vil især være personer med teknisk uddannelse såsom geologer, ingeniører, arkitekter og i mindre grad personer med juridisk eller økonomisk uddannelse.

Udvidelserne vil ske i fredningsstyrelsen og hos Danmarks Geologiske Undersøgelse. Der må påregnes normeret en chefstilling i fredningsstyrelsen og en midlertidig chefstilling i Danmarks Geologiske Undersøgelse.

De statslige merudgifter viser samme forløb over tiden som personaleforbruget, og der må forventes et ret markant fald i udgifterne, når kortlægningen er udført.

159 Fremsatte lovforslag (undt. finans- og tillægsbev. lovforslag).

Statens udgifter er således fordelt på de enkelte finansår:

	1977-78	1978-79	1979-80	1980-81
Kortlægning på land	1.546.875	2.062.500	2.062.500	515.625
Kortlægning af haybunden		1.416.250	3.555.000	4.555.000
Planlægning		416.250	724.500	724.500
Råstofhusholdning		916.250	3.832.500	4.997.500
Afgift		208.125	277.500	277.500
Forbud		3.750.000	5.000.000	5.000.000
I alt	1.546.875	8.769.375	15.452.000	16.070.125
Heraf løn og administration	1.546.875	3.519.375	4.452.000	3.070.125

3. Samlet oversigt over statens og amtskommunernes/hovedstadsrådets udgifter.

	1977-78 Mill. kr.	1978-79 Mill. kr.	1979-80 Mill. kr.	1980-81 Mill. kr.
Statslige udgifter	ca. 1,5	ca. 8,8	ca. 15,5	ca. 16,1
Amtskommunale udgifter	ca. 3,5	ca. 4,5	ca. 4,5	ca. 6
Samlede udgifter	ca. 5	ca. 13,3	ca. 19,9	ca. 22,1

4. Samfundsøkonomiske konsekvenser.

Som det fremgår, vil en gennemførelse af lovforslaget betyde en væsentlig stigning af de offentlige udgifter på dette område.

Det kan endvidere ikke udelukkes, at en mere ressourcøkonomisk råstofanvendelse på kort sigt vil kunne medføre øgede udgifter i forbindelse med gennemførelsen af både private og offentlige bygge- og anlægsarbejder. F. eks. vil krav om genanvendelse kunne betyde merudgifter.

På længere sigt vil forslaget imidlertid indebære betydelige samfundsøkonomiske fordele.

For det første vil styringen af råstofanvendelsen betyde, at landet vil kunne være selvforsynende med råstoffer i en betydeligt længere periode end tilfældet ellers ville være. Et foreløbigt skøn tyder på, at der f. eks. kun vil være grus til et fortsat uændret forbrug, i få årtier, gulbrændende ler til ca. 20 og rødbrændende ler til 5-10 år.

Det vigtigste alternativ til dansk grus er importeret knust klippemateriale. For øjeblikket ligger priserne for sådan importeret materiale 2-3 gange over priserne på dansk grus eller danske sømaterialer.

Til belysning af de beskæftigelsesmæssige konsekvenser kan det oplyses, at der her i landet idag ved indvindingen af de naturgivne råstoffer er beskæftiget i alt ca. 2.500 personer, mens der i de industrier, der er baseret på forarbejdning af disse råstoffer, er beskæftiget ca. 18.000 personer. Endvidere er 3-4.000 lastbiler udelukkende beskæftiget med transport af råstoffer. Selvom man ikke idag umiddelbart kan skønne over lovforslagets konsekvenser for beskæftigelsen, må det anses for givet, at lovforslaget vil gavne beskæftigelsen.

For det andet må en styring af råstofforbruget, herunder forsknings- og udviklingsarbejdet, forventes at ville resultere i lavere råstofforbrug til de enkelte bygge- og anlægsarbejder eller i anvendelse af mindre værdifulde råstoffer med de deraf følgende besparelser.

For det tredje vil en gennemført råstorkortlægning og -planlægning betyde, at det vil være muligt at udnytte et områdes råstofforekomster, før området tages i brug til andre formål, som f. eks. byudvikling, vejanlæg og lignende.

Endelig for det fjerde vil en bedre planlægning af råstofindvindingen indebære forbedrede mulig-

heder for at sikre de landskabelige og rekreative hensyn.

Det må på denne baggrund konkluderes, at de merudgifter, som lovforslaget betyder på kort sigt, vil blive mere end modsvaret af væsentlige samfundsmæssige fordele på lidt længere sigt.

Bemærkninger til de enkelte bestemmelser.

Til kapitel 1.

Til § 1.

Bestemmelsen angiver, hvilke råstoffer loven finder anvendelse på, idet dog kun de praktisk mest betydningsfulde er særligt nævnt.

Loven omfatter ikke de råstofforekomster, der er omfattet af undergrundsloven (lov nr. 181 af 8. maj 1950 om efterforskning og indvinding af råstoffer i Kongeriget Danmarks undergrund). Undergrundsloven gælder for de råstoffer, der ikke har været privatøkonomisk udnyttet her i landet før den 23. februar 1932, såsom olie, naturgas, salt m. v. Uanset at vand kan betegnes som et råstof i jorden, er det ikke omfattet af lovforslaget, men af vandforsyningsloven (lovbekendtgørelse nr. 524 af 26. september 1973).

I forhold til § 1 i 1972-loven foreslås nogle ændringer:

Muld har efter den hidtidige opfattelse ikke været omfattet af 1972-loven, idet man antog, at muld ikke var genstand for erhvervs-mæssig indvinding. Det har imidlertid vist sig, at muld i visse tilfælde indvindes med henblik på videresalg, og at der er et behov for en nærmere regulering heraf. Muld er derfor medtaget i forslaget.

Det må forventes, at tilladelse i almindelighed ikke vil blive givet til bortsalg af muld, i hvert fald ikke på landbrugsejendomme, hvor dyrkningsværdien vil blive væsentligt forringet. I forbindelse med udstedelsen af en tilladelse til indvinding af råstoffer vil der blive taget konkret stilling til, om mulden skal lægges i depot med henblik på efterbehandling af arealet efter indvindingsophør, eller om den eventuelt må bortsælges.

Almindeligt *jordfyld* har efter den hidtidige opfattelse ikke været omfattet af 1972-loven på grund af ordene »lige *særlige* forekomster«. Da et af lovens formål er at sikre, at der sker en efterbehandling af indvindingsstederne, og da det er umuligt at sondre mellem forekomster, der er rene eller forekommer i blandinger, er fyld omfattet af lovforslaget. I lovtæksten er ordet »særlige« derfor udgået.

Fyld, der er fremkommet som følge af udgrav-

ninger, der direkte er en forudsætning for et bygge- og anlægsprojekts udførelse, er dog ikke omfattet af loven, da der ikke er tale om en indvinding, og da en efterbehandling af udgravningsstederne er en del af projektets udførelse.

Med hensyn til lovforslagets *geografiske område* bemærkes følgende: 1972-loven gælder for indvinding af råstoffer i jorden, på havbunden og i den-nes undergrund på søterritoriet. Kontinentalsokkel-loven gælder for indvinding af råstoffer på og i havbunden på den danske del af kontinentalsoklen.

I lovforslaget findes bestemmelserne om *indvinding* af forekomster i jorden, incl. søer og åer, i kapitel 3 og om indvinding af forekomster på søterritoriet i kapitel 4. Bestemmelserne om indvinding på kontinentalsoklen findes fortsat i kontinentalsokkel-loven, jfr. ovenfor de almindelige bemærkninger.

Grænsen mellem land og hav er i denne forbindelse højeste daglig vande (*dagligvandslinien*).

Søterritoriet regnes fra dagligvandslinien ud til en afstand af 3 sømil – eller til grænsen for et fremmed lands søterritorium inden for denne afstand.

Danmarks del af kontinentalsoklen er fastlagt ved konventionen af 1958 om den kontinentale sokkel og strækker sig ifølge artikel 1 fra søterritoriets ydre grænse indtil en dybde af 200 m, eller uden for denne grænse så langt havdybden tillader udnyttelse af områdets naturforekomster.

Til § 2.

Formålsbestemmelsen er i forhold til 1972-lovens § 1, stk. 2, udvidet med nr. 2. Nr. 1 er omformuleret i forhold til 1972-lovens § 1, stk. 2, nr. 1, og de samfundsmæssige hensyn, der skal vurderes i de enkelte sager, er nævnt i en særlig paragraf, forslaget § 3. Nr. 3 svarer til den gældende § 1, stk. 2, nr. 1.

Nr. 1.

Som nævnt i de almindelige bemærkninger er et af hovedpunkterne i råstoffereformen indførelsen af en planlægningsbestemmelse, som kan give myndighederne mulighed for et indseende med og en samfundsmæssig styring af råstofindvindingen. Baggrunden herfor er, at man ligesom på energiområdet udnytter ressourcer, som er begrænsede, og som kan bruges op. I nr. 1 er det i overensstemmelse hermed understreget, at råstofudnyttelsen skal ske efter en samlet planlægning med henblik på at sikre hele landets forsyning med råstoffer bedst muligt.

Som i 1972-loven er det et formål med loven at sikre, at udnyttelsen af råstofforekomsterne sker efter en samlet vurdering af samfundsmæssige hensyn. De hensyn, som loven skal varetage, fremgår af § 3.

De nævnte hensyn skal afvejes af amtsrådene og miljøministeriet i *planlægningen af råstofindvindingen*, henholdsvis fra landjorden og fra havbunden. De samme hensyn skal varetages i *administrationen af loven*.

Nr. 2.

Af hensyn til råstofknapheden foreslås i lovens formålsbestemmelse direkte angivet, at man med loven skal sikre en ressourceøkonomisk anvendelse af de resterende råstoffressourcer. § 6 indeholder en bemyndigelse til miljøministeren, hvorefter han med henblik på opfyldelsen af dette mål kan give nærmere regler for råstoffernes anvendelse.

Til § 3.

I § 3 nævnes de hensyn, som skal vurderes og afvejes imod hinanden ved administrationen af råstofloven ved afgørelsen af, om en tilladelse skal meddeles og i den forbindelse ved fastsættelsen af hensigtsmæssige vilkår.

Afvejningen af hensyn er efter ønske fra erhvervsorganisationerne gjort udtømmende, ligesom de angives i en særlig bestemmelse.

I afvejningen bør man bl. a. se på, hvilken samfundsmæssig nytte der er knyttet til den udnyttelse, hvortil der søges om tilladelse. Man må endvidere i forbindelse med fastsættelsen af vilkår vurdere omkostningerne for virksomhederne ved foranstaltningerne.

Afvejningen i forslaget § 3 af relevante samfundsmæssige hensyn er ikke helt identiske med 1972-lovens § 1, stk. 2, nr 1.

Det er nu særlig fremhævet, at der ud over ressourcernes omfang skal lægges vægt på en sikring af ressourcernes udnyttelse og på erhvervs-mæssige hensyn, hvoraf beskæftigelse-hensyn er en del.

Ordet »miljøbeskyttelse« erstatte formuleringen »risikoen for skader og ulemper i sundhedsmæssig henseende samt havforurening«. Ved ordet miljøbeskyttelse forstås i overensstemmelse med miljøbeskyttelsesloven forebyggelse af forurening af luft, vand og jord samt støj- og lugt, såvel generelt som i forbindelse med en konkret ansøgningsbehandling.

Endelig er de skovbrugsmæssige interesser og sandflugtsbekæmpelsen medtaget i opregningen.

Til kapitel 2.

Kapitel 2 indeholder bestemmelser om kortlægning og planlægning af råstofforekomsterne.

Til § 4.

En kortlægning af råstoffressourcerne vil være et nødvendigt grundlag for den i § 5 foreslåede råstofplanlægning.

Som fremhævet i beretningen »Råstoffressourcer og deres anvendelse« er de fleste af vore råstoffer kun til stede i begrænsede mængder, og det kan befrygtes, at bl. a. sten og grus vil blive en mangelvare inden for nogle få årtier. Et nærmere kendskab til ressourcernes omfang og beliggenhed må være en nødvendig forudsætning for vurderingen af, i hvilket omfang der må økonomiseres med de resterende ressourcer og dermed for vurderingen af, om en ansøgning bør imødekommes.

Endvidere vil kortlægningen være grundlag for region- og kommuneplanerne, som i forbindelse med afvejningen af anvendelsesmulighederne for landets arealer skal indeholde retningslinier også for anvendelsen af arealer til udnyttelse af sten, grus og andre naturforekomster i jorden.

En nøjere kortlægning af forekomsterne både i jorden og i havbunden er endvidere ønskelig af hensyn til det berørte erhvervsliv og det offentlige anlægsvirksomhed, der derigennem kan blive i stand til at vurdere i hvilket omfang og i hvor lang tid, man fortsat kan basere sig på anvendelsen af indenlandske råstoffer og i tide indstille sig på at imødegå en eventuel mangelsituation.

Efter 1972-lovens § 2 »kan ministeren lade foretage undersøgelser af omfanget og beliggenheden af de forekomster i jorden og på søterritoriet, der er omfattet af loven«. Der forelå på tidspunktet for lovforslagets udarbejdelse i 1972 fra Danmarks Geologiske Undersøgelse et forslag til en kortlægning af overfladelagene med henblik på en lokaliserings og afgrænsning af anvendelige og tilgængelige råstofforekomster.

Disse undersøgelser er ikke blevet iværksat. Der forelå endvidere et ikke realiseret forslag til et undersøgelsesprogram til kortlægning af havbundsforekomsterne i de indre danske farvande.

Med hensyn til de fremtidige undersøgelser foreslås i *stk. 1*, at miljøministeriet forestår en kortlægning af råstoffressourcerne på og i havbunden efter art, mængde og beliggenhed. Baggrunden herfor er, at forekomsterne er støjse, og bestemmelserne om tilladelse til optagning af sømaterialer både fra søterritoriet og kontinentalsoklen administreres af ministeriet. På grundlag af bl. a. en af miljøministeriet i Hjelms Bugt og Grønsund udført forsøgs-

undersøgelse må det som angivet i de almindelige bemærkninger formodes, at en havbundskortlægning vil strække sig over mindst 10 år.

Indvindingsvirksomhederne har gennem deres mangeårige optagningsvirksomhed opnået et vist kendskab til havbundsforholdene i de danske farvande. Der er indledt et samarbejde mellem fredningsstyrelsen, Foreningen af danske Ral- og Sand-sugere, A/S Carl Nielsen og Stenfiskernes Sammenslutning om at inddrage erhvervenes viden i råstokortlægningen.

Kortlægningen af ressourcerne på landjorden foreslås i stk. 2, udført af amtsrådene og hovedstadsrådet, som er de regionale overordnede planlægningsmyndigheder, og som efter lovforslaget skal administrere råstoflovens kapitel 3. Kortlægningen forudsættes foretaget i samarbejde med Danmarks Geologiske Undersøgelse og fredningsstyrelsen, således at der opnås et ensartet materiale.

Det vil som nævnt i de almindelige bemærkninger i løbet af nogle år på grundlag af bl. a. Danmarks Geologiske Undersøgelses bore- og råstofarkiver, amtskommunernes informationer fra administrationen af råstofloven og fra den hydrologiske kortlægning samt de kortlægningsresultater, der foreligger hos Statens Vejlaboratorium, være muligt at skabe oversigtlige ressourcekort med oplysninger om større sammenhængende råstofforekomster. Disse oplysninger vil kunne indgå som sektorbidrag til regionplanlægningen.

Herefter vil der skulle foretages forskellige former for detailundersøgelser i lovende områder og i områder, hvor der opstår konkurrence om arealanvendelsen imellem f. eks. byudviklings- og råstoffudnyttelsesønsker. Ved sådanne undersøgelser søges mængde- og kvalitetsforholdene nærmere belyst.

Indvindingsvirksomheder og brugerne af råstoffer er i besiddelse af en række oplysninger og erfaringer, som vil kunne anvendes i kortlægningen, og deres viden vil blive søgt inddraget i det kommende arbejde. Erhvervsorganisationerne har givet tilsagn om positiv medvirken hertil.

De i stk. 3, nævnte retningslinier vil blive fastsat i samarbejde med bl. a. amtsrådsforeningen, hovedstadsrådet og Kommunernes Landsforening.

Til § 5.

Der foreligger på råstofområdet en ressourcesituation af nogenlunde samme art som den, man kender fra energiområdet. Der sker en udnyttelse af forekomster, som kun er tilstede i begrænsede mængder, og som ikke kan gendannes.

De begrænsede ressourcer nødvendiggør en stærkere samfundsmæssig styring af råstofudnyttelsen. Med henblik på at sikre landets forsyning med råstoffer bedst muligt under varetagelsen af de hensyn, der er nævnt i lovens formålsbestemmelse, og for at tilvejebringe et grundlag for at indpasse råstofplanlægningen i lands- og regionplanlægningen og senere kommuneplanlægningen foreslås tilvejebragt hjemmel for, at råstofindvindingen og råstofforsyningen foregår på grundlag af en egentlig planlægning. Planlægningen skal dels sikre, at værdifulde råstofforekomster så vidt muligt udnyttes, før arealerne beslaglægges til andre formål, dels give mulighed for, at ressourcerne fordeles og anvendes hensigtsmæssigt.

Grundlaget for en sådan råstofplanlægning vil være:

- 1) Et omfattende kendskab til ressourcerne, såvel i jorden som i havbunden, der erhverves i takt med råstokortlægningens gennemførelse.
- 2) Et kendskab til det aktuelle forbrug. Dette vil forholdsvis hurtigt kunne gøres op. Al indvinding i jorden er i dag betinget af, at der hvert år til Danmarks Geologiske Undersøgelse gives indberetning om art, mængde og anvendelse m. v. af indvundne materialer. Man vil derfor i løbet af et par år få sikre opgørelser over forbruget af landmaterialer, og der arbejdes i fredningsstyrelsen på at etablere et lignende indberetningsystem for sømaterialer. En fortsat pligt til indberetning om indvindingsvirksomheden er foreslået i § 27.
- 3) Prognoser for det fremtidige forbrug, baseret på amtsrådenes, hovedstadsrådets og ministeriets skøn over det fremtidige behov for både sø- og landmaterialer.

Amtskommunerne, hovedstadsrådet og ministeriet må ved udarbejdelsen af *indvindingsplaner* tage stilling til, om og hvordan de skønnede behov vil kunne dækkes ud fra kendskabet til ressourcerne, og til hvordan de resterende ressourcer udnyttes på den samfundsmæssigt mest hensigtsmæssige måde. Udarbejdelsen af planerne vil kræve et snævert samarbejde med kommunerne, fredningsplanudvalgene og de berørte erhverv, både indvinderne og forbrugerne af råstoffer.

Landsdækkende *forsyningsplaner*, dvs. planer, der har til formål at sikre industrens forsyning med råstoffer, herunder eksempelvis fordelingen af sø- og landmaterialer, vil være meget vanskelige at udarbejde. Grundlaget herfor vil i adskillige år være ufuldstændigt, hvorfor man må arbejde med foreløbige planer, som udbygges i takt med en øget

indsigt med ressourcernes beliggenhed, udstrækning og anvendelse, en øget viden om kvalitetsbehov, genbrug m.v. Det vil herudover forudsætte et tæt samarbejde med de berørte erhverv og nærkontakt til forskningsinstitutioner m. v.

Indvindingsplaner efter stk. 1 og 2, vil det derimod allerede i dag være muligt for ministeriet og amtskommunerne at udarbejde, men også i denne relation gælder det, at man i de første år må arbejde med foreløbige planer, dels på grund af, at råstokortlægningen først om nogle år kan forventes udført, men også fordi amtsrådene ikke kan bestemme, hvor og hvornår indvinding skal foregå, så længe det eksisterer gamle indvindingsrettigheder efter 1972-lovens § 5, stk. 1, jfr. herom bemærkningerne til § 22. En anden hindring for planlægningen består i, at det er de enkelte ejere af ejendommene, der bestemmer, om en råstofforekomst skal udnyttes.

Inden for hovedstadsområdet foreslås planlægningen at skulle ske i hovedstadsrådets regio, da rådet efter loven om regionplanlægning i hovedstadsområdet er den overordnede planlægningsmyndighed. Efter forslaget § 7, jfr. § 14, foreslås også administrationen af råstoffovens regler om råstofindvinding i jorden henlagt til hovedstadsrådet.

Råstofplanlægningen er i relation til den sammenfattende fysiske planlægning en *sektorplanlægning*, som skal indgå i region- og kommuneplanlægningen på linje med andre sektorerens planlægning.

Dette fremgår allerede af regionplanloven, hvorefter den sammenfattende lands- og regionplanlægning skal tilvejebringe et grundlag for, at landets areal- og naturressourcer udnyttes ud fra en samfundsmæssig helhedsvurdering. Selve regionplanen skal således indeholde retningslinier for bl. a. anvendelsen af arealer til udnyttelse af sten, grus og andre naturforekomster i jorden. Kommuneplanloven indeholder en tilsvarende bestemmelse. Retningslinierne kan enten bestå i at fastlægge områder, hvor indvinding skal foregå, eller i at skitsere en udvikling.

Amtsrådene må således i regionplanlægningen tage højde for de konflikter, der kan opstå i konkurrencen om arealanvendelsen. Dette betyder, at der må foretages et valg mellem, om råstofholdige arealer skal reserveres til fremtidig indvinding og i konsekvens heraf frholdes for byudvikling, fritidsbebyggelse m.v., indtil forekomsterne er udnyttet, eller om man af hensyn til landskabsbevaring, vandforsyning, landbrug eller anden interesse vil afstå fra at benytte dem til råstofindvinding.

Amtsrådenes indvindingsplaner efter råstoffoven skal danne grundlag for regionplanmyndighedernes afvejning af sektorinteresserne.

Efter forslaget § 1 og 2, skal miljøministeriet, amtskommunerne og hovedstadsrådet udarbejde planer for råstofindvindingen for henholdsvis havbunden og landjorden.

I stk. 3, foreslås, at miljøministeren skal godkende indvindingsplanerne. Miljøministeren kan i den forbindelse give forskrifter for indholdet af amtskommunernes/hovedstadsrådets indvindingsplaner, ligesom han skal kunne kræve planerne revideret. De nærmere regler herfor fastsættes i medfør af stk. 6.

Stk. 4, giver miljøministeren hjemmel til etableringen af en forsyningsplanlægning, som på længere sigt kan blive af afgørende betydning for råstoffovens administration.

En forsyningsplanlægning vil kun kunne foretages centralt, da amtskommunerne, henholdsvis hovedstadsrådet, ikke har mulighed for at påvirke sømaterialoptagningen, ligesom der må forudses en udveksling af råstoffer over amtsgrænserne. En sådan planlægning må dog nødvendigvis foregå i et snævert samarbejde mellem de forskellige myndigheder og erhvervslivet.

Stk. 5, angiver retsvirkningen af planlægningen. Miljøministeren kan bestemme, at indvindings- og forsyningsplanerne skal lægges til grund ved behandlingen af sager i h. t. loven, i det omfang, de ikke strider imod en godkendt regionplan. Bestemmelsen må ses på baggrund af, at indvindingsplanerne vil være væsentligt mere detaljerede end regionplanen.

Det kan ikke udelukkes, at der vil opstå tilfælde, hvor det f. eks. af ressourcensyn vil være urimeligt, om en plan skal følges. Det kan f. eks. tænkes, at det dokumenteres, at der på en ejendom findes en værdifuld forekomst, som er særlig egnet til et givet produkt, men hvor ejendommen ikke er med i indvindingsplanen. I stedet for at skulle kræve hele planen revideret, tillægges der ministeren en dispensationsadgang.

Stk. 6, giver miljøministeren hjemmel til dels at give de for planlægningen nødvendige regler og retningslinier bl. a. om metoder og signaturer. Dels er der hjemmel til at fastsætte de nærmere tidsrammer, der må medgå til planlægningens udførelse. Reglerne vil blive udarbejdet i samarbejde med bl. a. amtsrådsforeningen, hovedstadsrådet og kommunernes landsforening og må bl. a. ses i sammenhæng med regionplanlægningen.

Til § 6.

Som nævnt i de almindelige bemærkninger skønnes det, at der vil kunne opstå akutte mangel-situationer på råstofområdet, såfremt man ikke i videre omfang kan opnå en råstofhusholdning, der bl. a. kan tilgodeses:

at ressourcerne ikke anvendes i større mængde end nødvendigt,

at materialerne anvendes i forhold til deres kvalitet,

at materialer, der kun findes i begrænsede mængder, ikke anvendes, når andre, som er til stede i større omfang, kan benyttes, samt

at der sættes ind på at finde egnede erstatningsmaterialer for de naturgivne råstoffer.

Hidtil har man ved fastsættelsen af normer inden for bygge- og anlægsområdet, f. eks. ved fastsættelsen af tekniske krav til materialer og konstruktioner i det væsentligste lagt vægt på økonomiske og sikkerhedsforhold og i mindre grad på ressourceknapheden.

Ved gennemførelsen af den i § 5 foreslåede råstofplanlægning vil der imidlertid blive tilvejebragt et grundlag for ud fra råstofhusholdningssynspunkter at fastsætte regler om råstoffernes anvendelse.

På denne baggrund foreslås § 6, hvorefter miljøministeren efter forhandling med boligministeren og ministeren for offentlige arbejder kan fastsætte regler om råstoffernes anvendelse ved udførelsen af byggearbejder samt bestemte typer af anlægsarbejder. I henhold til § 6 nr. 1, kan miljøministeren fastsætte regler om mængden og kvaliteten af de råstoffer, der må anvendes, og i henhold til § 6 nr. 2, kan miljøministeren fastsætte regler om, at der skal anvendes erstatningsmaterialer eller ske genanvendelse.

Bestemmelsen åbner mulighed for, at miljøministeren ud fra en vurdering af bl. a. råstoffressourcernes omfang og råstofforbrugets størrelse kan give retningslinier for et råstofs anvendelse.

§ 6 må ses i sammenhæng med de forskrifter og bestemmelser, der i forvejen regulerer bygge- og anlægsområdet.

Private og offentlige byggearbejder reguleres ved forskrifter udstedt i medfør af byggeloven. Da det vil være hensigtsmæssigt, at den mere detaljerede regulering af byggeriets råstofforbrug sker i sammenhæng med byggelovens bestemmelser om de teknisk/konstruktive krav til byggeriets udførelse, fremsættes der samtidigt med dette lovforslag ændringsforslag til byggeloven, hvorved der foreslås tilvejebragt hjemmel for, at boligministeren i henhold til byggeloven kan udstede forskrifter, der varetager hensynet til en ressourceøkonomisk an-

vendelse af råstofferne. Det foreslås bl. a., at der kan fastsættes bestemmelser om anvendelsen af bestemte konstruktioner eller materialer og om genanvendelse af materialer. Boligministeren vil ved anvendelsen af denne bestemmelse i byggeloven følge de retningslinier om råstoffernes anvendelse, som miljøministeren fastsætter i medfør af § 6. Som et eksempel på dette samspil kan nævnes, at man allerede i dag er bekendt med, at molerfor-komsterne i Danmark er begrænsede. Det vil nu kunne bestemmes, at moler alene må indgå i byggearbejder i det omfang, dets isoleringsmæssige egenskaber udnyttes.

Anlægsarbejder reguleres i vidt omfang af det offentlige som anlægsmyndighed. Regler udstedt i medfør af § 6 vil imidlertid rette sig imod såvel det offentlige som private.

Det fremgår af § 6, at reglerne om råstoffernes anvendelse forudsættes udarbejdet i et samarbejde mellem miljøministeriet, boligministeriet og ministeriet for offentlige arbejder. Herudover påregnes bl. a. de berørte erhverv samt de praktiserende arkitekters og ingeniørers organisationer inddraget.

En forudsætning for i videre omfang at kunne fastsætte regler om råstoffernes anvendelse vil være, at der i større eller mindre omfang foretages forsknings- og udviklingsarbejder. En sådan indsats vil eksempelvis bestå i at finde frem til ressourcebesparende metoder eller konstruktioner eller i at finde egnede erstatningsmaterialer. Der er allerede igangsat forskelligt forsknings- og udviklingsarbejde på dette område, bl. a. på Statens Vejlaboratorium, Danmarks tekniske Højskole og Teknologisk Institut. I sammenhæng med råstofforsyningsplanlægningen vil det blive en naturlig opgave for miljøministeriet at koordinere og formidle resultater på dette område samt at opfordre til og fremme forskning i en produkt-anvendelse, som har til formål at reducere råstofforbruget. Reglerne om råstoffernes anvendelse vil endvidere i givet fald skulle revideres og specificeres i takt med et øget kendskab til råstoffressourcerne, produktudvikling og genbrug m. v.

Til kapitel 3.

Kapitel 3 indeholder de bestemmelser om indvinding af råstofforekomster på landjorden, der i dag findes i 1972-lovens kapitel 2, i kystfredningsloven samt i lov om brunkullejer.

Til § 7.

Efter 1972-lovens § 4, sammenholdt med § 1 i miljøministeriets bekendtgørelse nr. 47 af 4. fe-

bruar 1974 om bemyndigelse efter råstoffloven til amtsrådene, kræver råstofindvinding i jorden amtsrådets tilladelse. Råstofindvinding fra strandbredder og andre kyststrækninger, hvor der ikke findes sammenhængende landvegetation, kræver tilladelse efter råstofflovens § 4 og efter kystfredningslovens § 1. Kystinspektoratet er ved miljøministeriets bekendtgørelse nr. 629 af 3. december 1973 om bemyndigelse til kystinspektoratet bemyndiget til at træffe afgørelse i sager om råstofindvinding fra strandbredder.

Det foreslås nu i forbindelse med ophævelsen af kystfredningsloven, at enhver tilladelse til råstofindvinding i jorden meddeles af amtsrådene.

Som nævnt i de almindelige bemærkninger ønskes den hidtidige stærke beskyttelse af vore kyster opretholdt. Det foreslås derfor i stk. 2, at amtsrådene ikke mod kystinspektoratets indstilling kan meddele tilladelse til indvinding på strandbredder og andre kyststrækninger, hvor der ikke findes sammenhængende landvegetation.

Kystinspektoratet har ved flere lejligheder gjort opmærksom på, at det område, som kystfredningsloven dækkede, flere steder i landet var for snævert til en tilstrækkelig beskyttelse af kysten, idet der i tilfælde af kysttilbagerykning som følge af havets erosion kan opstå ekstraordinært store skader på kysten, såfremt det kystnære område har været genstand for råstofindvinding. Kystinspektoratet har foreslået, at ansøgninger om råstofudnyttelse på arealer inden for en afstand af mindre end 500 m fra bevoksningsgrænsen inden afgørelsen forelægges kystinspektoratet. Forslaget agtes medtages i et cirkulære om lovens administration.

Efter 1972-lovens § 5, stk. 1, nr. 4, kræver råstofindvinding i begrænset omfang til eget brug ikke amtsrådets tilladelse efter § 4. Efter forslaget's stk. 1, er det kun den erhvervsmæssige indvinding, der kræver amtsrådets tilladelse. Indvinding til eget brug kan således fortsat ske uden tilladelse. Ændringen af teksten er alene af redaktionel karakter.

Efter § 5, stk. 2, i 1972-loven er den ikke-erhvervsmæssige indvinding dog betinget af, at der indgives anmeldelse herom til amtsrådet. Denne ordning er efter ønske fra amtsrådsforeningen foreslået opretholdt i stk. 3.

Anmeldelsespligt foreslås endvidere i stk. 3 opretholdt, for så vidt angår den ikke-erhvervsmæssige indvinding på strandbredder, ligesom adgangen for kystinspektoratet til at stille vilkår og nedlægge forbud imod en sådan indvinding opretholdes, jfr. § 3, stk. 3, i bekendtgørelse nr. 629 af 3. december 1973. Kystinspektoratet nærer stor betænkelighed også ved den ikke-erhvervsmæssige indvinding fra

strandbredderne, som ofte, fordi indvindingen foretages af mange, sker i så store mængder, at en rationering er påkrævet. Anmeldelsen foreslås indgivet til amtsrådet, der herefter underretter kystinspektoratet.

Ifølge kystfredningslovens § 1, stk. 2, kan der kun med kystinspektoratets tilladelse graves, bores, suges, pumpes eller foretages nogen terrænændring på de i § 7, stk. 2, nævnte strandbredder. Da ministeriet for offentlige arbejder nærer betænkelighed ved, at denne mulighed for regulering ophæves, foreslås bestemmelsen i § 7, stk. 4.

Inden for hovedstadsområdet foreslås kompetencen til at meddele tilladelse efter § 7 overført fra amtsrådene til hovedstadsrådet, jfr. forslaget's § 14. Hovedstadsrådet er den overordnede planlægningsmyndighed i hovedstadsområdet og varetager herudover den administration af bl. a. by- og landzonenloven og miljøbeskyttelsesloven, som i det øvrige land varetages af amtsrådene. Det er derfor en naturlig konsekvens af udviklingen siden 1972-lovens tilblivelse, at kompetencen efter § 7 inden for hovedstadsområdet tillægges hovedstadsrådet.

Amtsrådenes, henholdsvis hovedstadsrådets kompetence vil blive nærmere fastlagt i en bekendtgørelse efter stk. 5. Det agtes heri bestemt, at ansøgninger efter § 9, stk. 1, 2. pkt., skal afgøres af miljøministeriet. Endvidere agtes det bestemt, at miljøministeriet skal træffe afgørelse i sager, hvor et amtsråd, hovedstadsrådet eller kystinspektoratet står som ansøger.

Endelig skal opmærksomheden henledes på § 13, der muliggør, at sager kan afgøres centralt, uafhængigt af om en klageberettiget påklager amtsrådets afgørelse.

Stk. 6, er ny og må ses i sammenhæng med § 5. I medfør af bestemmelsen kan ministeren med henblik på opfyldelsen af bestemmelser efter § 6 f. eks. foreskrive, at tilladelser efter § 7 ikke må meddeles inden for et bestemt område eller til en bestemt råstofart. Ministeren kan endvidere give forskrifter for, hvilke hensyn der skal varetages ved afgørelsen af konkrete sager. Eventuelle regler, der måtte blive fastsat i medfør af bestemmelsen, vil forinden blive drøftet med de kommunale organisationer samt de berørte erhverv.

Det bemærkes, at regler fastsat i medfør af § 7, stk. 6, også vil være bindende ved miljøankenævnets behandling af sager i medfør af råstoffloven.

Til § 8.

Bestemmelsen svarer til 1972-lovens § 6 sammenholdt med § 4, stk. 2.

F. t. l. om råstoffer.

En ansøgning efter råstofloven skal således som hidtil gælde også som ansøgning efter landbrugsloven, skovloven, sandflugtloven og naturfredningsloven eller som ansøgning om dispensation fra en lokalplan eller byplan, når der efter disse love eller planer kræves tilladelse til *selve den påtænkte råstofindvinding*.

Den skal derimod fortsat ikke gælde som ansøgning om andre tilladelser, som ikke direkte angår råstofindvindingen, selv om de kan være af væsentlig betydning for iværksættelsen af en råstofindvinding. Som eksempler kan nævnes tilladelse i henhold til landbrugsloven til erhvervelse eller udstykning af landbrugsejendomme, tilladelse i henhold til by- og landzoneloven til opførelse af nødvendige bygninger for virksomheden, tilladelse efter miljøbeskyttelsesloven til spildevandsudledning eller tilladelse efter vejlovgivningen til udkørsel. Amtsrådene forudsættes som hidtil at gøre ansøgeren opmærksom på, at sådanne tilladelser eventuelt tillige kræves, og i øvrigt i videst muligt omfang koordinere sagsbehandlingen efter de enkelte love, jfr. lovforslagets § 2, nr. 3.

Gennem stk. 2, opnås der mulighed for koordinering og den bedst mulige oplysning af sagerne.

I medfør af 1972-lovens § 6, stk. 2, er der udfærdiget et ansøgningsskema, der benyttes i sager om råstofindvinding, og som indeholder de for behandlingen efter de forskellige love nødvendige oplysninger, herunder også om de miljømæssige forhold. Skemaet har bidraget til en hurtigere sagsbehandling og er undergivet løbende revision. Dette system ønskes opretholdt.

Der agtes i medfør af stk. 3, efter aftale med bl. a. Amtsrådsforeningen, Kommunernes Landsforening og landbrugsministeriet udfærdiget nærmere forskrifter for ansøgningers behandling, bl. a. om i hvilken rækkefølge de forskellige myndigheder skal inddrages i behandlingen.

Kommunalbestyrelserne og fredningsplanudvalget forudsættes fortsat inddraget i behandlingen af samtlige sager, ligesom særlige landbrugssagkyndige agtes inddraget ved ansøgninger om råstofindvinding på landbrugsejendomme, jfr. de almindelige bemærkninger. Der vil som hidtil blive lagt vægt på at opnå en hensigtsmæssig sagsbehandling f. eks. ved krav om, at en eller flere myndigheders sagsbehandling skal være afsluttet, før ansøgningen realitetsbehandles af råstofmyndigheden.

Til § 9.

§§ 9 og 10 afløser 1972-lovens § 7. Forslagets § 9 svarer til 1972-lovens § 7.

160 Fremsatte lovforslag (undt. finans- og tillægsbev. lovforslag).

Tilladelse til råstofindvinding gives i langt de fleste tilfælde for indtil 10 år, men der gør sig undertiden særlige forhold gældende, som kan begrunde, at tilladelse meddeles for et længere åremål.

Af betænkningen over forslaget til 1972-loven fremgår, at tilladelser på mere end 10 år navnlig tænkes anvendt, hvor indvindingsvirksomheden på basis af de indvundne materialer udfører en forædlingsproduktion, der kræver meget store investeringer og de pågældende råstoffer ikke eller ikke uden urimelige omkostninger vil kunne skaffes andetsteds fra (f. eks. ved import). Også andre forhold, f. eks. hvor der kræves meget betydelige investeringer i indvindingsvirksomheden, eller hvor der kræves store arealreservationer for at sikre en virksomheds fortsatte indvinding, vil kunne begrunde en tilladelse på mere end 10 år.

Ministeriet for offentlige arbejder og miljøministeriet har siden lovens ikrafttræden meddelt i alt 6 tilladelser for mere end 10 år. Sådanne tilladelser forudsættes fortsat meddelt af miljøministeriet, jfr. bemærkningerne til § 7, stk. 5.

Bestemmelsen i stk. 3, findes ikke i 1972-loven. Bestemmelsen er medtaget efter ønske fra erhvervsorganisationerne, der har peget på, at det vil kunne medføre ekstra udgifter for en erhvervsvirksomhed, såfremt en påbegyndt indvinding må stoppe, fordi det viser sig, at de råstoffer, der findes i indvindingsområdet, afviger fra dem, der er meddelt tilladelse til at indvinde. Ved den foreslåede anmeldelsesregel vil en indvinding kunne fortsætte, indtil amtsrådet eller hovedstadsrådet modtager sig den.

Til § 10.

Bestemmelsen indeholder reglerne om vilkårsfastsættelse for meddelte tilladelser. Reglerne herom i 1972-loven findes i § 7, stk. 2.

Det foreslås i stk. 1, at vilkår om indvinding efter en godkendt plan, efterbehandling og sikkerhedsstillelse skal medtages i en tilladelse, hvis det ikke er åbenbart urimeligt. Et af hovedargumenterne for gennemførelsen af 1972-loven har været, at man derved kunne sikre, at indvindingen foregår på en hensigtsmæssig måde og tilrettelægges med henblik på arealernes efterbehandling. Sådanne vilkår er da også hidtil medtaget i praktisk taget alle tilladelser.

Det foreslås endvidere præciseret i lovtæksten, jfr. stk. 2, at amtsrådene kan fastsætte ethvert vilkår, som kræves til varetagelsen af formålsbestemmelsen. Særligt må fremhæves, at amtsrådene skal fastsætte vilkår begrundet i de miljømæssige for-

hold svarende til dem, der i dag kræves ved godkendelse efter miljøbeskyttelseslovens kapitel 5, se herom de almindelige bemærkninger.

Ordet »retablering« i den gældende lovs § 7, stk. 2, nr. 2, foreslås erstattet af ordet »efterbehandling«, idet en egentlig retablering, dvs. genskabelse af det oprindelige areal, som regel er en faktisk eller økonomisk umulighed.

Med hensyn til de sædvanlige vilkår for råstof-indvinding på landbrugs- og skovejendomme bemærkes, at ministeriet for offentlige arbejder den 13. januar 1973 har udsendt en standardtilladelse samt en cirkulæreskrivelse om efterbehandling og sikkerhedsstillelse. Der følges i dag en ensartet praksis i amtsrådene med hensyn til kravene til selve gravningen og efterbehandlingen, hvorimod der er nogen forskel i størrelsen af de krævede sikkerhedsstillelser.

De sædvanlige vilkår er, at arealerne i videst mulig udstrækning skal anvendes jordbrugsmæssigt, og at igangværende landbrugsdrift ikke må afbrydes på nogen del af arealerne, før det er nødvendigt af hensyn til råstofindvindingen. Ved ejendomme, der er pålagt fredskovspligt, skal de dele af området, der endnu ikke er taget i brug til gravning, materialcoplæg m. v., fortsat behandles som fredskov i overensstemmelse med reglerne i skovlovens § 6. Indvindingen og efterbehandlingen skal følge en af amtsrådet godkendt grave- og efterbehandlingsplan. Arealerne skal i videst muligt omfang kunne anvendes til jordbrugsmæssige formål, efter at indvindingen er afsluttet, medmindre der træffes anden bestemmelse om efterbehandling for at tilgodse særlige formål. Skønnes det ikke muligt eller økonomisk forsvarligt at føre arealerne tilbage til jordbrugsdrift, skal de ved passende kultiveringsarbejder og eventuel tilplantning efterlades i en sådan stand, at de ikke virker skæmmende på omgivelserne. Ved ejendomme, der er pålagt fredskovspligt, skal de afgravede arealer efterbehandles i overensstemmelse med skovlovens § 6.

Med henblik på at opnå et bedre grundlag for fastsættelsen af vilkår om efterbehandling og sikkerhedsstillelse har fredningsstyrelsen nedsat en arbejdsgruppe bestående af repræsentanter for bl. a. Amtsrådsforeningen, hovedstadsrådet, erhvervsorganisationerne og landbrugsministeriet. Med udgangspunkt i dette arbejde agter fredningsstyrelsen at give nærmere vejledning til amtsrådene om efterbehandling og sikkerhedsstillelse.

Efter 1972-lovens § 7, stk. 2, nr. 3, kan en tilladelse betinges af, at der gives indberetning om bl. a. art og mængde af de forekomster, der indvindes. En sådan indberetningspligt foreslås i § 27.

Stk. 3 og 4, er nye og svarer til § 10 i by- og landzoneloven. Stk. 3, tilsigter at forhindre, at betingelser for en tilladelse bortfalder ved tvangsauktion over ejendommen. Bestemmelsen betyder ikke, at udgifter til efterbehandling, der ikke er dækket af en sikkerhedsstillelse, får fortrinsret som lovbestemt pant. De udgifter til efterbehandling, der ikke er dækket af en sikkerhedsstillelse, må inddrives ved dom og efterfølgende udlæg.

Ved stk. 4, om tinglysning af betingelser om efterbehandling på ejendommen sikres, at en erhverver af ejendommen bliver gjort opmærksom på, hvilke forpligtelser der måtte påhvile ejendommen.

Til § 11.

§ 11 indeholder reglerne for, hvorledes og til hvem amtsrådets henholdsvis hovedstadsrådets afgørelser om indvinding af råstoffer på landjorden skal meddeles. Bestemmelsen må ses i sammenhæng med § 12, stk. 1, om kredsen af klageberettigede.

§§ 11 og 12 adskiller sig fra klagebestemmelserne i 1972-loven, jfr. denne lovs § 4, der foreskriver en annoncering af en modtaget ansøgning med frist til at fremsætte indsigelser inden for 4 uger. Enhver, der har rettet skriftlig henvendelse til amtsrådet om sagen inden fristens udløb, er klageberettiget.

Under lovforberedelsen har bl. a. de kommunale organisationer udtrykt ønske om, at 1972-lovens klagebestemmelser blev revideret under hensyntagen til bestemmelserne i den øvrige lovgivning under miljøministeriet. Fra industrirådets side har man endvidere anført, at kredsen af klageberettigede i 1972-loven er for vid. Samtidig har ministeriet tillige været opmærksom på, at 1972-lovens bestemmelser kan indebære, at en person, der har en væsentlig interesse i en sag, afskæres fra at klage, fordi vedkommende ikke har været opmærksom på annonceringen af ansøgningen.

De nu foreslåede bestemmelser i §§ 11 og 12 svarer til miljøbeskyttelseslovens §§ 65 og 74.

Det følger af § 11, stk. 1, at amtsrådet henholdsvis hovedstadsrådet skriftlig skal underrette ansøgeren, de myndigheder, der har været inddraget i sagens behandling samt de privatpersoner, der må antages at have en væsentlig, individuel interesse i sagens udfald, om trufne afgørelser. Meddelelsen skal bl. a. indeholde oplysning om klagefristen, opsættende virkning m. v. Da det kan være vanskeligt klart at afgrænse de privatpersoner, der måtte have en væsentlig, individuel interesse i, hvilken afgørelse der træffes i en sag om råstofindvinding, åbnes der mulighed for i bestemmelsen, at en un-

derretning kan finde sted ved offentlig annoncering, f. eks. i den lokale presse.

Til § 12.

§ 12 omhandler adgangen til at påklage amtsrådets henholdsvis hovedstadsrådets afgørelser. § 12 er ændret i forhold til forslaget af 19. november 1976, idet der er indsat et nyt stk. 2, hvorefter miljøministeren foreslås som klagemyndighed ved afgørelser i sager om indvinding på de i § 7, stk. 2, nævnte kyststrækninger i stedet for fredningsstyrelsen.

I forhold til 1972-lovens bestemmelser er der ved stk. 1, sket den ændring, at fredningsstyrelsen som hovedregel foreslås lovfæstet som klagemyndighed istedet for miljøministeren. Denne ændring må ses på baggrund af, at den øverste administrative prøvelse af sager om råstofindvinding på landjorden bortset fra sager om indvinding på de i § 7, stk. 2, nævnte kyststrækninger nu foreslås henlagt til miljøankenævnet. Ændringen er i overensstemmelse med ministeriets nuværende struktur. Ifølge miljøministeriets bekendtgørelse nr. 542 af 27. oktober 1975 er det fredningsstyrelsen, der fungerer som klagemyndighed efter 1972-loven. Fredningsstyrelsens afgørelse kan indbringes for miljøministeren.

Om baggrunden for det nu foreslåede stk. 2, skal henvises til bemærkningerne til § 12 i det tidligere forslag, hvoraf det fremgår, at ministeriet for offentlige arbejder som ressortministerium for kyst-sikkerhedsspørgsmål har peget på, at evt. klager i sager, hvor kystinspektorets indstilling om kyst-sikkerhed er afgørende, bør kunne indbringes for miljøministeren. Det er derfor forudsat i bemærkningerne, at fredningsstyrelsen altid vil forelægge sager om indvinding på strandbredder for ministeren for offentlige arbejder og at dennes indstilling i spørgsmål om kyst-sikkerheden vil blive fulgt af fredningsstyrelsen.

Efter udarbejdelsen af bemærkningerne har spørgsmålet på ny været drøftet med ministeren for offentlige arbejder, der har givet udtryk for, at han vil foretrække, at der i loven etableres en ordning, hvorefter afgørelser i sager, hvor kyst-sikkerheden er afgørende, kan indbringes for miljøministeren istedet for fredningsstyrelsen, således at afgørelsen kan træffes efter forhandling mellem de 2 ministre. På denne baggrund foreslås miljøministeren som klagemyndighed ved afgørelser om råstofindvinding på strandbredder.

I stk. 1, er nu udtrykkeligt angivet, hvem der er klageberettiget. Alle myndigheder, der har været inddraget i sagens behandling, har klageadgang.

Bestemmelsen er ensbetydende med, at en kommunalbestyrelses eller et fredningsplansudvalgs adgang til at påklage amtsrådets afgørelser nu er lovfæstet.

Ud over ansøgeren er endvidere enhver, der må antages at have en væsentlig, individuel interesse i en sags udfald klageberettiget. Den valgte afgrænsning er i overensstemmelse med almindelig forvaltningsretlig teori og svarer til bestemmelsen i miljøbeskyttelseslovens § 74.

Ved anvendelsen af kriteriet individuel, væsentlig interesse, kan det i det konkrete tilfælde forekomme tvivlsomt, hvorvidt foreninger, der repræsenterer interesser i området, f. eks. naturbeskyttelsesinteresser, kan indbringe en sag for klagemyndigheden som klagesag. Afgørende herfor vil som ved miljøbeskyttelsesloven være, hvorvidt den pågældende forening kan siges at repræsentere en personkreds, hvis individuelle, væsentlige interesser direkte berøres af beslutningen. En grundejerforening, der direkte vil blive berørt af råstofindvindingen, eller en lokal forening, der har interesse i eksempelvis naturfredning, vil således kunne klage over en tilladt indvinding. Repræsenterer foreningen derimod ikke en lokal personkreds, eller har den personkreds, foreningen repræsenterer, ingen direkte tilknytning til det omhandlede forhold, vil den næppe have en sådan klageadgang.

Det skal fremhæves, at en juridisk person, som f. eks. et aktieselskab eller en selvejende institution, kan klage under samme betingelser som enkeltpersoner.

En klageberettiget person kan endvidere bemyndige en person til at klage på sine vegne, f. eks. en advokat eller en forening. Det må imidlertid være klart, at der foreligger et fuldmagtsforhold, og at den egentlige klageberettigede er en person, der er omfattet af § 12, stk. 1.

Stk. 4, om, at klage skal indgives til amtsrådet, henholdsvis hovedstadsrådet, er ny. Efter 1972-loven indgives klager til miljøministeriet, som efter klagens modtagelse anmoder amtsrådet om at indsende sagens akter til ministeriet tillige med amtsrådets kommentarer til klagen.

Stk. 5, er ligeledes ny og svarer til bestemmelser i bl. a. loven om by- og landzoner, miljøbeskyttelsesloven og naturfredningsloven. Baggrunden for forslaget er, at der ved påbegyndelsen af en råstofindvinding, f. eks. i et særlig naturskønt område eller i en særlig geologisk formation, kan ske uoprettelige skader, hvorved ankeadgangen gøres illusorisk. Spørgsmålet, om en klage bør have opsættende virkning, vil kunne indbringes særskilt for miljøministeriet.

Til § 13.

Bestemmelsen i § 13 åbner mulighed for, at miljøministeren kan beslutte at overtage afgørelsen i en sag, der ifølge § 7 skal afgøres af amtsrådet eller hovedstadsrådet, eller som ifølge § 12 afgøres af fredningsstyrelsen som klagemyndighed.

En tilsvarende bestemmelse findes i miljøministeriets bekendtgørelse nr. 47 af 4. februar 1974, § 1, stk. 2, hvorefter amtsrådene er bemyndiget til at meddele tilladelser i sager om råstofindvinding. Lignende bestemmelser findes endvidere i bl. a. miljøbeskyttelsesloven og by- og landzoneloven.

Til § 14.

Bestemmelsen er omtalt i bemærkningerne til § 7.

Til kap. 4.

I kap. 4 findes de regler om forekomster i havbunden (sømaterialer), som i dag står i 1972-lovens kap. 3.

Til § 15.

§ 15 svarer til § 9 i 1972-loven, idet det nu udtrykkeligt fremgår af bestemmelsen, at tilladelse kan meddeles for hele søterritoriet eller en nærmere afgrænset del deraf.

I stk. 2, nævnes udtrykkeligt, at en tilladelse efter stk. 1, kan betinges af overholdelsen af vilkår.

Efter 1972-lovens § 11, nr. 2, kan en tilladelse betinges af, at de optagne materialer udlosses i dansk havn eller på andet af ministeren godkendt landingssted. En sådan bestemmelse er ikke medtaget i lovforslaget, idet EF-kommissionen har opfordret den danske regering til at fjerne bestemmelsen fra loven, da den efter kommissionens opfattelse ikke er i overensstemmelse med Rom-traktaten. Der må ifølge Rom-traktaten, artikel 30 og 31, ikke lægges hindringer i vejen for den frie eksport medlemsstaterne imellem. Miljøministeriet har oplyst over for kommissionen, at der i alle tilfælde, hvor der er indgivet ansøgning derom, er blevet givet tilladelse til landsætning af optagne sømaterialer i en af EF-medlemsstaternes havne. Administrationen af bestemmelsen har således ikke været i strid med Rom-traktaten. Af kontrolhensyn har man betinget sig, at der blev givet indberetning til fredningsstyrelsen om eksportens omfang. 15 skibe tilhørende 4 firmaer har tilladelse til direkte bortsejling af optagne materialer til udlandet.

Indberetning om optagningsvirksomheden, 1972-lovens § 11, nr. 3, forudsættes fremtidig at skulle ske i medfør af forslagets § 27, som gælder for enhver indvinding både fra landjorden og fra havbunden.

Bestemmelser om tilsyn, 1972-lovens § 11, nr. 4, forudsættes fastsat i medfør af forslagets § 20.

Kompetencen til at meddele tilladelser foreslås fortsat at ligge hos miljøministeren, da forekomsterne på havbunden er statseje. Miljøministeren agter at bemyndige fredningsstyrelsen til at administrere reglerne i kap. 4.

Sagkyndig bistand i disse sager ydes især af kystinspektoratet. Kystinspektoratet har bl. a. medvirket ved udarbejdelsen af et forslag til en bekendtgørelse om forbud mod optagning af sømaterialer nærmere kysten end 300 m. Kystinspektoratet har endvidere været inddraget i en del konkrete sager, hvor der har været kystsikkerhedsproblemer, og har deltaget i den af miljøministeriet udførte havbundsundersøgelse i Hjojm Bugt og Grønsund.

Til § 16.

Det foreslås efter ønske fra erhvervsorganisationerne, at tilladelser til råstofindvinding fra havbunden kan opsiges med et varsel på mindst 10 år. Efter 1972-loven kunne tilladelser kun meddeles for indtil 5 år ad gangen.

Erhvervsorganisationerne har over for ministeriet anført, at bygning af ralsugere kræver store og kostbare investeringer, der gør en afskrivningstid på mindst 10 år nødvendig. Når man har foreslået et opsigelsesvarsel på 10 år i stedet for en meddelelse af tilladelse for en 10 års periode, beror det på, at det kan være påkrævet at foretage kostbare reparationer eller ombygninger – eller fuldstændig udskiftning af en ralsuger midt i en 10 års periode eller i sidste del af perioden.

Under hensyn til forslagets § 19, hvorefter ministeren til enhver tid kan gribe ind i allerede meddelte tilladelser, og under hensyn til forslagets §§ 17 og 18 om muligheden for at meddele enerettilladelse, har ministeriet fundet, at erhvervens ønsker bør imødekommes.

Der er i medfør af 1972-lovens § 11 udstedt ca. 40 tilladelser til at optage søsten (sten over 200 mm i diameter) og ca. 110 tilladelser til at optage sten (under 200 mm), sand og grus på søterritoriet.

Under hensyn bl. a. til uvisheden om ressourcernes omfang, er de gældende bestemmelser administreret således, at der kun er udstedt tilladelser til virksomheder, som ved 1972-lovens ikrafttræden udøvede optagningsvirksomhed på søterritoriet og kun til det antal skibe, som da var i brug.

Tilladelseerne udløb den 30. juni 1976, men er forlænget indtil udgangen af 1977. En eventuel ændring af den nuværende praksis for udstedelse af

tilladelser til nye virksomheder vil ske efter forhandling med de berørte erhvervsorganisationer.

TH § 17.

Kontinentalsokkeloven, som ændret ved lov nr. 278 af 7. juni 1972, giver i § 2, stk. 3, miljøministeren hjemmel til at meddele et aktieselskab eneret til at indvinde sømaterialer på kontinentalsoklen eller på en del af denne. En tilsvarende bestemmelse findes ikke i dag for så vidt angår søterritoriet. En foreslået bestemmelse herom blev ikke medtaget i råstoflovens kapitel 3 af hensyn til de mange mindre virksomheder. Det pågældende folketingsudvalg gav udtryk for, at man først burde se, hvordan en almindelig tilladelsesordning ville fungere, før man eventuelt lovgav om enokoncession for så vidt angår søterritoriet.

I 1972-73 forhandlede ministeriet for offentlige arbejder med bl. a. Foreningen af Danske raf- og sandsugere om en enkoncessionsordning vedrørende kontinentalsoklen, idet foreningen ansøgte om eneretstilladelse til et selskab omfattende foreningens medlemmer. Ansøgningen blev imidlertid ikke imødekommet, bl. a. fordi ministeriet for offentlige arbejder fandt det pågældende selskab for løst organiseret, og fordi en væsentlig del af hvervet ikke var med.

En koncessionsordning kan på længere sigt tænkes som et hensigtsmæssigt middel til styring af råstofindvindingen fra havbunden. Det foreslås derfor, at miljøministeren får hjemmel til at meddele selskaber eneret til et eller flere råstoffer på hele havbunden eller en nærmere afgrænset del af denne.

Derved opnås endvidere, at der bliver ens regler for optagningen af sømaterialer fra søterritoriet og kontinentalsoklen, hvilket er ønskeligt, idet det er de samme firmaer, som med de samme skibe arbejder inden og uden for 3-sømilegrænsen. Umiddelbart er det dog ikke aktuelt at meddele eneretstilladelse.

For materialer eller områder, der ikke vil blive omfattet af en evt. eneretstilladelse, vil der kunne udstedes tilladelse efter § 15 uden eneret.

Forslaget til § 17 svarer i alt væsentligt til den gældende kontinentalsokkelovs § 2, stk. 3 og 4.

Efter kontinentalsokkelovens § 2, stk. 4, gives en eneretstilladelse for indtil 15 år ad gangen. Efter forslaget § 16 vil en eneretstilladelse kunne opsiges med et varsel på mindst 10 år.

Efter kontinentalsokkelovens § 2, stk. 4, kan en eneretstilladelse kun gives til virksomheder, der drives i aktieselskabsform. I forslaget § 17, stk. 2, nævnes ud over aktieselskab tillige anpartsselskab

eller tilsvarende. Dette skyldes EF's regler om etableringsfrihed, rådsdirektiv 64/428, hvorefter andre EF-staters selskaber skal have samme adgang som danske aktie- eller anpartsselskaber til at få eneretstilladelse.

Vilkårene i § 17, stk. 2, nr. 1-4, svarer til den gældende kontinentalsokkelovs § 2, stk. 4, nr. 2, 4 og 9.

Til § 18.

Bestemmelsen svarer til § 6 a i den gældende kontinentalsokkelov, idet dennes stk. 5 dækkes af forslaget § 19.

TH § 19.

§ 19 svarer til kontinentalsokkelovens § 2, stk. 4, nr. 1, og råstoflovens § 11, nr. 1, hvorefter et sådant vilkår er medtaget i alle tilladelser. Der er i henhold hertil af miljøministeriet nedlagt forbud mod optagning af sømaterialer i Grønsund og ved Bæbærøde. Forslaget giver ministeren hjemmel til at regulere optagningen ved hjælp af bekendtgørelser.

Til kap. 5.

Kap. 5 indeholder reglerne om tilsyn, tilbagekaldelse af tilladelser, miljøankenævne m. v.

TH § 20.

1972-loven har ingen regler om tilsyn med råstofindvinding i jorden. Tilsynet med tilladelser efter § 4 er hidtil som en midlertidig ordning ført af statens tilsynsførende med de private skove (siden 1973 hørende under miljøministeriet). Skovtilsynet har foruden tilsynet med indvinding i henhold til skovlovens § 6 tillige været tilsynsførende med indvinding efter landbrugslovens § 7, således at tilsynet med påbegyndelsen, indvindingen og efterbehandlingen i praksis har ligget hos samme myndighed. Amtsrådene har derimod ført tilsyn med råstofindvinding i henhold til anmeldelser godkendt efter 1972-lovens § 5, stk. 1. Amtsrådsforeningen har flere gange tilkendegivet over for miljøministeriet, at man finder, at også tilsynet med tilladelser bør udøves af den myndighed, som i øvrigt har ansvaret for råstofadministrationen, og som fastsætter vilkårene og modtager sikkerhedsstillelsen.

Det foreslås i stk. 2, at tilsynet med råstofindvinding i jorden føres af amtsrådene. I hovedstadsområdet foreslås tilsynet udført af hovedstadsrådet. Denne bestemmelse er en konsekvens af, at det er hovedstadsrådet, der er den kompetente myndighed i hovedstadsområdet.

Tilsynet indebærer kontrol med råstofindvindings påbegyndelse og afslutning samt med overholdelsen af de stillede vilkår, både for indvindingen og for efterbehandlingens udførelse, jfr. nærmere bemærkningerne til § 10.

Forslaget indebærer ikke nogen ændring af tilsynsmyndigheden efter skovloven, hvor råstofindvinding finder sted i fredskov. Dette tilsyn vil fortsat ligge hos statens tilsynsførende med de private skove. Derimod overføres tilsynsmyndigheden efter råstofloven og landbrugsloven til amtsrådene. Landbrugsministeriet vil, som omtalt i de almindelige bemærkninger, samtidig med at ministeriet i en forsøgsperiode bemyndiger amtsrådene til at meddele tilladelser efter landbrugslovens § 7, delegere tilsynsmyndigheden efter landbrugsloven til amtsrådene. De nærmere regler vil blive fastlagt efter forhandling mellem landbrugsministeriet, miljøministeriet, amtsrådsforeningen og hovedstadsrådet.

Det almindelige tilsyn, som kommunalbestyrelserne fører med overholdelsen af reglerne i kapitel 11 i miljøministeriets bekendtgørelse af 29. marts 1974 af reglement om miljøbeskyttelse, foreslås ikke ændret ved denne bestemmelse, jfr. de almindelige bemærkninger.

Regler om tilsyn med råstofindvinding på søterritoriet findes i dag i 1972-lovens § 11, nr. 4, hvor efter en tilladelse kan betinges af, at indehaveren underkaster sig tilsyn efter ministerens nærmere bestemmelse med overholdelsen af givne forskrifter.

Søværnets Operative Kommando, fiskeritinspektionen og toldvæsenet har bistået miljøministeriet med kontrol af udenlandske fartøjer og med kontrol i Grønsvad, hvor optagning af sømaterialer som nævnt ovenfor er forbudt.

Med henblik på at kunne identificere de enkelte fartøjer kræves det, at et fartøj, der benyttes til optagning af sømaterialer, skal være optaget i sten-fiskerregistret, hvilket bl. a. indebærer en forpligtelse til at male stenfiskernummeret på skibet med tydelige bogstaver og tal.

Efter de gældende love kan det bestemmes, at tilladelsesindehaverne skal betale udgifterne ved tilsynet. Bestemmelserne er ikke blevet anvendt. Der vil efter forslaget § 32 kunne opkræves afgifter bl. a. til dækning af det offentlige udgifter til tilsyn.

Til § 21.

§ 21 er ny og svarer til bestemmelser i andre love, hvor besigtigelse er et væsentligt led i sagsbehandling.

Til § 22.

Efter 1972-lovens § 4 reguleres råstofindvindingen ved tidsbegrænsede tilladelser, i almindelighed på indtil 10 år. 1972-lovens § 5 er imidlertid ensbetydende med, at en indvinding, der var i gang eller planlagt i 1972, og som anmeldtes til amtsrådet, kan udnyttes uden tidsfrister. Der er modtaget i alt ca. 3000 anmeldelser. Bl. a. på baggrund af råstofplanlægningen, jfr. § 5, foreslås det, at de anmeldte rettigheder til indvinding afvikles over en årrække.

Stk. 1, må ses på baggrund af, at kystfredningsloven af 1973 medførte, at de anmeldte rettigheder, der fandtes på strandbredderne, ikke mere havde selvstændig betydning, idet enhver råstofindvinding på kysterne efter § 1, stk. 1, krævede kystinspektorens tilladelse. Da man som tidligere nævnt trods ophævelsen af kystfredningsloven fortsat ønsker en stærk kystbeskyttelse og for at undgå, at anmeldelserne på kysterne på ny skal få betydning, foreslås det i stk. 1, at alle anmeldte rettigheder til indvinding på de i § 7, stk. 2, nævnte kyststrækninger bortfalder den 1. juli 1978 ved lovens ikrafttræden.

Efter stk. 2, kræver enhver indvinding af sten, grus og sand tilladelse efter 1988 (10 år fra lovens ikrafttræden) og indvinding af andre råstoffer kræver tilladelse efter 25 år, dvs. efter år 2003. Ved andre råstoffer forstås kalk, kridt, granit, gnejs, sandsten, kaolin, ler, mergel, moler, kiselgur, kul, brunkul og tørv.

Formålet med stk. 2, er, at man efter en årrække får mulighed for at tage stilling til, om indvinding kan tillades fortsat på de anmeldte arealer.

Den for sten, grus og sand foreslåede tidsfrist på 10 år fra lovens ikrafttræden vil formentlig være sammenfaldende med, at en egentlig råstofplanlægning kan tilvejebringes. Den længere tidsfrist for andre råstoffer er begrundet i, at indvindingen foregår på et relativt begrænset antal steder og ofte i forbindelse med forædlingsindustrier, som kræver store investeringer og langtidsplanlægning. For kalk, kridt og granit vedkommende gør der sig endvidere det særlige gældende, at ressourcerne af disse råstoffer er langt større end ressourcerne af sten og grus. Sten, grus og sand indvindes overalt i landet og kræver oftest ikke så store investeringer. Hertil kommer, at ressourcerne er særdeles begrænsede.

En regel som den foreslåede vil kunne indeholde en tilskyndelse til indehaverne til at udnytte deres anmeldte rettigheder. Indvindingen i de anmeldte grave i denne periode må forventes at ville stige. Den samlede indvinding kan dog formentlig holdes

des på et rimeligt niveau, hvis amtsrådene er tilbageholdende med at udstede nye tilladelser.

For anmeldelser, som ikke måtte blive udnyttet inden tidsfristernes udløb, gælder, at der vil kunne søges om tilladelse efter § 7.

Det er vanskeligt at skønne over antallet af sådanne ansøgninger, men mange af de 3.000 anmeldelser vil være bortfaldet inden 1988 henholdsvis 2003 på grund af reglerne i andre love, eller fordi indvindingen er afsluttet.

I de tilfælde, hvor indvindingen er lovligt påbegyndt efter tilladelse fra landbrugsministeriet eller andre myndigheder, bortfalder anmeldelsen samtidig med tilladelsens udløb. Landbrugsministeriets tilladelse gives for indtil 10 år.

Bestemmelsen i stk. 2, vil få betydning i de tilfælde, hvor en indvinding er påbegyndt før landbrugsloven af 1967 og stadig ikke er afsluttet i 1988 henholdsvis 2003. I sådanne tilfælde må det dog formodes, at tilladelse til fortsat indvinding i almindelighed vil blive givet, medmindre ganske særlige hensyn f. eks. vandforsyningshensyn nødvendiggør, at gravningen ophører.

Bestemmelsen vil herudover især få betydning for arealer, hvor indvindingen ikke er påbegyndt, men hvor en indvindingsret er sikret ved tinglyst kontrakt eller ved, at det over for amtsrådet er bevist, at ejendommen er erhvervet med henblik på senere råstofindvinding, jfr. 1972-lovens § 5, stk. 1, nr. 3. Sådanne arealreservationer er ofte foretaget af firmaer, som forinden har ladet foretage undersøgelser af de geologiske forhold, og arealerne indeholder ofte store og værdifulde råstofforekomster. Det er ministeriets opfattelse, at det i langt de fleste af disse tilfælde vil være i overensstemmelse med planlægningen af råstofindvindingen, at der gives tilladelse til indvinding efter de i stk. 2, nævnte tidspunkter. Der bør ved afvejningen af, om tilladelse skal meddeles, tages hensyn til indvindingens erhvervsmæssige betydning.

Hvis tilladelse imidlertid ikke gives, vil indehaveren af den anmeldte ret kunne lide et tab og være erstatningsberettiget efter grundlovens § 73. Da det må formodes, at afviklingen af anmeldelserne kun i ringe omfang vil medføre erstatningsager, har man ikke fundet anledning til at foreslå en særlig erstatningsbestemmelse. Eventuel tvist om erstatningskrav må gøres gældende ved søgsmål for de almindelige domstole.

Afgørelsen af, om tilladelse kan meddeles, træffes af amtsrådet henholdsvis hovedstadsrådet. Den kan på sædvanlig måde indbringes for fretningsstyrelsen og miljøankenævnet.

Reglen i stk. 3, har til formål at give indvindingsvirksomhederne mulighed for på et tidligt tidspunkt at tilrettelægge den videre produktion enten på det samme indvindingssted eller eventuelt ved at skaffe sig indvindingsret et andet sted.

Det må antages, at råstofkortlægningen og planlægningen på det tidspunkt vil være så vidt fremskredet, at amtsrådene vil have et godt grundlag for at tage stilling til en ansøgning om fortsat indvinding og til, hvor dette ikke kan tillades, da at henvise til indvinding af andre forekomster.

Til § 23.

Meddelte tilladelser til indvinding efter § 7 indeholder en tidsramme, inden for hvilken den tilladte indvinding forudsættes påbegyndt. Da meddelelsen af tilladelse vil blive et vigtigt styringsmiddel i råstofplanlægningen, foreslås § 23, som skal sikre, at meddelte tilladelser udnyttes på det tidspunkt, som er lagt til grund for afgørelsen.

3 år skønnes at give ansøgeren en rimelig dispositionsfrihed. Bortfalder en tilladelse efter bestemmelsen, vil der påny kunne ansøges om tilladelse efter de almindelige regler.

Til § 24.

Bestemmelsen i stk. 1, svarer til 1972-lovens § 8, der gælder for råstofindvinding på land. En tilsvarende bestemmelse om tilbagekaldelse er indsat som vilkår i tilladelser til at optage sømaterialer efter råstofloven.

Stk. 2, afløser den gældende kystfredningslovs § 5, stk. 2, nr. 8. Det fremgår, at amtsrådet, henholdsvis hovedstadsrådet, skal følge en indstilling fra kystinspektoraet om tilbagekaldelse af en tilladelse.

Til § 25.

Det er en nødvendig forudsætning for råstofkortlægningen, at de offentlige myndigheder kan få adgang til at foretage råstofundersøgelser på alle ejendomme. Bestemmelsen svarer til vandforsyningslovens § 60, stk. 1 og 3, bortset fra at erstatningsspørgsmålet efter vandforsyningsloven skal indbringes for en landvæsenskommission efter lovens § 18.

Det foreslås i stk. 4, at erstatningsspørgsmål efter råstofloven skal indbringes for de i §§ 57 og 58 i lov om offentlige veje omhandlede taksationsmyndigheder. Det er de samme taksationskommissioner, som tager stilling til erstatningsspørgsmål i forbindelse med nedlæggelse af forbud efter 1972-lovens § 5, stk. 3. Se herom bemærkningerne til lovforslagets § 37, stk. 2.

Til § 26.

Bestemmelsen er ny og supplerer § 9, stk. 3, i vandforsyningsloven, hvorefter den, der udfører en vandboring, skal give Danmarks Geologiske Undersøgelse indberetning til dets borearkiv.

Borearkivet omfattede ved udgangen af 1974 oplysninger om ca. 130.000 borer. Den overvejende del af datamaterialet er tilvejebragt ved etablering af vandforsyningsanlæg, men rummer også data fra andre projekter, hvori borer indgår som et led i undersøgelsesprogrammet, f. eks. journaler og prøver fra prøveboringer i forbindelse med efterforskning af olie og naturgas samt geotekniske undersøgelsesboringer. Danmarks Geologiske Undersøgelses arkiver indeholder derimod kun resultater fra borer efter sand, grus og andre råstofforekomster, såfremt Danmarks Geologiske Undersøgelses personale har medvirket ved undersøgelsesarbejdets gennemførelse. Da sådanne oplysninger er helt nødvendige i råstoffortægningen, foreslås en indberetningspligt fastslået i loven.

Til § 27.

Bestemmelsen afløser 1972-lovens § 7, stk. 2, nr. 3, samt § 11, stk. 1, nr. 3, hvorefter tilladelser til råstofindvinding kan betinges af indberetningspligt. Et sådant vilkår er medtaget i alle tilladelser, og indberetningerne gives til Danmarks Geologiske Undersøgelse.

Sikre forbrugsstatistikker vil være et nødvendigt grundlag for opstillingen af prognoser og dermed for etableringen af en råstofplanlægning.

De oplysninger om råstofforekomster m. v., som indberettes af private firmaer, vil i vid udstrækning være undtaget for offentlighed enten i medfør af offentlighedslovens § 5, nr. 8, hvorefter en myndighed kan nægte at udlevere oplysninger, der behandles statistisk, eller efter offentlighedslovens § 2, stk. 1, nr. 2, hvorefter adgangen til at få oplysninger ikke omfatter dokumenter, der indeholder oplysninger om tekniske forhold eller fremgangsmåder eller om drifts- og forretningsforhold, for så vidt det er af væsentlig økonomisk betydning for vedkommende, at begæringen om offentlighed ikke imødekommes.

Til § 28.

Under de forhandlinger, der har været ført med de berørte erhvervsorganisationer om lovforslaget, har der bl. a. været fremsat ønske om, at den endelige administrative afgørelse i sager om råstofindvinding henlægges til en instans, hvor erhvervene er repræsenteret som særligt sagkyndige. Man har anført, at det i miljøbeskyttelsesloven instituerede

miljøankenævnet har fungeret tilfredsstillende inden for miljøbeskyttelseslovens område, og at det foreliggende lovforslag indeholder en række bemyndigelser for miljøministeren, der gør det rimeligt at indføre en ordning, hvorefter ministeren ikke både kan fastsætte regler med hjemmel i loven og samtidig have den endelige administrative afgørelse i konkrete sager.

I § 28 foreslås det, at en række sager om indvinding af råstoffer på landjorden kan indbringes for det i miljøbeskyttelseslovens kapitel 12 omhandlede miljøankenævnet. Da det må påregnes, at kun få sager vil blive indbragt for nævnet, har man foreslået miljøankenævnet med en særlig sammensætning i stedet for at oprette et særligt råstofankenævnet.

Det vil som hovedregel være afgørelser truffet af fredningsstyrelsen, der kan indbringes for nævnet, jfr. nærmere nedenfor til § 29.

§ 28, stk. 2-4, indeholder de regler, der gælder ved miljøankenævnets behandling af sager i henhold til råstofloven. Som udgangspunkt vil det være reglerne i miljøbeskyttelseslovens kapitel 12 tilpasset råstoflovens særlige forudsætninger.

Af stk. 2, fremgår, at de sagkyndige medlemmer, der skal medvirke ved nævnets behandling af råstofsager, beskikkes af miljøministeren for 4 år ad gangen efter indstilling fra industrirådet og fredningsstyrelsen.

I lighed med bestemmelserne i miljøbeskyttelsesloven er det formanden eller dennes stedfortræder, der sammen med 2 eller 4 beskikkede medlemmer træffer afgørelse i de påklagede sager. Afgørelse træffes ved stemmeflerhed.

Det vil være af afgørende betydning, at miljøankenævnet er i besiddelse af den nødvendige sagskundskab ved behandling af sager inden for råstoflovens område. Det forudsættes derfor, at de sagkyndige medlemmer, der udpeges efter indstilling fra industrirådet, har særligt kendskab til erhvervs- og produktionsforhold inden for råstofbrancherne, og at de medlemmer, som udpeges efter indstilling fra fredningsstyrelsen, særligt har kendskab til miljøbeskyttelse, vandforsyning, naturbeskyttelse, byudvikling, landbrugsforhold m. v.

Ankenævnet vil endvidere kunne tilkalde eksperter på særlige områder ude fra.

Stk. 3, præciserer, at ankenævnet ved behandlingen af påklagede sager skal træffe afgørelser i overensstemmelse med en indvindingsplan i henhold til § 5, stk. 2, eller en forsyningsplan i henhold til § 5, stk. 4. Af 2. pkt. fremgår endvidere, at miljøankenævnets afgørelser ikke må stride mod en godkendt regionplan eller en kommune-

F. t. l. om råstoffer.

plan. Amtsrådene og fredningsstyrelsen er også ved deres afgørelser efter råstofloven bundet af planlægningen, jfr. bl. a. § 5, stk. 5, og regionplanlovens § 15. Regler udstedt i medfør af § 7, stk. 6, vil ligeledes være bindende for miljøankenævnet.

Det fremgår af stk. 4, at miljøankenævnet inden for råstoflovens område er en uafhængig myndighed, der ikke kan modtage instruktion om den enkelte sags behandling og afgørelse.

Det er hensigten, at de processuelle regler, der i dag er fastsat for miljøankenævnets behandling af sager inden for miljøbeskyttelseslovens område, som hovedregel skal anvendes inden for råstoflovens område, jfr. miljøministeriets bekendtgørelse nr. 372 af 16. juli 1975 om forretningsorden for miljøankenævnet. Bestemmelsen i stk. 4, åbner mulighed for, at miljøministeren kan fastsætte særlige regler for ankenævnets behandling af råstofsa- get, f. eks. regler om miljøankenævnets samarbejde med andre myndigheder, der har kompetencer på råstofområdet. Stk. 4, svarer i øvrigt til miljøbeskyttelseslovens § 77, stk. 3.

Til § 29.

Af stk. 1, fremgår, at det alene er afgørelser om indvinding af råstoffer på landjorden, der kan indbringes for miljøankenævnet.

Som hovedregel er det fredningsstyrelsens afgørelse af klage i henhold til § 12, der kan indbringes. Undtaget fra ankenævnssprøvelsen er dog afgørelser om indvinding på de i § 7, stk. 2, nævnte kyststrækninger, idet hensynet til kyststikkerheden er altafgørende i disse sager.

Herudover kan ministerens afgørelser i henhold til § 13 indbringes for miljøankenævnet.

Endelig er det i stk. 3, foreslået, at det i bekendtgørelser kan bestemmes, at afgørelser truffet af fredningsstyrelsen eller miljøministeren i henhold til sådanne bekendtgørelser kan påklages til miljøankenævnet. Denne bestemmelse vil bl. a. kunne blive bragt i anvendelse ved bekendtgørelser, der udstedes i medfør af § 7, stk. 5.

Inden en sag kan påklages til miljøankenævnet, skal den øvrige administrative klageadgang være udtømt.

Til § 30.

Kredsen af klageberettigede til miljøankenævnet er ikke helt identisk med den afgrænsning, der gælder for klage til fredningsstyrelsen, jfr. ovenfor til § 12.

Reglen i stk. 3, indebærer, at amtsrådet, hovedstadsrådet eller kommunalbestyrelsen, men ikke andre myndigheder, kan indbringe fredningsstyrel-

161. Fremsatte lovforslag (undt. finans- og tillægsbev. lovforslag).

sens eller ministerens afgørelser for miljøankenævnet.

Klagefristen ved indbringelse for miljøankenævnet er den samme som klagefristen i § 12, stk. 3. Klagefristen regnes fra den dag, fredningsstyrelsens eller ministerens afgørelse er meddelt den pågældende.

Til § 31.

Bestemmelsen er udformet i overensstemmelse med miljøministeriets nyere lovgivning.

Administrationen af råstofloven agtes henlagt til fredningsstyrelsen.

Til § 32.

Efter den gældende råstoflovs § 11, nr. 5, og kontinentalsokkelovens § 2, stk. 4, nr. 8, kan tilladelser til optagning af sømaterialer betinges af, at tilladelsens indehaver betaler en afgift til det offentlige i forbindelse med optagningsvirksomheden. Det fremgår af lovens motiver, at provenuet af en eventuel afgift skal anvendes til dækning af udgifterne ved kortlægning af havbundens råstoffer.

Som nævnt i bemærkningerne til § 20 kan tilladelser i dag endvidere betinges af, at tilladelsesindehaveren betaler det offentlige udgifter til tilsynet.

De berørte erhverv har ved flere lejligheder udtalt sig imod tanken om afgifter, og det samme gælder sømændenes forbund og entreprenørforeningen. Foreningen af danske Ral- og Sandsugere har pegt på, at optagning af sømaterialer er til nytte ikke alene for erhvervet, men for samfundet som helhed, hvorfor de finder, at kortlægningen burde finansieres på anden måde. Endvidere har foreningen anført, at afgiftsbetaling vil belaste erhvervet hårdt og medføre yderligere nedgang i branchen, ligesom en afgift vil forringe erhvervets muligheder for at konkurrere med importerede knuste klippematerialer.

For at tilvejebringe ensartede regler for land- og sømaterialer foreslås tilvejebragt hjemmel for opkrævning af afgifter af alle råstoffer, hvadenten de indvindes på land, til søs eller importeres.

Et eventuelt afgiftssystem vil forudsætte en analyse af råstofforbruget med henblik på afgørelse af, om der skal ske en differentiering af udgifterne og i givet fald af, hvilke afgifter der skal opkræves af de forskellige materialer.

Et led i problemstillingen er, at omkring halvdelen af råstofforbruget ligger i den offentlige bygge- og anlægssektor, og at der vil være store administrative problemer og omkostninger forbundet med etableringen af et afgiftssystem.

Afgiftshjemlen påtænkes derfor først uddyttet

efter en nøjere vurdering af de nævnte forhold og efter forudgående drøftelser med de berørte erhverv.

Under forhandlinger med industrirådet har miljøministeren givet tilsagn om, at der med det nuværende prisniveau for de af loven omfattede råstoffer ikke vil blive opkrævet afgiftsbeløb på over 10 mill. kr. pr. år.

Stk. 1, giver miljøministeren mulighed for at fastsætte bestemmelser om afgiftsbetaling af råstoffer, der er indvundet på dansk territorium, hvadenten det er land- eller sømaterialer. Af stk. 2, fremgår, at hvis der træffes beslutning om betaling af afgift på indvundne råstoffer i medfør af stk. 1, så skal der pålægges tilsvarende importerede råstoffer en afgift af samme størrelse.

Af bestemmelsen fremgår endvidere, at indkomne afgifter skal anvendes til at dække særlige udgifter ved lovens administration. Afgifterne vil således i givet fald komme erhvervene til gode.

Afgifterne vil bl. a. kunne anvendes til betaling af udgifterne ved råstofplanlægningen samt til efterbehandling og tilsyn.

Til § 33.

Bestemmelsen er ny og supplerer § 36, hvorefter det er forbundet med strafansvar at indvinde råstoffer uden tilladelse efter § 7 eller uden adkomst efter 1972-lovens § 5, stk. 1. Den giver amtsrådene, henholdsvis hovedstadsrådet, hjemmel til administrativt at kræve en egentlig retablering. Hvor et påbud herom ikke følges, giver stk. 2, som bygge-lovens § 17, hjemmel til tvangsbøder efter dom. Hvis retableringen derefter ikke udføres, kan amtsrådet, henholdsvis hovedstadsrådet, lade arbejdet udføre på ejerens og brugerens bekostning, jfr. stk. 3.

Til § 34.

Bestemmelsen, der vedrører en krævet efterbehandling og indholdsmæssigt svarer til bestemmelsen i § 33, er ny. Det har hidtil været medtaget som et vilkår i tilladelser efter 1972-lovens § 4, at amtsrådet kan udføre en efterbehandling på en ejers eller brugers regning, såfremt en påbudt efterbehandling ikke blev udført inden for en fastsat

frist. Fra erhvervenes side, har det imidlertid været anført, at der er knyttet så betydelige økonomiske interesser til en efterbehandlings udførelse, at en domstolskontrol er rimelig i de nævnte tilfælde.

Til kapitel 6.

TH § 35.

Bestemmelsen, der er ny, svarer til lignende bestemmelser i andre love.

TH § 36.

Bestemmelsen svarer til straffebestemmelserne i de gældende love.

TH § 37.

Relationerne til anden lovgivning er omtalt i de almindelige bemærkninger, hvortil der henvises.

Efter stk. 2, nr. 1, sidste punktum, forbliver 1972-lovens § 5, stk. 3 og 4, i kraft indtil udløbet af de i § 22, stk. 2, omhandlede perioder. Amtsrådene vil således fortsat kunne stille betingelser om bl. a. efterbehandling af anmeldte arealer, ligesom forbud mod fortsat indvinding vil kunne nedlægges af miljøministeren, som hovedregel mod erstatning fastsat af de i §§ 57 og 58 i lov om offentlige veje omhandlede taksationsmyndigheder.

Amtsrådene har hidtil i anmeldelsessager stillet krav om efterbehandling af de arealer, som efter lovforslagets fremsættelse den 9. oktober 1972 er indtaget til råstofindvinding. Enkelte amtsråd har dog valgt en senere skæringsdato. Der er ligeledes krævet sikkerhedsstillelse for opfyldelsen af de stillede vilkår. Det har betydet, at der i praksis stort set gælder samme vilkår for gammel og ny indvinding, hvorved bl. a. konkurrenceforvridning virksomhederne imellem er undgået.

Der er derimod bl. a. af finansielle grunde endnu ikke nedlagt forbud efter 1972-lovens § 5, stk. 3, imod igangværende eller planlagt indvinding efter § 5, stk. 1, nr. 1-3. I visse tilfælde er gravning derimod forhindret med hjemmel i andre love, såsom vejloven, naturfredningsloven og miljøbeskyttelsesloven.

Betænkning over forslag til lov om råstoffer.

(Afgivet af udvalget om fysisk planlægning den 12. maj 1977).

Udvalget har behandlet lovforslaget i en række møder og har herunder haft samråd med miljøministeren, som tillige skriftligt har besvaret spørgsmål fra udvalget.

En række af udvalgets spørgsmål og ministerens besvarelse heraf er optrykt som bilag til betænkningen tillige med ministerens kommentarer til nogle henvendelser til udvalget.

Desuden har det skriftlige materiale, der forelå vedrørende udvalgsbehandlingen af det tilsvarende lovforslag i 1. samling, været inddraget i udvalgets behandling af lovforslaget.

Udvalget har modtaget skriftlig og/eller mundtlig henvendelse fra

Amtsrådsforeningen i Danmark,
Carl Nielsen A/S,
Danmarks Naturfredningsforening,
Foreningen af danske Ral- og Sandsugere,
Hasle Klinker- & Chamottestensfabrik
A/S,
Kommunernes Landsforening og
Lok-Test Aps.

Under udvalgets drøftelser har der været betænkelighed ved lovforslagets § 7, stk. 3, hvorefter enhver ikke-erhvervsomæssig indvinding skal anmeldes til amtsrådet. Det har under udvalgsbehandlingen været påpeget, at der ikke er behov derfor i tilfælde, hvor indvindingen er af ringe omfang. Ministeren har erklæret sig enig heri og stillet nedenstående ændringsforslag nr. 1, hvorved det er blevet præciseret, at kun indvinding af ikke ringe omfang skal anmeldes til amtsrådet.

Efter drøftelser i udvalget vedrørende lovforslagets §§ 17 og 18 om eneretsbevillinger har miljøministeren stillet ændringsforslag nr. 2 til § 37, hvorefter tidspunktet for ikrafttrædelsen af §§ 17 og 18 fastsættes ved særlig lov. Baggrunden herfor er, at indførelse af en eneretsordning kan have så stor indvirkning på det eksisterende ral- og sandsugererhverv, at folketinget, når en eneretsordning bliver aktuel, bør have lejlighed til at tage stilling til spørgsmålet.

Ministeren har endvidere oplyst over for udvalget, at en eneretsordning ikke vil blive aktuel, før kortlægning af råstofforekomsterne på havbunden er afsluttet.

Under udvalgets drøftelse af lovforslagets § 32 har det været fremført, at det ikke ville være rimeligt, om småvirksomheder skulle kunne pålægges afgifter af råstofindvinding. Ministeren har på denne baggrund givet udvalget tilsagn om, at mindre virksomheder, der ikke er momspligtige ifølge § 4 i lov om almindelig omsætningsafgift, ikke vil blive omfattet af en eventuel afgiftsordning.

Ministeren har over for udvalget nærmere redegjort for råstofindvindingsplanlægningens relationer til regionplanlægningen. Det fremgår af ministerens redegørelse, at indvindingsplanlægningen først skal igangsættes på et tidspunkt, hvor de første regionplaner er udarbejdet og formentlig godkendt. Det må forudses, at det løbende regionplanarbejde efter regionplanernes godkendelse vil kræve færre personaleressourcer, end der har været sat ind i perioden, indtil regionplanerne er godkendt. Det er på denne

baggrund ministerens opfattelse, at amtskommunerne ikke pludselig vil blive stillet over for store nye personaleudgifter som følge af vedtagelsen af forslaget til lov om råstoffer.

Udvalget har fra ministeren modtaget tilsagn om, at ministeriet ved udarbejdelsen af de nærmere retningslinjer for råstofplanlægningen og råstforkortlægnings fase 2 vil være opmærksom på, bl.a. ved fastsættelsen af eventuelle tidsfrister for råstofplanlægningen, at man ikke unødigt belaster amtskommunerne med krav om personaleforøgelse. Retningslinjerne vil blive fastlagt i samarbejde med bl.a. Amtsrådsforeningen.

Et flertal (socialdemokratiets, fremskridtspartiets, venstres, det konservative folkepartis, centrum-demokraternes og socialistisk folkepartis medlemmer af udvalget) har fundet det afgørende, at lovforslaget i princippet viderefører bemyndigelserne i den hidtidige råstoflov fra 1972, dog bortset fra bestemmelserne om bl.a. råstofplanlægning og råstofhusholdning. Flertallet har endvidere lagt vægt på, at eventuelle afgifter i henhold til lovforslagets § 32 alene anvendes til dækning af udgifter ved lovens administration — bl.a. udgifterne ved råstofplanlægningen — og at afgifterne i øvrigt afpasses, således at konkurrenceforvridning undgås.

Flertallet indstiller herefter lovforslaget til vedtagelse med de af miljøministeren stillede ændringsforslag.

Et mindretal inden for flertallet (fremskridtspartiets medlemmer af udvalget) ønsker at udtale, at det er med tilfredshed, mindretallet konstaterer, at de betænkeligheder vedrørende §§ 17 og 18, som mindretallet gjorde gældende ved 1. behandlingen, er taget til følge, således at disse paragrafer kun kan træde i kraft ved særlig lov.

Mindretallet er af den opfattelse, at vedtagelse af loven ikke kan motivere amtskommuner og hovedstadsråd til at forsøge personaletallet. Amtskommunerne og hovedstadsrådet er for tiden i gang med en omfattende planlægning, bl.a. vedrørende vandforsyning, regionplanlægning, recipientkvalitetsplanlægning og affaldsplanlægning.

Denne planlægning vil i det væsentlige være afviklet, inden råstofplanlægningen påbegyndes i større omfang.

På grund af forskydningen i planlægningsarbejdet kan der derfor på ingen måde være tale om, at råstofplanlægningen kan begrunde en nettoforøgelse af amtskommunernes og hovedstadsrådets personaleforbrug.

Mindretallet er betænkelig ved den bureaukratiske godkendelses- og tilsynsordning, der er indeholdt i lovforslaget.

Mindretallet har imidlertid skønnet, at de samfundsmæssige fordele, som lovforslaget indebærer, er af et sådant omfang, at mindretallet kan indstille lovforslaget til vedtagelse.

Et mindretal (kristeligt folkepartis medlem af udvalget) vil undlade at stemme ved lovforslagets 3. behandling.

Mindretallet mener, at det er nødvendigt at kortlægge de i Danmark forekommende råstoffer. Mindretallet mener endvidere, at en hensigtsmæssig udnyttelse ud fra miljømæssige betragtninger er ønskelig, men finder ikke, at ressourcemæssige hensyn berettiger til en restriktiv lovgivning.

Da de af ministeren stillede ændringsforslag imødekommer visse af mindretallets synspunkter, vil mindretallet stemme for disse ved 2. behandlingen.

Et andet mindretal (venstresocialisternes medlem af udvalget) vil redegøre for sin stilling ved lovforslagets 2. behandling.

Ændringsforslag.

Af miljøministeren, tiltrådt af et flertal (udvalget med undtagelse af Waldorff (VS)):

Til § 7.

1) I stk. 3, 1. pkt., indsættes efter „ikke-erhvervsmæssig indvinding“: „af ikke ringe omfang“.

Til § 37.

2) I stk. 1 indsættes som nyt 2. punktum: „Tidspunktet for ikrafttrædelsen af §§ 17 og 18 fastsættes ved lov.“

Bemærkninger.

Til nr. 1.

Ændringen tilsigter at klargøre, at det alene er mere betydelige ikke-erhvervs-mæssige indvindinger, der skal anmeldes til amterådet. De kontrolhensyn, der er begrundelsen for anmeldelsespligten, foreligger ikke i disse situationer. Ikke-erhvervs-

mæssige indvindinger, der er undtaget for anmeldelsespligten, vil f.eks. være indvindinger af så ringe omfang, at de ikke efterlader varige spor i landskabet.

Til nr. 2.

Der henvises til bemærkningerne foran i betænkningen.

Svend Andersen (Bornh.s a.) (S). Helle Degn (S). Jørgen Frederiksen (S).

Auken (S), Marinus Sørensen (S). Westh (S). Brøndlund Nielsen (V).
formand.

Aksel Pedersen (V). Groue (KF). Bollmann (OD). Arne Bjerregaard (K&F).

Thorndahl (FP). Askjær Jørgensen (FP). Tang Sørensen (FP).
næstformand.

Alfred Andersen (SF). Waldorff (VS).

Partierne DKP, RV og DR var ikke repræsenteret ved medlemmer i udvalget. Erik Holst (S) var ved betænkningens afgivelse udtrådt af udvalget på grund af orlov.

Bilag 1.

Skriftlige spørgsmål fra udvalget og miljøministerens svar herpå.

*Spørgsmål:**Ad § 5, stk. 2.*

„Hvorledes sikres den nødvendige planlægning, og giver bestemmelsen muligheder for at lade resultatet af planlægningen indarbejdes?“

Svar:

Efter forslaget § 5, stk. 2, skal amtsrådene og hovedstadsrådet udarbejde planer for råstofindvindingen i jorden, d.v.s. planer for, fra hvilke ejendomme råstofindvindingen skal foregå inden for en given periode. Planerne udarbejdes ud fra prognoser for det kommende forbrug sammenholdt med kendskabet til ressourcerne art, omfang og beliggenhed. Råstofplanlægningen er i relation til regionplanlægningen en sektorplanlægning. Efter regionplanlovene skal en regionplan indeholde retningslinier for bl.a. anvendelsen af arealer til udnyttelse af sten, grus og andre naturforekomster i jorden. Efter lovforslaget er amtskommunerne imidlertid først forpligtet til at planlægge råstofindvindingen, når en råstofkortlægning er foretaget, d.v.s. først i 1980'erne. På det tidspunkt er de første regionplaner udarbejdet og formentlig godkendt.

Med henblik på den første regionplan har fredningsstyrelsen sammen med bl.a. planstyrelsen udarbejdet nogle retningslinjer for en foreløbig planlægning af råstofindvindingen. Retningslinjerne vil indgå i fredningsstyrelsens vejledning om råstofkortlægning, som vil blive udsendt først i 1977. Fotokopi af det pågældende afsnit vedlægges til orientering*).

Grundlaget for denne første indvindingsplanlægning er forskelligt i de enkelte amtskommuner og ingen steder tilstrækkeligt

til en planlægning over en længere periode. Først når der foreligger et nærmere kendskab til ressourceforholdene, vil det være muligt at vurdere interessen i råstofudnyttelse over for andre samfundsinteresser, og først da vil det være muligt at udarbejde detaljerede indvindingsplaner for de enkelte indvindingssteder.

Sådanne indvindingsplaner må ikke stride mod en godkendt regionplan, men skal danne grundlag for regionplanmyndighedens afvejning af sektorinteresserne. Dette kan medføre ændringer i regionplanen, f.eks. i form af et tillæg til denne.

Miljøministeren kan i øvrigt benytte lands- og regionplanlovens § 4, hvis han som led i landsplanlægningen ønsker, at nærmere angivne forudsætninger for råstofplanlægningen skal være bindende for regionplanlægningen.

*Spørgsmål:**Ad § 5, stk. 1.*

„Udvalget anmoder om en nærmere redegørelse for samspillet mellem offentliggørelser af planer ifølge den øvrige planlovgivning og offentliggørelse af de i stk. 4 nævnte planer for landets råstofforsyning.“

Svar:

Lovforslaget indeholder bestemmelser om to plantyper, nemlig *indvindingsplanlægning* (for henholdsvis sø og land), § 5, stk. 1 og stk. 2, og *forsyningsplanlægning* (landsplanlægning for sø- og landmaterialers fordeling på brugerne), § 5, stk. 4.

Råstofindvindingsplanlægningen efter § 5, stk. 2, er en arealanvendelsesplanlægning, som skal indgå i den sammenfattende fysiske planlægning, jfr. besvarelsen af spørgsmål 10.

*) Ikke optrykt i bilagsmaterialet.

Råstofforsyningsplanlægningen efter § 5, stk. 4, går derimod videre end til arealanvendelsen, idet den også ser på brugersiden og omhandler både sø- og landmaterialer samt importerede råstoffer. Indvindingsplanlægningen må bringes i overensstemmelse med den overordnede forsyningsplanlægning.

Den planlovgivning, som indeholder regler om offentliggørelse af planer, er først og fremmest lov om lands- og regionplanlægning og lov om kommuneplanlægning. Indvindingsplanerne vil indgå i disse planer og således blive offentliggjort efter de procedurer, som er fastsat i medfør af regionplanloven og kommuneplanloven på linje med andre sektorerens bidrag. Råstofforslaget indeholder derfor ingen selvstændige bestemmelser om offentliggørelse af planerne og er på dette punkt på linje med f.eks. miljøbeskyttelseslovens bestemmelser om planlægning af placeringen af særlig forurenende virksomhed, jfr. miljøbeskyttelseslovens §§ 61 og 62.

Der vil med hjemmel i forslaget § 5, stk. 6, kunne fastsættes særlige regler om offentliggørelse af amtskommunernes forslag til indvindingsplaner efter § 5, stk. 2, ligesom der kan fastsættes andre procedureforskrifter. Eventuelle regler vil blive udarbejdet i samarbejde med bl.a. Amtsrådsforeningen, hovedstadsrådet, kommunernes landsforening og erhvervsorganisationerne.

Spørgsmål:

„Kan man give et eksempel på, hvordan regler om råstofforholdning kan tænkes udformet med hensyn til et givet råstof, og kan man beskrive proceduren for reglernes tilvejebringelse?“

Svar:

Regler om råstofforholdning kan som nævnt i besvarelsen af spørgsmål 18 (L 119) tænkes udarbejdet med forskellig detaljeringsgrad. Reglerne kan udformes efter det behov, der aktuelt opstår for deres anvendelse. På den ene side kan miljøministeren nøjes med at foreskrive, hvor store mængder af et råstof der må anvendes i henholdsvis bygge- og anlægssektoren, på den anden side kan han fastsætte regler om, at en bestemt slags grus ikke må anvendes til visse formål.

32 Udvalgenes betænkninger m. m.

Blandt andet på grundlag af miljøministeriets hidtidige erfaringer med administrationen af råstofflovgivningen er nedenfor anført nogle eksempler, der belyser indholdet og karakteren af de regler, der vil kunne fastsættes i henhold til § 6.

I forbindelse med den påtænkte opfyldning i Køge Bugt til Køge Bugt Strandpark har fredningsstyrelsen foretaget en regulering af anvendelsen af indvundne sandmaterialer af hensyn til hovedstadsområdet forsyning med råstoffer. Reguleringen betyder, at sandforekomsterne i den sydlige del af bugten, der er særlig egnede til betonstøbning, ikke må anvendes til opfyldningen, hvor mindre kvalificerede materialer lige så godt kan anvendes. Ved indvinding af forekomster på søterritoriet kan en sådan regulering ske allerede i dag, idet forekomsterne er statseje. Ordningen er etableret efter forhandling med kystinspektoratet, DGU og brancheorganisationerne.

Fredningsstyrelsen har endvidere som nævnt i besvarelsen af spørgsmål 56 (L 119) efter den gældende råstofflov bestemt, at stenene i Grønsund, som for en stor dels vedkommende er sortflint, kun må optages til anvendelse i flintvirksomhederne A/S Daneflint og A/S Flexovit til anvendelse til bl.a. sandpapir og som kalcineret flint til vejmaterialer. Virksomheder, som tidligere anvendte Grønsund-ral til formål, hvor flinten ikke er nødvendig, er henviset til andre sugelpladser på søterritoriet og kontinentalsoklen. Ordningen har været drøftet med kystinspektoratet og brancheorganisationerne.

Inden for vejsektoren ville en regel for et par år siden kunne have gået ud på, at det grusbesparende tværsnit — jfr. besvarelsen af spørgsmål 1 (L 119) — skulle anvendes ved alle fremtidige motorvejsbyggerier. En sådan regel ville kunne udstedes af ministeren for offentlige arbejder til opfyldelse af f.eks. en af miljøministeriet fastsat gruskvota til statens vejbyggerier. Fastsættelsen af en sådan regel ville bl.a. forudsætte forsøg udført af de enkelte motorvejskontor og Statens Vejlaboratorium samt forhandlinger mellem de 2 ministerier.

I byggesektoren vil regler om materialoanvendelsen kunne gives i bygningsreglementet. Reglerne vil f.eks. kunne gå ud på, at visse materialer ikke må benyttes til be-

stente formål kombineret med angivelse af andre materialer, der kan benyttes, og som opfylder reglementets funktionskrav.

Som nævnt i besvarelsen af spørgsmål 18 (L 119) er det forudsat, at miljøministeren fastsætter de overordnede retningslinier for et råstofs anvendelse, medens de detaljerede regler udarbejdes af boligministeren og ministeren for offentlige arbejder inden for hver deres område. Regler om råstofholdning vil derfor blive fastsat i et samarbejde mellem bl.a. miljøministeriet, ministeriet for offentlige arbejder og boligministeriet med tilknyttede styrelser og institutioner, forskningsinstitutioner samt repræsentanter for brugerne af råstofferne.

Spørgsmål:

Ad § 6.

„Kan man forestille sig, at ministeren med hjemmel i § 6 kan foreskrive, at de materialer, der skal anvendes, skal være udenlandske?“

Svar:

Den i § 6 foreslåede bemyndigelse for ministeren til at fastsætte regler om råstoffernes anvendelse er ifølge lovtæksten ikke begrænset til at finde anvendelse på indenlandske råstoffer.

Som nævnt i bemærkningerne til § 6 vil de regler, miljøministeren måtte fastsætte i medfør af § 6, blive fastsat på baggrund af den indenlandske ressourcesituation og dermed normalt rette sig mod indenlandske råstoffer. Af besvarelsen af spørgsmål 82 (L 119) fremgår endvidere, at de regler, der måtte blive fastsat, vil have karakter af overordnede retningslinier for et råstofs anvendelse. Reglerne vil således typisk indeholde en kvotaordning for et råstofs anvendelse eller bestemme, at et råstof ikke må anvendes til bestemte formål.

Der vil formentlig ikke i medfør af § 6 blive foreskrevet anvendelsen af bestemte råstoffer til bestemte formål, og der vil ikke blive givet regler om, at et bestemt udenlandsk materiale skal anvendes. Der er i øvrigt her tale om en regulering, der bør finde sted inden for rammene af den speciallovgivning, der regulerer bygge- og anlægsvirksomheder.

Det kan dog ikke udelukkes, at fastsættelsen af f.eks. en kvotaordning for et indon-

landsk råstofs anvendelse indirekte vil kunne påvirke efterspørgslen på importerede råstoffer, f.eks. hvor et importeret råstof er det eneste alternativ til et dansk råstof.

Spørgsmål:

Ad § 7, stk. 3.

„Udvalget anmoder om at få eksempler på, hvad man forestiller sig ved „ikke-erhvervsmæssig indvinding.““

Svar:

Forslagets § 7, stk. 3, afløser 1972-lovens § 5, stk. 1, nr. 4, hvorefter råstofindvinding i begrænset omfang til eget brug ikke kræver tilladelse. Som nævnt i bemærkningerne er ændringen af teksten alene af redaktionel karakter. Landbrugslovens § 7, stk. 2, nr. 2, indeholder en tilsvarende bestemmelse.

En lovlig ikke-erhvervsmæssig indvinding kan f.eks. bestå i, at ejeren af en ejendom til brug for private bygnings- og vejarbejder på samme ejendom indvinder de nødvendige råstoffer. Det tilladelige omfang af en sådan indvinding afhænger af, hvilket behov ejeren kan sandsynliggøre. Behovet vil bl.a. kunne variere med ejendommens størrelse. Ejeren af en ejendom kan ligelædes tillade andre, f.eks. en nabo, vederlagsfrit at afhente den mængde materialer, som den pågældende har behov for til privat brug på sin ejendom.

Fredningsstyrelsen har fortolket bestemmelsen i 1972-loven således, at enhver indvinding af råstoffer med salg for øje kræver tilladelse. Det fremgår af bemærkningerne til forslaget til 1972-loven, at kommuner ikke uden tilladelse kan hente materiale til anlæg eller vedligeholdelse af offentlige veje.

Spørgsmål:

„Er det efter ministerens opfattelse muligt i videre omfang at præcisere de bemyndigelser, ministeren får ifølge lovforslaget, og eventuelt også at begrænse omfanget af bemyndigelserne?“

Svar:

Lovforslaget indeholder en række bemyndigelser for miljøministeren til at fastsætte regler om en række forhold i forbindelse med lovens administration eller til at træffe forskellige konkrete beslutninger.

Om baggrunden for de enkelte bemyndigelsesbestemmelser kan jeg som udgangspunkt

henvise til bemærkningerne. Generelt kan jeg imidlertid oplyse, at begrundelsen for, at der i lovforslaget er foreslået en bemyndigelsesbestemmelse og ikke en mere konkretiseret lovbestemmelse har været, at det vil være vanskeligt på nuværende tidspunkt at fastsætte endelige regler inden for de pågældende områder. De i lovforslaget indeholdte bemyndigelsesbestemmelser giver bl.a. hjemmel til at fastsætte administrations- eller procedureregler med en detaljeringsgrad, der ikke er egnet til at indgå i lovtæksten, eller som først kan fastsættes eller skal revideres løbende under hensyn til indhentede administrative erfaringer og efter forhandling med en række myndigheder og organisationer, jfr. f.eks. § 5, stk. 3 og 4, og § 7, stk. 5 og 6. Dernæst indeholder lovforslaget en række bemyndigelsesbestemmelser, der ifølge sagens natur først kan udfyldes på længere sigt, jfr. eksempelvis § 6.

Det er derfor min opfattelse, at det ikke på nuværende tidspunkt vil være hensigtsmæssigt at fastsætte detaljerede regler på de pågældende områder, forinden det fornødne erfaringsmateriale foreligger.

Jeg skal i denne forbindelse fremhæve hensynet til, at lovens administration tilrettelægges så smidigt som muligt i overensstemmelse med lovens formålsbestemmelser og inden for lovens rammer.

Spørgsmål:

Ad § 11.

„Finder ministeren det rimeligt, at man indfører en regel om, at man tilskriver samtlige interesserede og ikke blot foretager en offentlig annoncering?“

Svar:

I henhold til lovforslagets § 11 skal amtsrådets henholdsvis hovedstadsrådets afgørelser i sager om tilladelse til indvinding af råstoffer på landjorden meddeles skriftligt til ansøgeren, til de myndigheder, der har været inddraget i sagens behandling samt til privatpersoner, der må antages at have en væsentlig, individuel interesse i afgørelsen. Underretning til de nævnte privatpersoner kan ifølge lovforslaget eventuelt finde sted ved offentlig annoncering.

Lovforslagets hovedregel er således, at der skal gives skriftlig meddelelse til de pri-

vatpersoner, der må antages at have en væsentlig, individuel interesse i en sags udfald. Da det imidlertid i visse særligt indgribende sager kan være vanskeligt på forhånd at afgrænse denne kreds, er der i loven åbnet mulighed for, at den pågældende myndighed kan opfylde sin underretelsespligt ifølge loven ved en offentlig annoncering.

En regel, hvorefter afgørelser kun skal offentlig annonceres, vil efter min opfattelse være mindre rimelig over for personer med en væsentlig, individuel interesse i udfaldet af en sag. Hertil kommer, at en offentlig annoncering er forbundet med store udgifter for amtskommunerne.

Spørgsmål:

Ad § 12, stk. 1, nr. 3.

„Dækker udtrykket „væsentlig individuel interesse“ også de mennesker, der generes af en eventuel tung kørsel som følge af en tilladelse til en råstofindvinding?“

Svar:

Spørgsmålet har nær tilknytning til spørgsmål 48, idet den kreds af privatpersoner, der er klageberettiget, afgrænses på samme måde som de personer, der skal have underretning om trufne afgørelser, nemlig privatpersoner, der må antages at have en væsentlig, individuel interesse i sagen.

Såfremt driften af en forurenende virksomhed, herunder råstofindvinding, medfører en intensiv transport af råstoffer eller materialer til og fra virksomheden, bør de ulemper, som transporten kan påføre omgivelserne, som anført i miljøministeriets cirkulære nr. 108 af 15. maj 1974 om godkendelse af særlig forurenende virksomhed, indgå i myndighedernes overvejelser af, om virksomhedens etablering med den givne lokalisering og øvrige vilkår kan godkendes.

Det er nævnt i forslaget til lov om råstoffer, at myndighederne ved lovens administration skal varetage også hensynet til miljøbeskyttelse. Myndighederne vil på samme måde som ved behandlingen af en ansøgning om godkendelse efter miljøbeskyttelseslovens kapitel 5 skulle tage hensyn til de transportmæssige ulemper, som kan opstå i tilknytning til råstofindvindingen.

I konsekvens heraf kan der være tilfælde,

hvor en person er således bosiddende i forhold til en adgangsvej til en grusgrav, at han føler sig truet af miljømæssige ulemper, der hidrører fra transporten, og at han derfor kan opfylde lovens betingelser for klageberettigelse. Spørgsmålet om klageberettigelse må naturligvis her som i andre tilfælde afgøres af klageinstansen på baggrund af en vurdering af forholdene i det konkrete tilfælde. Der eksisterer ingen praksis fra administrationen af miljøbeskyttelsesloven.

Spørgsmål:
Ad § 17.

„Hvorfor vil eneretstilladelser kun kunne gives til en virksomhed, der drives som aktieselskab eller som anpartsselskab eller tilsvarende?“

Svar:

Som nævnt i besvarelsen af spørgsmål 59 (L 119) skyldes forslaget om, at en enekoncession kun kan gives til virksomheder, der drives som aktieselskaber, anpartsselskaber eller tilsvarende, at kun disse virksomhedsformer er således lovreguleret, at der vil kunne sikres det offentlige det særlige indseende med virksomhedernes udøvelse, som vil være påkrævet i det tilfælde, hvor der udstedes eneretstilladelser. Bestemmelse om, at eneretskoncession kun kan gives til aktieselskaber, anpartsselskaber eller tilsvarende virksomheder, findes endvidere i kontinentalsokkeloven, jfr. § 2, stk. 4.

Det er min opfattelse, at kravet om, at selskaber skal være organiseret som aktieselskab eller anpartsselskab, i praksis ikke vil udelukke nogle virksomheder, der i dag indvinder på søterritoriet, fra at fortsætte en optagning.

De fleste af de virksomheder, der i dag har tilladelse til optagning af materialer på søterritoriet er organiserede som aktieselskaber eller anpartsselskaber, mens kun en mindre del ejes af en enkelt person eller er organiseret på en måde, der ikke er omfattet af bestemmelsen i § 17. De sidstnævnte virksomheder er for de flestes vedkommende beskæftiget med optagning af store sten (søsten) til brug for havnearbejder og andre anlægsarbejder på søterritoriet. Som det fremgår af besvarelsen af spørgsmål 56 (L 119), er det ikke hensigten, at indvinding

af søsten til brug for anlægsarbejder vil blive omfattet af en eneretsordning.

Jeg kan endvidere henvide til besvarelsen af spørgsmål 56 (L 119), hvoraf det fremgår, at det vil blive tilstræbt, såfremt der skulle blive tale om en eneretsordning for f.eks. grus omfattende hele havområdet, at alle virksomheder, der har haft tilladelse til optagning af sømaterialer, får adgang til at deltage i det eller de selskaber, som får eneretstilladelse.

Spørgsmål:
Ad § 17.

„Hvad er grunden til disse restriktive bestemmelser, først kun eneretstilladelse og dernæst prisdiktat over for eneretsindehaveren?“

Spørgsmål:

„Finder ministeren, at de i § 17 anførte punkter svarer til, hvad man normalt i Danmark finder rimeligt som betingelse for erhvervsudøvelse?“

Svar:

Som der nærmere er redegjort for i besvarelsen af spørgsmål 56 (L 119) samt i kommentarerne til skrivelsen af 16. december 1976 fra Foreningen af danske Ral- og Sandsugere til udvalget (L 119, bilag 7), er hjemmelen til at meddele eneretstilladelse medtaget i lovforslaget, fordi en sådan ordning vil kunne være et hensigtsmæssigt styringsmiddel, der vil kunne sikre statens indseende med råstofindvindingen fra havbunden, som jo er statseje. Det er endvidere min opfattelse, at en eneretsordning på længere sigt vil kunne blive til fordel for erhvervet, idet den bl.a. vil kunne åbne mulighed for rationalisering og øget konkurrenceevne i forhold til bl.a. udenlandske virksomheder. Jeg kan i den forbindelse henvide til, at Industrirådet ikke har haft indvendinger mod bestemmelsen.

Hvis der gennemføres en eneretsordning for optagning af sømaterialer, vil det imidlertid være nødvendigt at give det offentlige indsigt i og indflydelse på eneretskoncessionens udøvelse. Eksempelvis bør det sikres, at salgspriserne bliver rimelige og ensartede til forskellige aftagere. De i § 17, stk. 2, nr. 1-4, nævnte vilkår, som kan stil-

les i en eneretstilladelse, giver det offentlige denne indsigt og indflydelse med et enekoncessioneret selskabs virksomhed.

I besvarelsen af spørgsmål 39 (L 119) samt i bemærkningerne til § 17 er der redegjort nærmere for de enkelte vilkår, der er nævnt i § 17, stk. 2, nr. 1-4.

Spørgsmål:

Ad § 22, stk. 2.

„Udvalget udbeder sig nærmere begrundelse for de fastsatte lange frister i stk. 2.“

Svar:

De tidsfrister på henholdsvis 10 og 25 år, der er foreslået for afviklingen af de anmeldte rettigheder, er fastsat efter en afvejning af de private interesser i råstofudnyttelse over for det offentlige interesse i at kunne gennemføre en arealanvendelsesplanlægning. Fristen er fastsat under hensyntagen til det nuværende kendskab til råstofressourcernes omfang samt ud fra et skøn over afviklingens økonomiske konsekvenser for rettighedsindehaverne.

Tidsfristen på 10 år for sten, grus og sand har sammenhæng med, at disse råstoffer indvindes fra relativt begrænsede forekomster mange steder i landet, og at indvindingen oftest ikke kræver store investeringer. Hertil kommer, at de samlede ressourcer af disse råstoffer er begrænsede i forhold til brugen deraf. 10-års fristens udløb i 1988 vil formentlig være sammenfaldende med, at en egentlig råstofplanlægning er tilvejebragt.

Den længere tidsfrist for andre råstoffer er foreslået på baggrund af, at indvindingen foregår på et relativt begrænset antal steder og ofte i forbindelse med forædlingsindustrier, som kræver store investeringer. Samtidig er ressourcerne af f.eks. kalk, kridt og granit langt større end ressourcerne af f.eks. sten og grus. Det er ministeriets opfattelse, at den foreslåede afvikling over 25 år fra lovens ikrafttræden vil give de berørte erhvervsvirksomheder en rimelig frist til afskrivning af investeringer og til planlægning af virksomhedernes fremtid.

Kortere tidsfrister end de foreslåede vil formentlig i videre omfang kunne give anledning til berettigede erstatningskrav.

Spørgsmål:

Ad § 28, stk. 2.

„Er det rimeligt at få en bredere sammensætning af miljøankenævnet ved behandling af klagesager efter denne lov end den i § 28, stk. 2, foreslåede?“

Svar:

Efter de gældende regler om miljøankenævnet i miljøbeskyttelseslovens kapitel 12 består ankenævnet i dag af en formand, en eller flere stedfortrædere for denne og et antal beskikkede sagkyndige medlemmer.

De sagkyndige medlemmer beskikkes af miljøministeren efter indstilling fra:

- 1) Industrirådet samt Landbrugsrådet, De samvirkende danske Landboforeninger og Danske Husmandsforeninger i forening.
- 2) Miljøstyrelsen.

Ved oprettelsen af miljøankenævnet har man lagt vægt på, at nævnet er en uvildig sagkyndig myndighed.

Det forudsættes således, at de medlemmer, der beskikkes efter indstilling fra industriens og landbrugets organisationer, har særlig sagkundskab i erhvervsøkonomisk og produktionsteknisk henseende, medens de medlemmer, der beskikkes efter indstilling fra miljøstyrelsen, har særlig sagkundskab med hensyn til miljøteknik, økologi og andre lignende fagområder, herunder bl.a. spørgsmål vedrørende kommunernes og kommunernes aktiviteter på miljøbeskyttelsesområdet.

Ved afgørelser i de enkelte sager efter miljøbeskyttelsesloven deltager to eller fire af ankenævnets beskikkede medlemmer. Medlemmerne udpeges af formanden med lige mange fra de to ovenfor nævnte grupper.

I forslaget til lov om råstoffer foreslås det, at en række sager om indvinding af råstoffer på landjorden kan indbringes for det i miljøbeskyttelsesloven omhandlede miljøankenævn. For at få tilvejebragt den sagkundskab, der er behov for ved behandlingen af råstofsager, har man foreslået, at miljøankenævnet får en særlig sammensætning i disse sager.

Det foreslås således, at nævnets sagkyndige medlemmer beskikkes af miljøministeren efter indstilling fra:

- 1) Industrirådet.
- 2) Fredningsstyrelsen.

De sagkyndige medlemmer, der beskikkes efter indstilling fra Industrirådet, forudsættes at have særligt kendskab til erhvervs- og produktionsforhold inden for råstofbrancherne, og de medlemmer, der beskikkes efter indstilling fra fredningsstyrelsen, forudsættes at have særligt kendskab til miljøbeskyttelse, vandforsyning, naturbeskyttelse, landbrugsforhold m.v.

Ved miljøankenævnets behandling af råstofsager har ankenævnet alene behov for særlig sagkundskab med hensyn til erhvervs- og produktionsforholdene i råstofbrancherne. Der er således ikke, som i de sager, miljøankenævnet behandler efter miljøbeskyttelsesloven, behov for sagkundskab inden for andre erhvervsgræne. Dette er baggrunden for, at man ud over fredningsstyrelsen har foreslået, at alene Industrirådet skal indstille sagkyndige medlemmer. Ankenævnets behov for sagkundskab med hensyn til beskyttelse af naturressourcer (råstoffer, vand, god landbrugsjord, værdifulde landskaber m.v.) og miljøspørgsmål forudsættes tilgode- set af de medlemmer, der indstilles af fredningsstyrelsen.

Ifølge råstoflovsforslaget er det fundet tilstrækkeligt, at der, ligesom efter miljøbeskyttelsesloven, deltager to eller fire af de sagkyndige medlemmer ved afgørelser i de enkelte sager. Medlemmerne udpeges af formanden med lige mange fra de to grupper af medlemmer, som er beskikket efter indstilling fra henholdsvis Industrirådet og fredningsstyrelsen.

Ved de foreløbige overvejelser i forbindelse med den kommende revision af miljøbeskyttelsesloven, der skal finde sted i folketingsåret 1977-78, har man været inde på spørgsmålet om, hvorvidt miljøankenævnet bør have en bredere sammensætning. Det indgår i overvejelserne, om de sagkyndige medlemmer bør beskikkes efter indstilling fra:

- 1) Industrirådet samt Landbrugsrådet, De samvirkende danske Landboforeninger og Danske Husmandsforeninger i forening.
- 2) Fagbevægelsen.

- 3) Organisationer, der varetager miljø- og forbrugerinteresser.
- 4) Miljøstyrelsen.

Det vil formentlig indebære, at der som hovedregel bør deltage fire sagkyndige medlemmer, d.v.s. en fra hver af de fire ovennævnte grupper, ved ankenævnets afgørelser i de enkelte sager.

Man er imidlertid endnu kun ved det forberedende arbejde med hensyn til revisionen af miljøbeskyttelsesloven, og det er bl.a. tanken, at de ændringer, der i dag er under overvejelse, først skal forhandles med de berørte myndigheder, organisationer og interessegrupper, inden der tages stilling til eventuelle ændringsforslag.

En ændring af miljøankenævnets sammensætning — udover den, der er foreslået i råstoflovsforslaget — bør efter min opfattelse formentlig derfor afvente revisionen af miljøbeskyttelsesloven.

Såfremt det ved de kommende forhandlinger om miljøbeskyttelseslovens revision viser sig, at der er grundlag for at tage spørgsmålet op om en bredere sammensætning af miljøankenævnet, og såfremt folketinget er indstillet på at gennemføre en sådan ændring, vil der også da være mulighed for at overveje en anden sammensætning af ankenævnet efter råstofloven.

Spørgsmål:

Ad § 32, stk. 2.

„Efter hvilke kriterier forestiller man sig, at man vil fastlægge afgift på importerede råstoffer?“

Svar:

Afgifter på importerede råstoffer tænkes fastsat ud fra samme kriterier som afgifter på indenlandske råstoffer. Der er ikke taget stilling til, om eventuelle afgifter vil få form af mængdeafgift eller værdiafgift, om der skal ske en differentiering efter råstofart, hvordan opkrævningen skal ske m.v.

Som nævnt i bemærkningerne side 33 vil et eventuelt afgiftssystem forudsætte en nærmere analyse af råstofforbruget med henblik på afgørelse af, om der skal ske en differentiering af udgifterne, og i givet fald af, hvilke afgifter der skal opkræves af de forskellige materialer.

Et led i problemstillingen er, at omkring halvdelen af råstofforbruget ligger i den offentlige bygge- og anlægssektor, og at der vil være administrative problemer og omkostninger forbundet med etableringen af et afgiftssystem.

Afgiftshjemmelen påtænkes derfor først udnyttet efter en nøjere vurdering af de nævnte forhold og efter forudgående drøftelser med de berørte erhverv.

Bilag 2.

MILJØMINISTERIET

Den 25. marts 1977.

Miljøministerens kommentarer til skrivelse af 16. december 1976
fra Foreningen af danske Ral- og Sandsugere.

Foreningen af danske Ral- og Sandsugere har i skrivelse af 16. december 1976 henstillet til udvalget, at §§ 17 og 18 om meddelelse af eneretstilladelse til råstofindvinding på søterritoriet tages ud af lovforslaget, idet foreningen finder, at muligheden for at meddele eneretstilladelse vil betyde en trussel mod firmaernes eksistens og vil medføre en monopolisering af råstofindvindingen og indebære ophør af et helt erhverv som frit erhverv.

Det anføres endvidere i skrivelserne, at erfaringerne fra administrationen af den gældende råstoflov fra 1972 viser, at råstofindvinding fra havbunden på hensigtsmæssig og fyldestgørende måde kan styres via meddelelse af sugetilladelser uden eneret. Denne opfattelse finder foreningen bestyrket af, at den eksisterende hjemmel til at meddele eneretstilladelse på kontinentalsoklen fra 1972 ikke er blevet anvendt.

Foreningens henstilling om at udelade eneretsbestemmelserne af lovforslaget ser ud til at være begrundet i, at den er af den opfattelse, at der i givet fald kun vil blive meddelt én eneretstilladelse til ét firma til hele havområdet.

Som det fremgår af besvarelsen af spørgsmål 56 (L 119), giver lovforslagets § 17 mulighed for flere typer eneretstilladelser. En eneretstilladelse kan begrænses til en nærmere afgrænset del af søterritoriet eller til en enkelt råstofart. Eneretstilladelse vil endvidere kunne meddeles til flere koncessionshavere. En eneretsordning for f.eks. sten og grus omfattende hele havområdet vil også kunne tænkes, men det vil da i givet fald blive tilstræbt, at alle virksomheder, som har haft tilladelse til optagning af sømaterialer, får adgang til at deltage i det eller de selskaber, som får eneretstilladelse.

Det er ikke muligt at forudse, hvorledes rentabiliteten i de eksisterende virksomhe-

der vil blive i de kommende år, men det kan ikke udelukkes, at en sådan eneretsordning kunne blive til fordel for erhvervet og medføre stordriftsfordele, mulighed for rationaliseringer og øget konkurrenceevne i forhold til bl.a. udenlandske virksomheder.

Jeg kan ikke tilslutte mig foreningens synspunkt om, at styringsmulighederne er de samme ved sugetilladelser uden eneret og sugetilladelser med eneret. Indførelsen af en enekoncessionsordning vil være ensbetydende med en bedre styring af udnyttelsen af råstofressourcerne på havbunden.

Behovet for enekoncessionsordninger har på grund af det manglende kendskab til ressourcerne omfang hidtil været ringe. Optagning af sømaterialer har i konsekvens af den gældende praksis for meddelelse af tilladelser fundet sted som før vedtagelsen af råstofloven fra 1972, og en regulering af optagning af materialer har indskrænket sig til nogle få områder, nemlig Grønsvund, Enebærødde, Nivå Bugt og Køge Bugt, hvor reguleringen har bestået i forbud. Med hensyn til kontinentalsoklen har der gjort sig det særlige forhold gældende, at det er de samme ralsugere, som suger på kontinentalsoklen og på søterritoriet. Det har bl.a. af denne grund ikke været hensigtsmæssigt at give eneretstilladelse på kontinentalsoklen. Jeg kan i den forbindelse henvise til, at der i folketingsåret 1977-78 vil blive fremsat ændringsforslag til kontinentalsokkeloven, således at reglerne for optagning af sømaterialer på søterritoriet og kontinentalsoklen bliver identiske.

I takt med at kendskabet til råstofressourcerne øges og med, at planlægningen af råstofindvindingen og råstofforsyningen etableres, vil det imidlertid kunne blive nødvendigt at overveje andre former for regulering af materialeoptagningen end dem, man hidtil har anvendt.

GORRISSEN FEDERSPIEL KIERKEGAARD

HENRIK CHRISTRUP
AXEL KIERKEGAARD
JAN ERLUND
HERMAN FEDERSPIEL
ARNE BIERFREUND
JORN ANKER THOMSEN
HENRIK LIND
CARSTEN WALBY
JAN-ERIK SVENSSON
KLAUS VILSTRUP
NIELS HERRING
FINN MOLLER KRISTENSEN
ANNE BIRGITTE GAMMELJORD
SOREN BRUUN
LARS GRONGAARD
MICHAEL MEYER
ALEX LAURUP
MICHAEL STEEN JENSEN
PETER SJOGREEN

AAGE TANG-ANDERSEN
PETER APPBL
HENRIK THOUBER
TOMAS HAAGEN JENSEN
MORTEN SKJONNEMAND
SOREN FOGH
LASSE A. S. CHRISTENSEN
LOTTE ESKSEN
JACOB S. GRNDRUP
J. SKAADSTRUP ANDERSEN
CHRISTIAN ALSOE
HENRIETTE GERNA
SOREN STAHR
OLAF C. BHRNSKJOLD
NIELS BANG SORESEN
RIKKE SCHIOTT PETERSEN
ALLAN LUND CHRISTENSEN
LONE VOIGT STARRIS
UPPE BOGELUND JENSEN

NINA WEDSTED
JACOB SAND
MARTIN ANDRÉ DITTMER
NINA NORREGAARD
KASPAK BASTIAN
PETER KNUDSEN
KRISTIAN TOKKESDAL
EVA HANMERUD
MORTEN L. JAKOBSEN
ULRIK BANGSBO HANSEN
BO HOLSE
JENS V. MATHIASSEN
CANILLA C. COLLET
MICHA FRITZEN
ANNE KIERKEGAARD
MORTEN NYBOM BETHE
MARTIN KASTEN
ANDERS P. CHRISTOFFERSEN
TOBIAS LINDE
NETTE ROSHOLM

MORTEN BREHM JENSEN
NICOLAI HESGAARD
TRINE G. BISLEFELDT
CHARLOTTE HOVE LASTHEIM
ANN MAJ FRANDSEN
GITTE LYKKE PEDERSEN
MARIA BARDRAM
CHRISTIAN BACH
NIELS JORN FRIBORG
JENS S. BRUUN
JACOB MOLLER DIRKSEN
CHARLOTTE P. ANDREASEN
NICOLAI THORSTED
JAKOB BALLING
MARIE-LOUISE HOLTKE-LETH
LUIA NYGAARD
KARINA THISGAARD
JOHN SOMMER SCHMIDT
LOUISE WISBECH HULTMANN

ANDERS ORJAN JENSEN
JANNE BRITT HANSEN
CLAUS JESPERSEN
ANNE QVORTRUP
ANJA SKAU-ANDERSEN
LOTTE BAY GABELGAARD
JONAS BOGELUND
CHRISTOFFER FODK
ANNE SOPHIE FRIS
ZELMA GRANHOLM-LETH
PETER STERNBERG
KENNETH KYISTGAARD-AAHOLM
MARGIT JORDAN
BITTEN THORGAARD SORESEN
HENRIK WESTERMANN JORGENSEN
NINA WERBERG SEJERSEN
TINA HERBING
LISBRTH POULSEN
IRENE LARSEN

Miljøministeriet
Skov- og Naturstyrelsen
Landsplanområdet
Haraldsgade 53
2100 København Ø.

15. december 2006

Henrik Christrup (H)
HC/KC
pa@gfklaw.dk

552223-1

Vedr. Forslag til lov om ændring af lov om råstoffer

Nærværende udtalelse er afgivet på grundlag af den ordlyd af lovforslaget, der af Miljøministeriet 2. november 2006 er sendt til høring hos foreninger og interesseorganisationer.

1. I høringskrivelsen er på dennes side 1 om ophævelse af reglerne om fartøjsgodkendelse i § 19 i den gældende lov om råstoffer – lovbekendtgørelse nr. 886 af 18. august 2004 – anført følgende:

"Baggrunden for forslaget om ophævelse af råstoflovens § 19 om fartøjsgodkendelse er en anbefaling herom fra Konkurrencerådet, som på baggrund af en undersøgelse foretaget af Konkurrencestyrelsen har vurderet, at reglerne har en markedsafskærmende virkning og dermed hindrer fri konkurrence på det danske marked for råstofindvinding fra havbunden.

Råstoflovens regler om indvinding på havet foreslås på den baggrund ændret, således at bestemmelsen om fartøjsgodkendelse ophæves. Det betyder, at det nuværende loft på den samlede indvindingsflådes kapacitet på 26.250 m³ ophæves, og at grænsen for det enkelte fartøjs størrelse tilsvarende ophæves. Vedtages lovforslaget, vil der være fri konkurrence om indvindingsopgaverne. Det vil efter Konkurrencestyrelsens vurdering føre til lavere omkostninger ved indvinding og dermed lavere omkostninger i den danske bygge- og anlægsbranche.

GORRISSEN FEDERSPIEL KIERKEGAARD

En overgangsordning skal sikre, at der i de indvindingsområder, hvor flere indvindere frem til 2010 har adgang til samme ressource, fortsat kun må indvindes med fartøjer på under 2.000 m³. Det forhindrer en hurtigere tømning af disse områder end forudsat, og overgangsordningen skal således sikre den fortsatte daglige forsyning, indtil det nye tilladelsessystem, jf. nedenfor, er på plads."

Formuleringen af § 19, stk. 1 og stk. 2 i den gældende lov er følgende:

"Til efterforskning og indvinding af råstoffer på søterritoriet og kontinentalsoklen må kun anvendes til indvindingsmateriel, der er godkendt af miljøministeren. Godkendelsen kan kun udnyttes i henhold til en tilladelse efter § 20, stk. 1.

Stk. 2. Godkendelse efter stk. 1 kan gives på nærmere angivne vilkår, for en tidsbegrænset periode samt til anvendelse ved en nærmere afgrænset arbejdsopgave."

I de almindelige bemærkninger til lovforslaget er om ophævelse af § 19 i den gældende lov anført følgende (side 5 nederst og side 6 øverst):

"Baggrunden for forslaget om ophævelse af lovens § 19 om fartøjsgodkendelse er en anbefaling fra Konkurrencerådet. Konkurrencerådet har på baggrund af en undersøgelse foretaget af Konkurrencestyrelsen vurderet, at reglerne i § 19 har en markedsafskærmende virkning og dermed hindrer fri konkurrence på det danske marked for råstofindvinding fra havbunden. Endvidere har EU-Kommissionen rejst spørgsmålet om reglernes overensstemmelse med EU's regler om det indre marked, og den 18. oktober 2006 har Kommissionen fremsendt åbningsskrivelse nr. 2005/4593 om uforenelighed mellem den danske råstoflov og den dermed forbundne forvaltningspraksis og EF-traktatens artikel 49.

De gældende regler om fartøjsgodkendelse administreres med udgangspunkt i lovbe-
mærkningerne til lovændringen i 1996, jf. lov nr. 484 af 12. juni 1996. Administrati-
onspraksis fastsætter i overensstemmelse hermed maksimale grænser for det enkelte
fartøjs lastekapacitet på 2.000 m³ og begrænser antallet af fartøjsgodkendelser såle-
des, at den samlede indvindingsflådes kapacitet ikke overstiger 25.000 m³ (i dag
26.500 m³). Det har medført, at den danske indvindingsbranche gennem årene er kon-
centreret på stadig færre virksomheder, og reglerne har samtidig i praksis været en
betydelig hindring for nye virksomheder i at komme ind på markedet. En ophævelse af
reglerne vil betyde øget konkurrence inden for indvindingsbranchen.